

ఈ గ్రంథము కాపీరైట్ రిజిస్టర్ చేయబడినది కావున
ఈ గ్రంథమునుగాని, ఈ గ్రంథమునందలి యోగములనుగాని
తెలుగు భాషయందుగాని, లేక ఏ యితర భాషయందుగాని
ఇతరు లెవరును ముద్రింపించకూడదు.

ఇట్లు,

గ్రంథకర్త

శ్రీపాథ కృష్ణమూర్తి శాస్త్రి.

విజ్ఞాపన.

ఈ పుస్తకమునందలి చాలా యోగములు అనేక ప్రాచీనశిథిల గ్రంథములనుండియు అనేకమందియొద్ద వ్రాతపుస్తకములనుండియు గ్రహించబడి వ్రాయబడియున్నవి ఆ యోగములలో కొన్ని అసంపూర్ణముగను సందిగ్ధముగను తప్పులుగను భేదములుగను యున్నవి. మరియు ఆశ్చర్యజనకమగు వ్యాఖ్యకూడ కలిగియున్నవి అటువంటి ఆ యోగములయొక్క స్వరూపమును ఇంతవరకు సవరించి వ్రాయుటకు నేను పొందిన శ్రమ వ్రాయనలవికాదు అందుచే ఇంతకన్నను పరిశుద్ధముగను వ్యాఖ్యానము ఇంకను విపులముగను వ్రాయుటకు ఈముద్రణయందు ఇంతకంటె అవకాశము కలుగలేదు. భగవంతుని దయవలన కొద్దిగ సంస్కృతమును, కొద్దిగ ఆయుర్వేదమును తెలుయుటచేతను, 10 సంవత్సరముల నుంచియు అనేకవిధములగు యోగములను సంపాదించియుండుటచేత నున్న ఇంతవరకైనను వ్రాయగలిగితిని

మరియు గవర్నరు పేటయందలి రామమోహన ధర్మవైద్యశాలయందును, బెజవాడయందలి ధర్మవైద్యశాలయందును ప్రధానవైద్యుడగు నుండి ఆవనిసంతయు నెరజేర్చుకునవలసి వుండుటచేతనున్న, రామమోహన ఆయుర్వేదకళాశాలయందు ప్రధానోపాధ్యాయునిగా నుండి పాఠ్యక్రమమును అభ్యసింపచేయవలసివుండుటచేతనున్న, మూలికావనమునందలి కార్యక్రమమును పరిశీలించవలసివుండుటచేతనున్న, వైద్యశాలయందు వసంతకుసుమారము సిద్ధమకరధ్వజము, అభ్రకము మొదలగు ఘనబౌషధములనన్నిటినికూడ తయారుచేయించవలసివుండుటచేతనున్న గ్రామాంతరములయందలి జమీందారుల గృహములయందు వైద్యముచేయవలసివుండుటచేతనున్న ఈమొదలగు ఇంకను అనేక

కార్యభారములచేతనున్న ఎంతమాత్రమును అవకాశములేక ఈర్ష్యా
కరమును ఇట్లు ముగించవలసివచ్చినందులకు క్షమించుదురుగాక

తెలిసియుకూడ సవరించుటకు వీలీలేక అచ్చటచ్చట స్త్రీ స
పుంసకాదిలింగములు వ్యాకరణశాస్త్రవిరుద్ధముగను శ్లోకపాదముల
యందు అక్షరవ్యత్యాసముగను వ్రాయవలసివచ్చెను. ధ ధ మొనలగు
వర్ణ వ్యత్యాసములును అక్షరపొరపాటులును గ్రామ్యపదములును చాల
నుండును. సీసపద్యములయందు పాదవిభాగములయందు వ్యత్యాసము
కలదు పదవిభాగావకాశములు సరిగా వేయబడలేదు ఇటువంటి సూక్ష్మ
పొరపాటులు చాలవరకు పుండవచ్చును అవన్నియు ముందు ముద్రణ
యందు మిగుల పరిశోధించి ముద్రింపించగలరు కావున విషయవైధాను
లగు తాము విషయమును గ్రహించి పొరపాటులను సవరించుకుని మీకు
కలుగజేసిన శ్రమకు నన్ను మన్నించ వ్రాసించుకునుచున్నాడను

ఇట్లు,

గంధకర్త.

ఔషధాచరణము.

పాఠము	పుట	పాఠము	పుట
అగ్నిముఖరసం	69	ఉపదంతమునను పూర్ణాగారేప	40
అగ్నిమహారసం	73	ఉన్నతైశ్వర్యరసం	148
అగ్నిమహారసం	74		
అగ్నిమహారసం	74	కృత్తిల్లు	25
అగ్నియోగం	75	కృత్తియోగం (ఎ)	26
అగ్నియోగరసం	173	ఉత్తమరసం (మి)	28
అగ్నిబద్ధబాసలం	55	క్రవ్యాదరసం	58
అగ్నిచక్రిబద్ధరసం	61	లక్ష్మ్యకవ్యాదరసం	59
అగ్నికలానిధిరసం	67	సువర్ణక్రవ్యాదరసం	60
అగ్నిపరారం	51	సువర్ణక్రవ్యాదరసం (ప్రకారం)	61
అగ్నిరేపం	52	మహాసువర్ణక్రవ్యాదరసం	62
		క్రమిమహారసం	64
		కస్తూరిమాత్రలు 4-వ రకం	89
అమమహారసం	87	కస్తూరిమాత్రలు 3-వ రకం	91
అనందరసం	217	కస్తూరిమాత్రలు 1-వ రకం	90
అమమలాంతకం	107	కఫవిప్లవ సిగరసం	94
అనందభైరవి	86	కామవిల సరసం	108
అనందభైరవి	87	కామేశ్వరరసం	116
అనందభైరవి	88	కృత్తిల్లు	118
అనందరసం	121	మముకేశ్వరరసం	91
అనందరసం	88	మహా మముకేశ్వరరసం	92
		కాసకాసాంకురరసం	121
		కాసమహారసం	125
		కాంచన కాంతిరసం	133
ఉగ్రయమాతాకాండరసం		కందర్పరసం	134
(తామ్రరసం)	218	కఫమంజరరసం	140

దౌషధము పేరు	పుట	దౌషధము పేరు	పుట
కస్తూరికొరసం	141	చ	
కృష్ణహరసం	,,		
కనకసుందరసం	169	చండభానురసం	10
మహాకనక సుందరసం	170	ఛర్మలప పూర్ణచంద్రోదయం	31
లఘుకనక సుందరసం	,,	ఛర్మిరీపురసం	54
మహాసువర్ణ కనకసుందర రసం	171	చంద్ర కీతరసం	107
నవరత్న కనకసుందర రసం	172	చంద్రహాస రసం	129
కఫమరారసం	174	లఘు చింతామణి	145
పద్మ ప్రలయరసం	177	లఘు చింతామణి (ప్రకారం 1 రసం)	146
పిష్ట మృతారసం	178	చింతామణి	,,
కౌలకూటరసం	189	త్రైలోక్య చింతామణి	,,
ఆమృత కౌలకూటరసం	,,	త్రైలోక్య చింతామణి	148
మహా కౌలకూటరసం	190	ద్వి చింతామణి	149
మాతృక కౌలకూటరసం	191	శ్రేష్ఠ చింతామణి	150
పాషాణ కౌలకూటరసం	,,	రాజ చింతామణి	,,
కృష్ణాంతకరసం	218	రస చింతామణి	151
కర్పూరరసం	219	పాషాణ చింతామణి	152
కస్తూరికారసం	220	లఘుపాషాణ చింతామణి	153
కౌసవ్యాస హరరసం	238	మహాత్రైలోక్య చింతామణి	154
		మాదామణిరసం	165
గ		చంద్రరసం	191
గ్రహణి వైదికవాటరసం	38	చతుర్విధరసం	197
గోపేంద్ర కరసం	102	చంద్రప్రసారసం	209
గ్రహణిమృగకంఠరసం	166		
గ్రహణి గజకేసరిరసం	165	జ	
గ్రహణి మృతారసం	185		
గ్రహణి రిక్తరసం	186	జ్వరగజాంతురసం	8
గ్రహణి కవాటరసం	194	జ్వరమురారసం	15
గోళాచనం మూత్రం	215	జ్వరగజకేసరి రసం	,,
గోళాచనం మూత్రం (ప్రకారం 1		జలజామృతరసం	44
తరం)	216	జ్వరాంతుర రసం	81
గ్రహణ్యాంతుర లోక వాధరసం	43	మహాజ్వరాంతుర రసం	62
గుంజా గర్భరసం	45	జీవరసం	166

శాస్త్రము చేరు	పుట	దౌష్ట్యము చేరు	పుట
జ్యోతిషశాస్త్రము	168	నవరత్న చింతామణి	159
జ్యోతిషశాస్త్రము (పాఠాంతరం)	148	నవరత్న చింతామణి (పాఠాంతరం)	161
దోషాలక్షణ	191	నవరత్న చింతామణి	168
		సమవాచకం	239

త

శాస్త్రము రసాయనం (పాఠాంతరం)

రసాయనం	7
శాస్త్రము రసాయనం (పాఠాంతరం)	19
రసాయన శాస్త్రము	30
శ్రీమత్సం	32
తాలక భస్మ యోగం	48
శ్రీమత్సం కీర్తిరసం	51
శాస్త్రము రసాయనం	120
శాస్త్రము రసాయనం	181
శాస్త్రము రసాయనం	226
శ్రీమత్సం రసం	227
శ్రీమత్సం రసం	234
సమగ్రతల తమిళాంశం	22
మహా తమిళాంశం	22
రత్నమహా తమిళాంశం	235
పామరా తమిళాంశం	236
మహావిష తమిళాంశం	238

న

నింబనిర్మాసయోగం	39
నారాచరం	22
నివృత్తి	88
నిలకరసం	131
నవరత్న మహిమ	133
నవరత్న చింతామణి	158

ప

పరిశోధన	9
పరిశోధన	16
పరిశోధన (పాఠాంతరం)	22
పరిశోధన	22
పరిశోధనములకు మూలమునకు	260
ప్రవర్తన	89
ప్రవర్తన దోషం	96
పంచరసం	100
పాశుపతాస్త్రం	127
పాశుపతాస్త్రం	22
పాశుపతాస్త్రం	22
ప్రవాళరసాయనం	129
పుష్కరాగ రసాయనం	130
ప్రతాపలంకేష్వరం	135
లక్ష్మి ప్రతాపలంకేష్వరం	22
మహా ప్రతాపలంకేష్వరం	156
పామరా ప్రతాపలంకేష్వరం	157
పంచలోహరసాయనం	162
పంచలోహరసాయనం (పాఠాంతరం)	22
పుష్కరాగ రసం	167
ప్రతాపలంకేష్వరం	184
ప్రతాపలంకేష్వరం	173
ప్రవరాంతకరం	195
పారదాది లేపం	238
పామరా ప్రతాపలంకేష్వరం	228
ప్రవాళపంచామృతరసం	232

దేశములు	అంకము	పాఠము	పుట
గోమహాస్యగం	46	మహావావిష్కరితానం	13
గోమహాస్యగం (ప్రకారాంతరం)	47	మహావావిష్కరితానం (ప్రకారాంతరం)	14
గోమహాస్యగం	68	మహావావిష్కరితానం	14
రసరాజ్	87	మహావావిష్కరితానం	17
రసరాజ్	102	మహావావిష్కరితానం	17
గోమహాస్యగం	125	మహావావిష్కరితానం	19
రసరాజ్	184	మహావావిష్కరితానం (పుటయోగం)	20
రసరాజ్	187	మహావావిష్కరితానం (పుటయోగం)	21
రసరాజ్	219	మహావావిష్కరితానం (పుటయోగం)	22
రసరాజ్	221	మహావావిష్కరితానం (పుటయోగం)	22
రసరాజ్	232	మహావావిష్కరితానం	23
రసరాజ్	283	మహావావిష్కరితానం	23

ల

మహావావిష్కరితానం	26	మహావావిష్కరితానం	26
మహావావిష్కరితానం (పుటయోగం)	27	మహావావిష్కరితానం	29
మహావావిష్కరితానం (పుటయోగం)	28	మహావావిష్కరితానం	31
మహావావిష్కరితానం	31	మహావావిష్కరితానం	31
మహావావిష్కరితానం	46	మహావావిష్కరితానం	65
మహావావిష్కరితానం	88	మహావావిష్కరితానం	66
మహావావిష్కరితానం	84	మహావావిష్కరితానం	67
మహావావిష్కరితానం	86	మహావావిష్కరితానం	69
మహావావిష్కరితానం	98	మహావావిష్కరితానం	70
మహావావిష్కరితానం	143	మహావావిష్కరితానం	71

వ

వైష్ణవీరసం	11	వైష్ణవీరసం	37
వైష్ణవీరసం	12	వైష్ణవీరసం	90
వైష్ణవీరసం	13	వైష్ణవీరసం	122

[illegible]

దౌషధిను చేరు	పుట	దౌషధిను చేరు	పుట
స్మృతిపా గర రసం	54	అమృతనూతికా భరణం	11
స్వర్ణవంశం (హేమసుందరరసం)	64	విషనూతికా భరణం	182
స్వర్ణవంశం (హేమసుందరరసం)		పాపా నూతికా భరణం	188
స్వర్ణ (ప్రకారాంతరం)	65	సర్వవారహరణం	198
అమృతనూతికా భరణం	76	సర్వవారహరణం	200
అమృతనూతికా భరణం (ప్రకారాంతరం)	77	నూత కేళికరణం	231
సువర్ణానూతికా భరణం	76	సవాయిసంతోషరణం	233
మహాసువర్ణనూతికా భరణం (వంటయోగం)	77		
సువర్ణానూతికా భరణం (వంటయోగం)	240		
అవణా పుష్పరసాయనం	81		
సర్వమేహ రీతరసం	92	హేవరణతరసాయనం	16
సువర్ణాకల్పమృతం	98	హృదయబంధురసం	44
పన్న పాత్రములకు సువర్ణాదిలేపం	99	హే మాక్రమిరససింహ రం (క్షయే)	69
నూతికా మాత్రలు 1 వరకం	101	హుతా నరసం	78
నూతికా మాత్రలు 2 వరకం	99	హుతా నరసం	99
నూతికా మాత్రలు 3 వరకం	99	హుతా నరసం	79
అవణాపర్వతీరసం	104	హేవ గర్భహృదీరసం	139
సువర్ణపర్వతీరసం (ప్రకారం రం)	105	హంస మూలమూలం	140
నూతికా పభావరసం	109	హిక్మా రీతరసం	144
సువర్ణలోహరసాయనం	118		
నూతికా రీతరసం	119		
సువర్ణతలకరసం	99		
పన్న పాత్రనూతికా భరణం	121	క్షయపురం రసం	48
పహస్రందకార్య రసం	136	వహాక్షయపురం రసం	49
సర్వకౌంహితరసం	144	మహాక్షయపురం రసం (ప్రకారం)	50
నూతికా భరణం	179	రం రసం	52
నంటనూతికా భరణం	180	క్షయగజ కనరీరసం	135
అమృతనూతికా భరణం	181	క్షయగజ కనరీరసం	216
సువర్ణానూతికా భరణం	99		

ఓమ్

శ్రీరస్తు ఆ శో గ్య మ స్త

ఆంధ్రతాత్పర్య సహిత

ఆయు ర్వే దౌ ష థ ర త్నా క ర మ్

[ప్రథమ గుచ్ఛము.

శ్లో॥ నచూమి ధన్వంతరిమాదిదేవం సురాసురైర్వందితపాద
పద్మమ్ । లోకేజరారుగ్భయమృత్యునాశందాతారమిశంవివిధౌషధీనామ్॥

వా॥ ఆదిదేవుడైనటువంటిని, దేవతలచేతను రాక్షసులచేతను నమస్కరించ
బడిన పాదపద్మములు కలిగినటువంటిని, లోకమందు మనలెంతవను యొక్కయు
వ్యాధులయొక్కయు భయమును మృత్యువును నశింపజేసినట్టియు, సమస్తపైన ఓష
ధులయొక్కయు, జ్ఞానమును యిచ్చినట్టియు, ప్రభువైనట్టియు, ధన్వంతరిని నమస్క
రించుచున్నాడను

శ్లో॥ యోగేనచిత్తస్య వదేనవాచాంమలం శరీరస్యచవైద్యకేన ।
యోపాకరోత్తం ప్రవరం మునీనాం పతంజలిం ప్రాంజలిరానతోస్మి॥

వా॥ యోగశాస్త్రముచే మనస్సుయొక్కయు, వ్యాకరణ శాస్త్రముచే వాక్య
ములయొక్కయు, వైద్యశాస్త్రముచే శరీరముయొక్కయు, మాలిన్యమును హరించు
నట్టియు, మునిశ్రేష్ఠుడైనటువంటియు, పతంజలిని దోపెలివగ్గి నమస్కరించుచున్నాడను

శ్లో॥ ఆయుర్వేదం మహాశాస్త్రం ధర్మార్థసుఖసాధనం । అధ్య
పకా గురువర్యా గోపాలాచార్యాదీంస్తథా । ప్రణమ్యశిరసాసమ్యక్
నిధింప్రథితౌషధానాం । సర్వలోకహితార్థాయ గ్రంథంపరమదుర్లభం ।
కరోమి సూక్ష్మయాబుద్ధ్యలోకరంజకముత్తమమ్॥

వా॥ మహాశాస్త్రమైనట్టియు, ధర్మార్థసుఖసాధన మైనట్టియు, ఆయుర్వేదమును
అభ్యసించింపజేసినటువంటి, గురుశ్రేష్ఠులైన గోపాలాచార్యులు మొదలగువారిని
శిరస్సుచే బాగుగనమస్కరించి ప్రసిద్ధజ్ఞానధములకు నిధి అయినటువంటియు, మిక్కిలి
దుర్లభమైనటువంటియు, లోకమును సంతోషింపజేయునట్టియు, శ్రేష్ఠమైనటువంటియు
గ్రంథమును లోకముయొక్క హితవునిమిత్తము సూక్ష్మబుద్ధిచే చేయుచున్నాడను.

శ్లో॥ వరమపూజ్యం పితరం సోమయాజ్యాఖ్యానం గురుం । దైవ
సగూఢాపి శివారణాంతాది గూఢాయుకాం గురీం । అనేక సుగూహోప
తాం వంద్యాంచ మాతృదేవతాం । ప్రణమామి తథానిత్యం సర్వశ్రేయో
భిః వృద్ధయోసుబ్బమాం బాభిధానాం హినిత్యస్మరణ గుఃసీం॥

వ్యా॥ మిక్కిలి పూజించదగినట్టియు గౌరవనియులైనట్టియు సోమయాజి
యనెడి తెండ్రుని, దైవస్వరూపురాలైనట్టియు, మంగళ ప్రదురాలైనట్టియు, కాంతాది
గూఢములతో కూడుకున్నటువంటియు, గౌరవ నియురాలైనట్టియు, అనేక సుగూ
ములతో కూడుకున్నటువంటియు, నమస్కరించదగినట్టియు, మాతృదేవతయైనట్టియు,
ఎల్లప్పుడు స్మరింపదగిన గూఢములు కలిగినట్టియు, సుబ్బమాంబయనెడి తల్లినిని సర్వ
శ్రేయోభివృద్ధికొరకు ఎల్లప్పుడు నమస్కరించుచున్నాడను

శ్లో॥ సుబ్బమాంబాఖ్య మాతృకః సోమయాజ్యాఖ్య పితృకః ।
వెంకటేశ్వర నామాచ సుబ్రహ్మణ్య మితినామకః । రామమూర్తీసఖ్య
నారాయణః శేషయాఖ్యశ్చయః । నరసింహేతి నామాచ షట్సోదర
సమాహితః । సుబ్బమాంబా రామమాంబా వేంకటరత్న మిత్రాణామిదృ
త్రయ సహితో శ్రీహదేత్యుపనామకః । కృష్ణమూర్తి శాస్త్రీనామా
కాళికనగోత్రోద్భవః । గోదావరీ మండలస్థే అమలాపుర సమీపకే ।
కోనసీమేతి ప్రధితే మోడేకుర్రు సమాభిధే । గ్రామకేజన్మభూమిశ్చలహం
రచయామి గ్రంథం । ఆయుర్వేదాషధరత్నాకరం నామాతిదుర్లభం॥

వ్యా॥ సుబ్బమాంబయనెడి తల్లియు, సోమయాజయనెడి తెండ్రును, వెంక
టేశ్వరులు, సుబ్రహ్మణ్యులు, రామమూర్తి, సత్యనారాయణ, శేషరావు, నరసింహ
ము, అనెడి ఇరుగురు సోదరులను సుబ్బమాంబ, రామమాంబ, వేంకట
రత్నము, అనెడి ముగ్గురు తోబుట్టువులను కలిగినట్టియు, కాళికనగోత్రమందు
పుట్టివట్టియు, శ్రీహద తనెడి ఇంటిమేరు కలిగినట్టియు, కృష్ణమూర్తిశాస్త్రీయనెడి
మేరు కలిగినట్టియు, గోదావరీజిల్లాయందును అమలాపురమునకు సమీపమందును
ఉన్నటువంటి కోనసీమయని ప్రసిద్ధపైన మోడేకుర్రు యనెడి గ్రామము జన్మ
భూమిగా కలిగినట్టియు మే మిక్కిలి దుర్లభమైన, ఆయుర్వేదాషధరత్నాకరము,
అనెడి ఈ గ్రంథమును రచియించుచున్నాడను

కృష్ణ పండితీయమ్.

గ్రంథ ప్రారంభము.

కాంతవల్లభ రసమ్.

శ్లో॥ కాంతం ఘోషశభాగంచ చతుర్దశమయోరజః । కిట్టంద్వాదశకంచైవ దశభాగంతుటంకణం । మనశ్శిలాప్తభాగంచ షడ్భాగంచశిలాజతు । ప్రద్యోమచసమంసూతం గంధకంచాపితత్పమం । అర్ధమూషోదరేన్యన్య వాలుకాయంత్రకేక్షివేత్ । పాచయేత్సప్తరాత్రంతతు సన్నిహవ్యాంసూక్ష్మచూర్ణితం । నేవితంమధునాయుక్తం నిష్కాధ్ధేనసమన్వితం పాండురోగంక్షయంగుల్మం గ్రహరోగనాశవం । కాపంశ్యాసంజ్వరం ఛర్దింప్రీహోదరమరోచకం । మండాగ్నింకుష్ఠరోగంచ మూలరోగం భగందరం । వాతశూలహరంవృష్య మత్యంతమతిదీపనం । తుష్టిపుష్టి కరంకాంతి వర్ధనంబలవర్ధనం । కాంతవల్లభనామాయం విష్ణునానిర్మితం పురా । సర్వపాండుత్వయంచైవ లోకస్యారోగ్యకారణం ॥

వ్యా॥ కాంతభస్మ, 16 భా ఖడ్గభస్మ, 14. భా మాంఝూరభస్మ 12 భా శు వెలిగారిం 10 భా, శు, మణిశిల 8 భా శిలాజతు. 6 భా వీటికిసమము, శు పాదరసము. పాదరసముతో సమానము, శు గంధకము వీటినిన్నిటిని అర్ధమునాసంఘంచు వాలుకాయంత్రమందు ఏడురోడులుపండి తీసి మెత్తగాచూర్ణించి అర్ధనిష్కప్రమాణము తేనెతోసేవించిన పాండురోగము, క్షయ, గుల్మము, గ్రహణిరోగము, కాస, క్వాస, జ్వరము, వాంతి, ప్రీహోదరము, ఆరోచకము, అగ్నిమాంద్యము, షష్ఠరోగము మూలరోగము భగందరము, వాతశూల వీటిని హరించును వీర్యవృద్ధి, అగ్ని దీపనము, మనస్సుతోషము, శరీరపుష్టి, శరీరకాంతి, బలము, వీటిని కలిగించును, ఇదివిష్ణువుచే నిర్మింపబడిన కాంతవల్లభరసంబనుబడును సర్వపాండుత్వలను సర్వక్షయలను హరింపఁచేయును లోకమునకు ఆరోగ్యమును కలిగించును

సువర్ణ కాంతవల్లభ రసమ్

శ్లో॥ కాంతం ఘోషశభాగంచ చతుర్దశమయోరజః । కిట్టంద్వాదశకించైవ దశభాగంతుటంకణమ్ । మనశ్శిలాప్తభాగంచ షడ్భాగంచశిలాజతు । సువర్ణంపకభాగంచరౌప్యకంచద్విభాగకం । సర్వైస్సమంశుద్ధసూతంగం

ధకంసూతతుల్యకం । జంబీర ఫలసారేణదృఢంమర్ద్యంచయత్నతః । అర్ద్రా
 మూషాశ రేన్యస్యవాలుకాయంత్రకేవచేత్ । పాచయేత్సప్తరాత్రంతతుసం
 గ్రాహ్యంసూక్ష్మచూర్ణితం । జలేనచవిమర్ద్యంచవటకాన్ చైవకారయేత్
 నేవితంమధునాయుక్తం చతుర్గుంజాప్రమాణతః । పాండురోగంక్షయం
 గుల్మం గ్రహణీరోగనాశనం । కాసంశ్వాసంజ్వరంఛర్దింప్రీహణోదరమరో
 చకం । మందాగ్నింకుష్ఠరోగంచమూలరోగంభగందరం । పాతశూల
 హారరవృష్ట్యమశ్యంతమతిదీపనం । తుష్టిపుష్టికరంకాంతివర్ధనంబలవర్ధనం ।
 వీర్యవృద్ధికరంచైవఅగ్ని దీప్తికరంస్మణం । కాంతవల్లభనాగూయం సువ
 ర్ణపదపూర్వకం ।

‘వ్యా’ కాంతభస్మ 16 భా ఖడ్గలోహభస్మ 14 భా మాండురభస్మ 12 భా.
 వెలిగారం 10 భా శు మనశ్శిల 8 భా శిలాజతు 8 భా సువర్ణభస్మ 1 భా. పెండి
 ధస్మ 2 భా పీటిఅన్నిటికి సమానం శు రసం రసముతో సమానం శు గంధకం
 ఇవిఅన్నియు ఖల్వములోవేసి నిమ్మకాయల రసముచే దృఢముగ మర్దించి అర్ద్రా
 మాసయందుంచి వాలుకాయంత్రమందు ఏడురోజులు వండి తీసుకొని మెత్తగనూరి
 ఉదకముచే మర్దించి పుప్పెలు కట్టుకుని వాలుగు గురివిందగింజల ప్రమాణము
 తేవేతో వేవించిన పాండురోగము, తుయ, గుల్మము, గ్రహణీరోగము, కాస,
 శ్వాస, జ్వరము, వాంతి, ప్రీహణోదరము అశోచకము, అగ్నిమాంద్యము, కుష్ఠ
 రోగము, మూలరోగము భగందరము, వాతశూల, పీటిని నశింపజేయును మిక్కిలి
 స్పృశ్యులు మఱియు తుష్టి పుష్టి కాంతి బలము వీర్యవృద్ధి అగ్నిదీప్తి పీటిని కలుగ
 జేయును ఇది మువర్ణకాంతవల్లభ రసంబనెడి షేరంబరగు.

మహాసువర కాంతవల్లభ రసం

శ్లో॥ కాంతంషోడశభాగంచ లోహభస్మ చతుర్దశే । కిట్టంద్వాద
 శకంచైవ చతుర్భాగంచ అభ్రకం । తామ్రభస్మఅష్టభాగం వడ్డాగంచ
 మనశ్శిలా । టంకేణంచచతుర్భాగం ద్వైరావ్యంచైకస్వర్ణకం । సర్వైస్స
 మంశుద్ధసూతం గ్నంధకంసూతతుల్యకం । హంసపాదరసైర్మర్ద్యం వాలు
 కాయంత్రయోగతః । పాచయేత్సప్తదివసం సంగ్రాహ్యంసూక్ష్మచూ
 ర్ణకం । నీరేణచవిమర్ద్యంచ వటకా చైవకారయేత్ । నేవితంమధునా
 యుక్తం గుంజాత్రయప్రమాణతః । పాండురోగంక్షయంగుల్మం గ్రహణీ
 రోగనాశనం । అజీర్ణంవివిధంహంతి జీర్ణజ్వరవినాశనం । కాసంశ్వాసంజ్వ

రం ఛర్దిం స్త్రీహోదరమహోచకం । శోభంచవివిధంహన్యా త్కామలాంచ
హలీమకం । కుష్ఠరోగమతీసారం మూలరోగంభగందరం । వాత
వ్యాధిహరంశ్రేష్ఠం శూలఘ్నంశ్లేష్మరోగహృత్ । అనుపానవిశేషేణ
సర్వరోగహరంవరం । తుష్టిపుష్టికరంకాంతి వర్ధనంబలవర్ధనం । వీర్య
వృద్ధికరంచైవ శ్రేష్ఠంచైవరసాయనం । కాంతవల్లభనామాయం సువర్ణ
పదపూర్వకం లోకానాయకృతార్థంచ లక్ష్మీనాథప్రకల్పితం॥

వ్యా॥ కాంతభస్మ 18 భా ఖడ్గలోహభస్మ 14 భా మాంధూరభస్మ 12
భా. అర్జుణభస్మ 4 భా తామ్రభస్మ 8 భా మనశ్శిల 6 భా. వెలిగారం 4 భా.
వెండిభస్మ 2 భా సువర్ణభస్మ 1 భా వీటిఅన్నిటికి సమానము శు. రసము రస
మతోసమానము శు గంధం వీటిఅన్నిటిని హంసపాదరసముచే మర్దించి చాలుకా
యంత్రమందు ఏడుదినములుపండి అందలి నూత్నచూర్ణమును గ్రహించి ఉదకముచే
మర్దించి కుప్పెలుచేసుకుని మూడుగుంజల్లప్రమాణము తేనెతోసేవించినపాండురోగము
క్షయ, గుల్మము, గ్రహణీరోగము, అన్నివిధములైన ఆజీర్ణము, జీర్ణజ్వరము, కాస,
శ్వాస, జ్వరము, వాంతి, స్త్రీహోదరం, ఆరోచకం, అన్నివిధములైన నంజాలు,
కామిర్లు, హలీమకము, కుష్ఠరోగము, అతిసారం, మూలరోగం, భగందరం, వాత
వ్యాధులు, శూల, శ్లేష్మరోగము, వీటినినశింపచేయును అనుపానవిశేషముచే సర్వ
రోగములను హరించును తుష్టి, పుష్టి, కాంతి, బలము వీర్యవృద్ధిని చేయును మిక్కిలి
రసాయనంబు, ఈ మహాసువర్ణకాంతవల్లభ రసములోకరక్షకార్థము లక్ష్మీనాథునిచే
కల్పింపబడెను

రజతలోహ రసాయనమ్

శ్లో॥ భాగైకం సూతరౌప్యంచ ద్విభాగం జీవలోహకం । గం
ధకం త్రీణి భాగాని సర్వం ఖల్వే వినిక్షిపేత్ । కుమారీ రస సాంబ్రాణి
భృంగరాజ పునర్నవాః । శృంగవేరం వజ్రవల్లి ప్రత్యేకం మర్దయే
ద్దినం । కూపికా ఛాలుకా యంత్రే పచేద్యామ చతుష్టయం । భాషితం
పూజ్య పాడేన రజత లోహ రసాయనం । గుంజద్వయం ప్రదాతవ్యం
అనుపాన విశేషతః । రాజ యక్షుడికాన్ రోగాన్ శ్లేష్మపిత్తాధికాన్
జయేత్ । అజీర్ణం తిమిరం శ్వాసం కాసం చైవాతిదుష్టరం । పాండుం
శ్లోభంచ హృద్రోగం కామలాం కుంభ కామలాం । పక్షా ఘాతార్దితం
హంతి వాతవ్యాధి వినాశనం॥

వ్యా॥ రసం 1 భా వెండి 1 భా లోహ రజసు 2 భా. గంధకం 3 భా ఇవ
న్నియు ఖల్వమందుంచి క్రొబంద సాంబ్రాణి గుంటగలగర గలిడేరు అల్లం నల్లేరు

పీట్లరసములచే ప్రత్యేకముగా ఎక్కువైననుమర్దించి పుష్పియందుంచి వాలుకొయంత్రమందు 4 రూపాలు నండేది ఈ రజతలోహరసాయనము పూజ్యపాదునిచే చేప్పబడియే ఇది రెండు గురివిండగింజల ప్రమాణం అనుపానవిశేషముచే యిచ్చిన రాజయత్న మొదలగు వ్యాధులను శ్లేష్మము పిత్తము ప్రథానమైన వ్యాధులను అజీర్ణము తిమిరము క్వాస కాస పాండువు సంజా హ్మదోగము కామిల్ల మంభకామిల పక్షవాతము అర్ధితము వాతవ్యాధులు పీడిని నశింపజేయును

రజతలోహ రసాయనం

ప|| రసమేకభాగంబు రజతజీవపులోహ | బలియుగ్మభాగముల్ బాగుగాను | ఖల్వంబులోనుంచి కలుబుదసాంబరేణి భృంగపునర్నవశృంగవేర | వహ్నివజ్రవల్లి రసములచేనూ | వజ్రమూసనుంచి ! వాలుకాయంత్రాన వండి చల్లార్చిమునుపటి రసముల మరలమర్దనజేసి మాషనూత్రము తగినయనుపానమిడిన | సర్వరోగంబులనుమాపు సంజీవనీరసంబు | రజతలోహరసాయనంబు||

టీక|| రసం 1 భా వెండి 2 భా లోహరజను 2 భా గంధకము 2 భా ఇవి ఖల్వమందుంచి కలుబుద సాంబరేణి గుంటులగర గలిజేరు అల్లము చిత్రమూలము సల్లేరు పీట్లరసములచే హరి వజ్రమూసయందుంచి వాలుకాయంత్రమందు వండి చల్లార్చితిమ్మిపైరసములచే మరలమర్దించిమాషప్రమాణము తగినయనుపానముతో యిచ్చిన ఈ రజతలోహ రసాయనము సంజీవనీరస సర్వరోగములను నశింపజేయును మరియు పాండు సంజాక్షయ వాతవ్యాధులు ప్రమేహములు దగ్ధ వగర్భ శ్లేష్మవ్యాధులు పీడిని నశింపజేయును

రజతలోహ రసాయనం

(పుటయోగం)

శ్లో|| రజతా ద్ద్విగుణం తీక్ష్ణం ద్వయోస్తుల్యంతు పారదం | పారదాద్ద్విగుణం గంధం కుమారీ రసమద్భుతం | మూషమధ్యే వినిషీప్య బంధయే ద్వత్త్రయ్యుత్తికాం | తతస్సూక్ష్మపుటే పాచ్యం సాంగశీతలమ్మధ్యరేత్ | పునర్నవా కుమారీ చ బ్రహ్మీ జంబీర జుడవైః | వజ్రవల్లీరసేనాపి చేషయే ద్వివత్రయం | ఔషధం గులికాన్ కృత్వా ఛాయాయాం శోషయే త్తతః | మాషద్వయం వ్రదాతవ్యం అనుపానవిశేషతః | కాస క్వాస క్షయ హరం మేహవ్యాధి వినాశనం | పాండురోగం నిహంత్యాశు వాతఘ్నం కఫ నాశనం | రక్తపైత్యాతిహరంచ ఛర్దిహిక్మా వినాశనం | పర్వశూలవినాశంచ సర్వజ్వరహరం షరం | త్తత్త

దోగానుపానేన సర్వరోగ నికృంతనం । సంజీవనీనమం జ్ఞేయం రజత
లోహ రసాయనం॥

వ్యా॥ వెండి 1 భా భుజ్జలోహం 2 భా శుంఠిటిక సమానము (8 భా)
పాదరసము పాదరసమునకు కట్టంపు (6 భా) గంధకము పీటిని కలబందరసముచే
మర్చించి మూషమధ్యయందుంచి వట్టపూసిన గుడ్డలుచుట్టి చిన్న పుటముపెట్టి సాంగ శీతి
లమున తీసి గలిజేరు కలుబం సరస్వతీలకు నివృత్తాయణ నల్లేరు పీటరసములచే
మూడురోజులు మర్చించి మప్పెలు చేతుకునిడను ఎండించి అనుపాన విశేషముచే
రెండు మినపగిరిజల ప్రమాణముయ్యిచ్చిన దగ్గు, వెగర్పు, త్తయ, మేహవ్యాగలు,
పాండురోగము, వాతము, కఫము, రక్తి ప్రైత్యము, అతిపారము, వాంతి ఎక్కిళ్ళు,
శూలు, జ్వరములు, పీటిని హరించు అయారోగములకు రెగిన అనుపానముతో
యిచ్చిన సర్వరోగములు హరించు రజతలోహ రసాయనం సంజీవనీతో సమానం
దైనదిగ ఎరుంగవలెను

తారలోహ రసాయనం

(రజతలోహ రసాయనం)

శ్లో॥ అయోరజప్రభాగం చ త్రిభాగు సూతసంయుతం ।
షడ్భాగం గంధమాదాయ తారమ భ్రక సంజ్ఞకం । కుమారీ రస సరి
మర్చ్యం సాంబరేణి రసం తథా । నిర్గుండి భృంగరాజం చ ఆర్ద్రాకంచ
పునర్నవా । వహ్నిమూలం వజ్రవల్లి ఏవం అష్ట రస్యైస్తథా । మర్దయే
దప్తరాత్రతు వాలుకా యంత్రపావితం । తారలోహ రసోనామ
విష్ణునో నిర్మితం పురా । పాండుక్షయ శ్వాస కాస మజీర్ణారోచకం
హరేత్ । శోఫం జీర్ణజ్వరం హంతి శూలఘ్నం కఫనాశనం । అనుపాన
విశేషేణ సర్వరోగహరం పరం॥

వ్యా॥ లోహరజసు 8 భా, అర సు 8 భా, గంధకం 6 భా వెండి 1 భా
ఇది కలుబంద సాంబరేణి వావిలి గుంటగలగర అల్లము గలిజేరు చిత్రమాలము
నల్లేరు ఈ ఎనిమిదిసములచే ఎనిమిది దినములు మర్చించి వాంకాయొర్రతమండు వండి
వలెను ఇయ్యది విష్ణువుచే నిర్మించుడిన తారలోహరసాయనంబడుఇదిపాండు,
త్తయ, శ్వాస, దగ్గు, ఆజీర్ణము, అరోచము, వంజా, జీర్ణించినజ్వరము, శూల, కఫము
పీటినినశించేయును మరయు అనుపానవిశేషములచే సర్వరోగములను హరించును

రజతలోహ రసాయనం

(పుటయోగము)

సీ॥ షడ్భాగపీడితులము గంధకంబును తలము 1 రజతమార్చ

ముతులము రసము తులము । ఖల్వంబులో నుంచి కలగరిరసమును ।
సాంబ్రాణిరసమును సరసముగనువ్రజవల్లిరసము వహింపునర్నవకలుబంద
యల్లముకాకరాకు । యిన్ని రసంబుల విడువకుండగఱాల । రెండురోజులు
నూరి రేయిబగలు । యదిబిళ్ళవలెజేసి యొచ్చిప్రమిదలోబెట్టి । ప్రమిద
గప్పియునున్న ప్రబలరాసి । గజముపొడవున పుటముఘనమువేగాసియు !
శీతలంబునదీసి శీఘ్రముగను ॥ ముందు రసము లమరనూరి ముదముమీర
అనుధివంబున నావధ మడ్డిగెత్తు । యనుభవించిన జనుల కమృతమ
గును । సర్వవ్యాధుల మాన్పునుముదముమీర । లోకమందుదీని రజ
తలోహ రసాయనంబనిరి మదనవైరీ ॥

టీక॥ ఖడ్గరాపాడి 1 ఈ గంధకము 1 ఈ వెండిరాపాడి 1 ఈ రసము 1 ఈ
ఇవి ఖల్వమందుంచి, గుంటగలగర, సాంబ్రాణి నల్లేరు, చిత్రమాలము
గలిజేరు, కలుబంద అల్లము కాకరాకు, ఈ రసములచే రెండు రోజులు రాత్రింబగళ్ళు
విడవకుండనూరి బిళ్ళవలెచేసి అరనిచ్చి ప్రమిదలో పెట్టి పయిన ప్రమిదమూసి బాగుగా
మన్నుబూసి గజముపొడవున నాగుగ పుటము పెట్టి చల్లారిన పిదప తీసి పూర్వపు
రసములచే మరలనూరి ప్రతిదివము అడ్డిగ ఎత్తు జొవధము పుచ్చుకొనిన అమృతతుల్యం
బయి సర్వవ్యాధులను పోగొట్టును పూర్వపు యోగములయందు చెప్పిన, పాండు,
క్షయ, సంజా అశీర్ణము జీర్ణజ్వరము, మొదలగు వాటిని నశింప జేయును

జ్వర గజాంకుశం

శ్లో॥ రసాన్లు సారగంధంచ సేవాలం బీజటంకణం । కజ్జలీనాంచ
సంమర్ద్యం ముద్గమాత ప్రమాణకం । చణమూత్రంచ వానీతం నాగవల్లీ
దలాన్వితం । దేయం సర్వజ్వరం హంతి సంతతం తరుణంజ్వరం । వధ్యం
చైవ ప్రదాంతవ్యం చధి క్షీరంచ శర్కరాం । పూజ్యపాదేనచ ప్రోక్తరి
సర్వ జ్వర గజాంకుశం॥

వ్యా॥ ఈ రసము, ఈ అష్టసారగంధకము, ఈ సేవాశములు, వేలిగారము,
పీడిని సమభాగములుగ ఖల్వమందుంచి కజ్జలివలె నూరి పెసరగింజలంత లేక పెసగ
గింజలంత మూత్రలుచేసి తామలపాకులతోయిచ్చిన సుమస్తజ్వరములు, సంతతజ్వరము
తిరుణజ్వరము, పీడిని వశింపజేయును పెరుగు, హేలు, పంచదార, యివి పథ్యము
లుగా యివ్వవలయును. ఈ సర్వజ్వరగజాంకుశము పూజ్యపాదునిచే చెప్పబడిన

బృహద్వాత విధ్వంసి.

శ్లో॥ సూత్రాథ తీక్ష్ణ కాంతాని తామ్రతాలక గంధకం ।
స్వర్ణం శుంఠి బలాధాన్యం కట్ఫలం చాభయావిషం । పథ్యా శృంగీషి
ప్పలీ చ మరిచం టంకణం తథా । తుల్యం ఖల్వే దినం మద్వ్యం ముండి
నిర్గుండిజ ద్రవైః । ద్విగుంజాం వటికాం ఖాదేత్ సర్వవాత ప్రశాంతయే ।
సాధ్యాసాధ్యం నిహంత్యాశు బృహద్వాత విధ్వంసకః ॥

వ్యా॥ రసము, అక్రీకము, తీక్ష్ణలోహము, కాంతము, తామ్రము, తాలకము,
గంధకము, బంగారము, శుంఠి, ముత్తఫలము, ధనియాలు, పెద్దమ్మడు, కర
క్కాయ, నాభి, ఉసిరికపప్పు, కర్కాటకశృంగి, పిప్పళ్లు, మిరియాలు, వెలిగారం,
ఇవిన్నయు సమభాగములు ఖల్వములోనేని బోడనరం వావిలి వీట్లరసములచే దినం
మర్దించి రెండు గురివింప గింబల ప్రమాణం మూత్రము సేవించిన సాధ్య అసాధ్యము
లైన సర్వవాతములను శాంతింప జేయను

మహావాత విధ్వంసి

శ్లో॥ సూత్ర తారకా భ్రగంధ తామ్రకాంత నాగవంగ తాలకం
శిలా । కృష్ణ లోహ మాక్షి తీక్ష్ణ శుక్తి వరాటశంఖకం తథా ।
వీరవృక్ష వ్రజి వహ్ని మూలలర్కజరసేన మర్దితం సహా । మాష
మాత్రకా చ కూషి వాలుకా యంత్ర పాచితం తథా । దినత్రయం
సాంగశీతల మాషధం సత్తుల్య వత్సనాభకం । మర్దయేద్వై జయంతి
వక్త్రసింధువా రార్కభృంగ నింబనీరేణ వృధక్ । త్రివానరం చవేషితం
ముద్గమాత్ర మాషధం విభుక్తయేత్ । త్రయోదశ సన్నిపాతసూతికా
దివాతకంఠ రోగ శాంతిదంఘహో వాత విధ్వంసి నామకం సమస్త్రోగ
ఖండనం ఆశ్వినేయ భాషితం॥

వ్యా॥ శు రసము, రజతము, అక్రీకము, శు గంధకము, తామ్రము, కాంతము
సీసము, వెంగము, శు తాలకము, శు మణిశిల, మాండురము, మాక్షి
కము, ఖడ్గలోహము, ముత్తఫలము, పగడము, గవ్వలు, శంఖము, వీటి భస్మములు
సమభాగములు గ్రహించి వెలుతురివేళ్లు, నల్లరు, చిత్రమూలము, జిల్లేడు వీట్లరస
ములచే మర్దించి మోష ప్రమాణము మూత్రములచేసి కాచుపప్పియందుపోసి నాలుకా
యంత్రమందు మూడురోజులువండి సాంగశీతలమైన పిదప తీసి దీనికై సమము,
నాభికిలికి, తేక్కలి, నేలమర్రి పావిలి, జిల్లేడు, గుంటగలగర, వేప, వీటి రసము చే

ప్రత్యేకముగ మూడుకోణాలూరి పెనుగింజ ప్రమాణము కౌశిమును బుజించిన
త్రయోదశ నన్ని పాములు, సూతికావాము మదలగు వాములు కింఠోగములు
నమస్తోగములు, కాంతంవను చవహాతవిధ్యంసియనెడి జ్యేష్ఠము అద్విరహః
తలచే చెప్పబడియే

మహావాత విధ్యంసి (గ్రంథాంతరే)

శ్లో॥ వజ్రం హేమాభకం తామ్రం కాంతం రజత రోహకం
మృతంకమోత్తరం సర్వం మూషికం గంధకం శిలా తాలకం తత్ప్ర
చాలం చ సర్వం తుల్యం సమాలశకం । సర్వం ఖల్వోద్ధరే స్థాప్యపాదాం
శంరసభస్మకం । కాచకుప్యంవినిశ్చివ్యవాలుకాయత్రమధ్యతః । సోగశీతల
ముద్భృత్య వత్సనా భాప్యభాగకం । స్నుహ్యర్కక్షీర సర్పాక్షి
భ్యంగరాజ కురంటకై । ప్రత్యేకం భావయేత్థల్వే భావయేద్దివసద్వయం
విష ముష్టి కషాయేణ భావయే ద్దివసద్వయం । మాతులుంగరసేనైవ
భావయేద్దివసద్వయం । సర్వం జంబీరజ్జదావైః ఆర్ద్రకస్య ద్రవేణచ । ఇయం
సిద్ధరసంసేవ్యం మహావాతవిధ్యంసకం । త్రయోదశనన్ని పాతా సర్వవాత
గదావపి । సూతికా రోగ జాలం చ నాశయే న్నాత్ర సంశయః ॥

వ్యా॥ వజ్రభస్మ, 1 భా సువర్ణభస్మ, 2 భా అభ్రకభస్మ, 3 భా తామ్రభస్మ
4 భా కాంతభస్మ 5 భా రజతభస్మ, 6 భా ఖడ్గలోహభస్మ, 7 భా మూషికం
1 భా గంధకం, 1 భా మణిశిల, 1 భా తాలకం 1 భా ప్రవాళం 1 భా రస
భస్మ, 3 భా ఇవన్నయు ఖల్వమందుంచి మర్దించి కాచకుప్యెయందుంచి వాలుకా
యత్రమయవండి పాంగశీలమున తీసి ఎత్తనాభి 8 భాగములకలపి జెముడుపాలు,
జల్లేడుపాల చేతను సర్పాక్షి గుంటగలగర గోరింటరసములచేతను విషముష్టిగింజలకషా
యముచేతను మాదీఫలరసము నిమ్మపండ్లరసముచేతను అల్ల పురసముచేతను ప్రత్యేకముగా
ఐదేసికోణాలు భావనచేయవలెను. సిద్ధమైన ఈమహావాతవిధ్యంసకరసమును సేవించిన
త్రయోదశ నన్ని పాతములు నమస్తవాతివాధులు సూతికారోగములత్యేవ్వక నశించును.

సువర్ణవాత విధ్యంసినీరసం

సీ॥ కాంచనభస్మమొక్కటి తామరభస్మ మిరుపాళ్ళు విసము
గరిభకము పాదరసముమహాడు పాళ్ళు । వైక్రాంతభస్మంబు నొకపాటి
రెండువంగంబును రెండునాగ భస్మంబు । నభ్రకభస్మంబు మూడును
పరిశుద్ధటంకణ భస్మనాలుగు । పుగడభస్మంబును బలుతీక్షణలోహంబు

వ్యా॥ శు తాలకము, 1 భా శు. గంధకము, 1 భా శు. రసము 1 భా శు. నాభి, 3 భా శు మణికిల, 3 భా శు వెలిగారం, 3 భా శు ఇంగిలీకం, 12 భా ఇండ్నియు, చిత్రము లము, నిమ్మకాయలు, అల్లము పీటిరసములచే మర్దించి అనుపాన విశేషములచే యిచ్చిన, త్రిదోషములు, అతిసారము, కఫము, పాండువు, అశోచము, ఉదరశూల, ఉదావర్తము, సన్నిపాతజ్వరము, పీడిని ఖండించును

నోటు—శు. మణికిల, 1 భా శు వెలిగారము, 1 భా. శు. ఇంగిలీకము, 3 భా ఇట్లు వేయుటకూడ కలదు

వైష్ణవీ ర స మ్ .

శ్లో॥ హింగులం వత్సనాభం చ చక్రాంగీ కటుకత్రయం । చిత్ర మూల కషాయేణ సమభాగం విమర్దయేత్ । డోలాయంత్రే యామ మూత్రం పచేన్నిష్పాదితో భవేత్ । ఆర్చికస్యానుపాసేన మాష మూత్రం జ్వరావహా । ద్వంద్వజ్వరం సన్నిపాతం పురాణం విషమజ్వరం । నాశయేదఖిలాన్ రోగాన్నా మ్నాయం వైష్ణవీ రసమ్ ॥

వ్యా॥ శు, ఇంగిలీకం, శు, నాభి, కటుకరోహిణి, త్రికటుకములు, ఇవి సమభాగములు, చిత్రమూలకషాయముచే మర్దించి డోలా యంత్రమందు ఊజాము పండి, మాష ప్రమాణము అల్లపు రసముతో యిచ్చిన జ్వరములు, ద్వంద్వజ్వరము సన్నిపాతజ్వరము, పురాణజ్వరము, విషమజ్వరము, పీడిని సమస్తమైన రోగము లను హరించును

సూచికా భరణతనం

శ్లో॥ విషం వలమితం సూతః శాశిక శుచ్చిర్ణయే ద్వయం । తచ్ఛూర్ణం సంపుటే క్షిప్త్వా కాచలిప్త శరావయోః మద్రాదాం దత్వాచ సంశోష్య తత్సమీప్యం నివేశయేత్ । వహ్నిం శనైశ్శనైః కుర్యా త్రహారద్వయ సంఖ్యయా । తత ఉద్ధాట్య తస్మద్రాం ఉపరిష్ట శరా వకే । సంలగ్నీయో భవేత్సూతః తం గట్టీయాచ్ఛనైః శనైః । వాయు స్పర్శో యథా సస్యా త్తథా కూఢ్యం నివేశయేత్ । యావ త్స్పిచ్యా ముఖే లగ్నం కూప్య నిర్యాతి భేషజం । తావన్నాత్రో రసో దేయో మూర్ఛితే సన్నిపాతినీ । క్షురేణ ప్రచ్ఛితే మూర్ఛిత తత్త్వాం గుర్యాచ ఘ్నయేత్ । రక్త భేషజ సంవర్కాన్మూర్ఛితోపిహి జీవతి ।

తద్దైవ సర్వదప్త స్తు మృతావస్థాపి జీవతి | యదా తా పో భవేత్తత్ర
మధురం తత్ర దీయతే ||

వ్యా|| శునాభి 1 పలము, శరసము 1 కాణము, పీటిని మార్గముచేసి గాజు
పూసిన మూకుళ్ళయందు సందిబంధనము చేసి ఎండించి పొయ్యిమీద పెట్టి
రెండురూములు పెల్లిగా వంటవేసుకొని పిదప సంది బంధనము విప్పకొని మూకు
టిని అంటియున్న పాదరసమును పెల్లిగ తీసుకుని గాలి తగలకుండ నీసాయం
దుంకుకొని మాదికొనకు విచ్చినంతమందును మూర్ఛపొందిన సన్నిపాత రోగికి శిరస్సు
యందు కత్తితోగీరి ఈబొప్పమును అగాయమందుంచి వేలతో రుద్దవలయును బొప్ప
ధము రక్తముతో కలిసినంత మూత్రమువనె మూర్ఛ పొందిన రోగికుడ జీవిం
చును. ఈవృత్తారము చేసిన పాముకరచి మృతావస్థ యందున్న వాడుకూడ జీవించును
శిరమనందు మంటగలిగిన తోడనే మధురబొప్పము ప్రయోగించ వలయును

వాత విధ్వంసి .

శ్లో|| రసం గంధకం నాగవంగం చ లోహం తథా తామ్రజం
వ్యోమని శ్చంద్రకం చ | కణాటంకణం చోషణం నాగరం వైష్పథ
గ్భాగమేకం ష్టిపేత్థల్య మధ్యే | తతో వత్సనాభం చతుస్సార్థభాగం
దృఢం మర్ద యేద్యోష్యజై స్త్రివారం | పరాచిత్రకై ర్మార్కవైః
కువ్టజాద్భిః పృథగ్భావయే త్సింధువారా ర్ద్రివాసైః | తథా మోహినీ
జంబవీరైః పృథగ్భావయే ద్వాత విధ్వంసనోయం | సమీరేచ శూలే
తథాశ్లేష్మ రోగే గ్రహణ్యాం తథా సన్నిపాతే చ సర్వే | అపస్మా
రాగ్ని మాంద్యే శీత పిత్రే తథా వీహోదరే కుష్ఠరోగేచ దద్యాత్ |
స్త్రియ స్సూతికా వాతరోగే తద్దైవ ద్విగుంజం ప్రదద్యా దిమం సూత
రాజం ||

వ్యా|| రసం, గంధకం, పీసభస్మ, ఎంగభస్మ, లోహభస్మ, తామ్రభస్మ, తకు
మలేని ఆభ్రకభస్మ, పిప్పళ్లు, వెలిగారం, మిరియాలు, శుంఠి, ఇవి శ్రేణ్యేకముగ
వ్యాజిక భాగము నాభి 4½ భా పీటివన్నిటిని ఖల్వమందుంచి శుంఠి, పిప్పళ్లు,
మిరియాలు, నేలతాడి, త్పిత్రములము, గుంటగలగర, చంగల్వకోష్ఠ, పావలి, అల్ల
ము ఆడ్డసరము, గంజాయిలకు, నిమ్మకాయలు, పీటిరవములచే శ్రేణ్యేకముగ మూడు
రోజులు దృఢముగ మర్దించి వాతరోగము, కూల, శ్లేష్మరోగము, గ్రహణి, సమస్త
సన్నిపాతములు, అపస్మారము, అగ్నిమాంద్యము, శీతపీత్తము, వీహోదరము,
కుష్ఠరోగము, స్త్రీలకు సంభవించు సూతికావాతరోగములు పీటియందు వాత విధ్వంస
నమనెడిఈ రసశ్రేణ్యమును రెండు గురివింద గింజం ప్రమాణము యవ్యవలను.

జపుటే పాచ్యం సాంగశీతల ముద్ధరేత్ || ద్విగుంజం భక్షయేన్నిత్యం సర్వ
రోగ వినాశనం । వీర్యనప్తంతథాకానప్రమేహానపి దుస్తరాన్ ।
క్షయంపాండు మజ్జిర్ణంచ శ్వేతరక్త ప్రదరం తథా । దౌర్బల్యంచ
తథావృష్యం శ్రేష్ఠంచై వరసాయనం । హేమతారరసానామ సీతా
నాథ ప్రకల్పితః ।

వ్యా|| శుక్రవర్ణం 1 భా రజతము భా లోహం 1 భా రసం । భా.
శు గంధకము 4 భా వీటి నెల్లమే ఖల్వమందుంచి నల్లెరుసము చిత్రమాల రసము
లచే వకరోజు వర్షించి మూసయం దుంచి మూసముఖము కప్పి పైన మట్టిచే
పూసి గజపుటముపెట్టి సాంగశీతలమున తీపి రెండు గురివిందగింజల ప్రమాణము
పుచ్చుతునిన వీర్యనప్తము, దగ్గు, ప్రమేహములు, క్షయ, పాండు, అజీర్ణము శ్వేతప్రద
రము, రక్తప్రదరము, దౌర్బల్యము వీటిని సర్వరోగ ములను హరించును మరియు
వీర్యవృద్ధి జేయును మునలితనమును పోగొట్టును ఈ హేమతార (రజత) రసాయ
నము సీతానాథునిచే చెప్ప బడినది.

వాతకురారం

శ్లో|| దరదంచ శిలాగంధం సమభాగాని కారయేత్ । రసేంద్రం
చతథాకుర్యాన్నింబ సీరేణ మృతం । ఛాయాశుష్కంతు తంకృత్వా
లోహపాత్రేతు ద్రావితం । గుంజాభాన్ వటకాన్ కృత్వా వాత
రోగేషు యోజయేత్ । అనుపాన విశేషేణ సర్వశ్లేష్మ గదేషుచ । కాసే
శ్వాసే తథాకుష్మే నామ్నా వాతకురారకమ్ ||

వ్యా|| శు, ఇంగిలీకం శు, మణిశిల శు, గంధకం, శు, రసము ఇవి సమభా
గములు నిమ్మకాయ రసముచేనూరి నీడను ఎండించి లోహపాత్రయందు కరగించి
గురిగింజ ప్రమాణము మూత్రలు చేసుకొని అనుపాన విశేషములచే సమస్తవాత
వ్యాధుల యందును సమస్త శ్లేష్మవ్యాధుల యందును దగ్గు, వగర్న, కుష్టు, వీటి
యందును యివ్వవలెను

వాతగజాంకుశం

శ్లో|| అష్టభాగా రసస్యాపి, విషతిందోస్తద్దైవచ । గంధకస్మృతి
భాగంచ కటుత్రయ ఫలత్రయం ॥ గుంజామాతాం వటిం ఖాదే
దశీతి, వాతనాశనమ్ । వాతగజాంకుశో నామ్నా హ్యాయుస్సంభం
నిహంతిచ ॥

వ్యా|| శు రసము, 8 భా. శు విషముస్త్రిచూర్ణము, 8 భా శు గంధకము, 8 భా త్రికటాకములు, 8 భా త్రిఫలములు 8 భా. వీటిని ఉదకముచే నూరి గురివింద గింజంత మూత్రము సేవించిన ఎనుబదివారములు ఉదరువృద్ధిము నశించును

నోటు—గంధకము 8 భాగములని కొందరును గంధకము, 8 భా శుంఠి, 8 భా పిప్పలీ, 8 భా మిరియాలు, 8 భా కరక్కాయ, 8 భా తాడికాయ, 8 భా ఉసిరకాయ, 8 భా అని కొందరును అర్థమును కట్టించుచున్నారు

సింహ పతీపాలనం

శ్లో|| సూతంగంధక వత్సనాభగరశం చైకైకభాగాన్వితం ।
సర్వార్థమృత హంసపాది స్వరశేగుంజేన మాత్రామితం తైలాభ్యంగ జ్వలో
పచారకథితం పథ్యంచదధ్యోదనం సర్వశాంతిమనేక దోషశమనం సింహ
ప్రతీపాలనం॥

వ్యా|| శు రసము, శు గంధకము, శు, తాళి, గరళము వీటిని సమభాగములు హంసపాదిరసముచే మర్దించి గురిగింజ ప్రమాణము ఇచ్చిన అనేక దోషములచేజనించిన ద్వారకములు శాంతింతును దీనియందు తైలాభ్యంగము, శీతలజలోపచారము పెరుగు అన్నము పెట్టుట చేయుచుండును

రజిత మర్చదోషయమ్.

శ్లో|| ద్విభాగం రజతం చైవ అష్టభాగం తృతీయధదం । పోడశకం
గంధకం చైవ కన్యాగరసమృతం । త్రిదినం వాలుకాయంత్రే పావితం
సౌత్తిగశీతలం 4 అనుపాన విశేషేణ ప్రమేహా హరతిదుస్తరా ॥ శుక్ల
నవ్దం తథాకాసందూర్బల్యం శ్వాసమేవచ ॥ పాండుం జీర్ణజ్వరం హంతి
మందాగ్నిం క్షయనాశనం । తత్తద్ద్రోగాను పానేన సర్వరోగవినాశనం॥

వ్యా|| పెండ్లి క్తి భా పాదరసము, 8 భా గంధకం 16 భా ఇతి కలబంద రసముచే మర్దించి వాలుకాయంత్రమందు మూడురోజులుమండి (పాంగ శీతలమునశిసి అనుపానవిశేషములచే యిచ్చిన కఠినమైన ప్రమేహములును, హరించును మరియు శుక్ల నవ్దమును శ్వాసాలజీవశక్తి ఉచ్ఛవము, పాండు, జీర్ణజ్వరము, అగ్నిమూర్తిద్యము, క్షయ వీటిని నశింపజేయును, అనుపానభేదములచే సర్వరోగములను నివారించును.

తారచంద్రోదయం (రజతచంద్రోదయం)

శ్లో॥ రజతంచ చతుర్భాగం అష్టభాగం తుపారదం గంధకాచ్చ
 షోడశసౌత్తన్యారసవిమృద్ధతం । రక్తకార్పాసకుసుమైర్మావమేకంవి
 మృద్ధతం । క్రమాగ్నౌ వాలుకాయంతే పాచితంతుదివత్రయం । సాంగ
 శీతలము దృఢ్యత్వ్యగేలాపత్రకేనరైః । అనుపావనిశేషేణ విశ్రితం సత్వ
 రోగనుత్ । క్షయింపాండుం ప్రమేహంశ్చ దౌర్బల్యం కాసమేవచ ।
 అక్షరంచ తథా హిక్మాగ్నహాం మూలరోగనుత్ పీర్వవృద్ధిం కరో
 త్యేషః శ్లోకస్తంభంచ కారయత్ । హర్షేణ మనసానిత్యం సరోగచ్ఛే
 త్రప్రమదాశతం । తారచంద్రోదయ మితిఖ్యాతం నిర్మితం నిజతేజసా॥

వాగ్మీ పెండి 4భా పాదరసము 8భా గంధకం, 16భా. వీటిని కలలుండరసము
 చేతనూ, ఎర్రప్రత్తి పువ్వుల రసముచేతనూ కల దివములు మిర్చించి చాలుకాయంతివండు
 క్రమాగ్నలచేమాడురోజులు పెండి సాంగ శీతలమువలెనీ దాపెవచ్చు, ఏలకులు,
 అపవత్రి, వాగకేసరములు వీటితోగాని ఇతర అపపావములతోగాని మ్మిశ్రముచేసి
 యిచ్చిన క్షయ, పాండు, ప్రమేహములు బలహీనత, కాస, అక్షేర్ణము, ఎక్కిర్ణు,
 గ్రహిణీరోగము మూలరోగము వీటిని సర్వరోగములు నివారించును పీర్వవృద్ధినిచేసి
 పీర్వస్తంభనముచేయును. హస్యంతోషముతో నిత్యము నూరుగురు స్త్రీలను రమిం
 చును ఇయ్యది తారచంద్రోదయమని ప్రసిద్ధమైనది

వాతరాక్షసం (పుటయోగం)

సీ॥ రావ్యభిష్మంబును రవసీందరము పభ్రకము లోహకాంతి
 ముల్ క్రమముతోడ । కాంచనభిష్మంబు ఘనతామ్రమును గంధకము
 వత్సనాభియు సమ్మచితంబుగను ॥ సమంబులుగూర్చి ఖల్వంబునంధులచి
 యొప్పమీర్మంగను తిష్ఠతీగె । తెల్లగలిజేరువేళ్లు వల్లము తులితాకు
 పహ్నిద్రవంబుల వడనుగాను । ముద్దనల్ జేసియు మహిత కుక్కుటపుటం
 బాసరించి చల్లాల్చి దగరనదియు । తద్రసంబులచేత తగిలెండు దివములు
 మర్దనమొనరించి మానితముగ । గుటికలు గావించుకొని పూటకడ్డిగె
 త్తనుపానములతోడ నలరగొనిన । వక్షఃఖాతము పార్శ్వరుజ కంపవాత
 ముల్ పదమూడుసంధుల బలములుగలి । సూతికావాతముల్ శూబరోగం
 బులు సాంపులణదియుచాత నిరవుగాను । సర్వరోగంబులను దంతిసముద

యంబు । కొదమసింగంబు రీతిని మదమణించి । వాతరాక్షసమను పేరు
వన్నెమీర । దాల్చివిహరించునని వల్కెనీశ్వరుండు॥

టీక॥ పెండిభస్మ, రససింహారము, అభ్రకభస్మ, లోహభస్మ, కాంతభస్మ, బంగారుభస్మ, తామ్రభస్మ, శు గంధకము, శు, నాభి, సమభాగములు ఖల్వమం దుంచి, తిప్పతిగ, తెల్లగలిజేయ వేళ్ళు, అల్లము, తులసిఆకు, చిత్రమాలము, వీటిరస ములచే షరసగా మర్దనచేసి కుమ్మటపుటువేసి చల్లారినపిదప తీసి మరలపైరసములచే రెండురోజులు మర్దించి కుప్పెలకట్టుకుని పూటకు అడ్డిగ ఎత్తు అనుపానవిశేషములచే నిచ్చిన పక్షవాతము పార్శ్వశూల, కంపవాతము, 18 సన్ని పాతములు, నూతికౌవా తములు, శూలశోగములు సమస్తశోగములను ఏనుగుల మదమును సింహము అణించు రీతి అణించి వాతరాక్షసమను పేరుతో ప్రసిద్ధి కెక్కువని ఈశ్వరుండు పలికెను.

వాతరాక్షసం (వంటయోగం)

శ్లో॥ శుద్ధ సూతం తథాతామ్రం కాంతం చాభ్రకమేవచ । తార
హేమంచ తాలం చ మాక్తికం విద్రుమంతథా । మనశ్శిలా మాక్షి
కంచ సర్వత్ర సమగంధకం । పునర్నవారసేనైవ హంసపాదిరస్నేహితా ।
మద్దితం ఛాయయాశుష్కం వాలుకాయంత్ర కేషీవేత్ । పాచయేద్దశయా
మంచ సాంగశీతం సముద్ధరేత్ । గుంజమాత్రం నిహంత్యాశు అనుపా
నవిశేషతః । ఊరుస్తంభం వాతరక్తంగాత్ర భంగంత ధైవచ । అమవా
తంధనుర్వాతం కుబ్జవాతం తదైవచ । సంధివాతం పక్షవాతం సూతికా
వాతమేవచ । వాతరాక్షస నామాయం వాతరో గాన్విహాళయేత్ ॥

వ్యా॥ శు రసం తామ్రభస్మ, కాంతభస్మ, అభ్రకభస్మ, రజతభస్మ, సువర్ణ
భస్మ, శు తాళకము, మత్స్యభస్మ, పగడభస్మ, శు, మణిశిల, మాక్షికభస్మ,
ఇవన్నియుసమభాగములు వీటి అన్నిటితో సమాష్టము శు గంధకము, ఇవిగలిజేయ
హంసపాదీ రసములచే మర్దించిపిదప ఎండించి వాలుకాయంత్రమెండు పది రూము
లచండి సాంగశీతలమున తీసి అనుపానవిశేషముచే గురివిందగింజ ప్రమాణము నేపీర
చిన ఊరు స్తంభము, వాతరక్తము, గాత్రభంగము, అమవాతము, ధనుర్వాతము, పక్ష
వాతము, సంధిపాతము, పక్షవాతము, నూతికౌవాతము, సమస్త వాతరోగములు
శశించును

వాతరాక్షసమ్ (పుటయోగం)

శ్లో॥ పారదంగంధ కంనాభీ అభ్రకంకాంత తామ్రకం । స్వర్గం
తారం సమంచైవ పునర్నవరసేనచ । అమృతా వహ్నితులసీ పిప్పలీ

క్వాధ కేనచ । ఏకైకం మర్దితం సమ్యగ్నితైకం చప్పధక్ పృథక్ । గుళి
కాన్ ఛాయయా శుష్కాన్ శరావ సంభ్రుతేషీ వేత్ । పక్వలఘుపుటే
నైవ సాంగశీతల ముద్ధధేత్ । ద్విగంజం భక్షితంచైవ తాప
జ్వరవి నాశనంఽమవాతం ధనుర్వాతం పక్షుఘాతంతదై వచ । ఆక్షేపకం
హస్తస్తంభం మన్యాస్తంభం తదైవచ । సన్నిపాతం మహాఘోరం
వివిధాన్విష మానసి వాతరాక్షస కోనామ గౌరీనాథ ప్రకల్పితః॥

వాగ్మి॥ శు పాదరసం శు గంధము శు వాళి అభ్రకభస్మ కాంతభస్మ
తామ్ర భస్మ సువర్ణభస్మ, రజతభస్మ, ఇవినుభాగములు గ్రహించి, గలిజేసి,
తిప్పతీగ, త్రితమాలము, తులసి, పిప్పళ్ళు, వీటి కషాయముచే ప్రత్యేకముగ
ఓక్కొక్కదానిచే వక్షా, కశోజున బాగుగమర్చించి మాత్రలెరుచేసి సిడనుఎండించి
మూటశ్శయం దుంచి లఘుపుటముచే పక్వము చేసుకుని సాంగశీతలమున తీసుకుని
రెండు గురికెంజల ప్రమాణము భక్షించిన తాపజ్వరము, అమవాతిము ధనుర్వాతము
పక్షుఘాతము, ఆక్షేపకవాతిము, హస్తస్తంభము, మన్యాస్తంభముఘోరమైన సన్నిపా
తము, సమస్తమైన విషమజ్వరములు వీటిని నశింపజేయును

వాతరాక్షసము (వంటయోగము)

సీ॥ తామ్రపంగములో హతారభస్మ సువర్ణనాల్లు రసంబులు
నభ్రకమును । కాంతము గంధకము కఫరినేపాలంబు సమభాగంబులు
గుచ్చి చక్కగాను । ఖల్వంబు లోనుంచి త్రికటుక రసముల మర్చించి
కుప్పెలోనమరబెట్టి । సరసంబుగానది చట్టిలోపలబెట్టి యిసుక
చుట్టునుబోసి యిష్టముగను । పదహారు గడియలు పక్వంబుగా వండి
దేహమును పానమును దెలిసికొనుచు । అడ్డిగెత్తు పూటకు అమరగ నిడిన
వాతరోగంబు లన్నియు వదలిపోను । శోఫలును కాసలు శూలలను
సౌంపునణచు వాతరాక్షస మిదియును వాడిగల్గును॥

టీక॥ తామ్ర, పంగ, లోహ, రజత, సువర్ణ, వీటిభస్మలు. శు, రసము, శు.
రసకర్పూరము శు, ఇంగిలీకముశు రససింహురముఅభ్రకభస్మ, కాంతభస్మ శు, గంధకము
కఫరి, శు నేపాళములు, ఇవన్నియు సమభాగములు చేర్చి ఖల్వమందుంచి త్రికటుక
రసముచే మర్చించి కుప్పెయందుంచి వండలోబెట్టి కుప్పెచుట్టును ఇసుకపోసి పదహారు
గడియలు వండి తీసి తత్వమును అనుపానములను గుర్తెరిగి పూటకు అడ్డి
గెత్తు యిచ్చిన వాతరోగంబు లన్నియు వదలి పోవును నంజాలను కాసలను శూల
లను చిత్రముగా అణచును ఈవాతరాక్షసము మహావాడి గలది.

లఘువాతరాక్షసం

శ్లో॥ మృతంసూతం తథాగంధం కాంతం చాభ్రకమేవచ ।
తామ్ర భస్మ కృతం సమృజ్మర్దయి తాస్వసమాంశకం । పునర్నవాగు
డూచ్యగ్ని సురసాత్ర్యాషణం తథా । ఏతేషాం స్వరసేనైవ భావయేత్త్రి
దినం వృధక్ । దత్వాలఘు పుటం సమ్యక్ స్వాంగశీతం సముద్ధరేత్ ।
వాతరాక్షస నామాయం వాతరోగే ప్రయోజయేత్ । తత్తద్ద్రోగాను
తానేన ద్విగుంజా మాత్రసేవనాత్ । ఊరుస్తంభం వాతరక్తం గాత్ర
భంగం తద్దైవచ । ఆమవాతం ధనుర్వాతం వేదనావాత్మమేవచ ।
పక్షాఘాతం కంపవాతం సర్వసంధిగతం తథా । సుప్తివాతం చశూలంచ
ఉన్మాదంచ వినాశయేత్ । తత్తద్ద్రోగాను పానేన వాతాశీతి వినాశనః॥

వ్యా॥ రసభస్మ శు, గంధకం, కాంతభస్మ అభ్రకభస్మ తామ్రభస్మ ఇవన్ని
యుసమభాగములు గలిజేరుతిప్పతిగ, చిత్రమాలము, తులసి, త్రికటుకములు వీటి
రసములచే ప్రత్యేకముగ మాడుదినములు భావనచేసి లఘుపుటంబిడి సాంగశీతల
మున తిసి అనుపాన భేదములచే యిచ్చిన ఊరుస్తంభం, వాతరక్తం, గాత్రభంగం,
ఆమవాతం, ధనుర్వాతం, వాతబాధ, పక్షవాతము, కంపవాతము, సంధివాతము,
సుప్తివాతము, శూల, ఉన్మాదము, వీటిని నశింపజేయును రోగానుసారములైన అను
పానములచే ఎనుబదివాతములను నశింపజేయును

మహావాతరాక్షసం

శ్లో॥ హేమం కౌస్థ్యాభ్రకం లోహం రసేంద్రం శుద్ధగంధకం ।
వైక్రాంతం మాత్రికం చైవవిద్రుమం తామ్రతాలకం । శింఖచరార్ణం
మృతంవంగం మాండాళం కాంతమేవచ । ఏతత్త్రిఫల సతయక్తం
సూతార్థం విషసంయుతం । వాళానింబతస్యైః పంచభావయేత్చృష్పృథక్పృ
థక్ । భతుర్వామంచ తన్మర్దయి ఛాయాశుష్కంచ కారయేత్ । కుక్కు
టాఖ్యపుటే పక్వం సాంగశీతం విచూర్ణయేత్ । గుంజామాత్ర ప్రయో
గేణ కణామధ్వాన్య పంయుతం । ఊరుస్తంభం వాతరక్తం గాత్ర
స్తంభం తద్దైవచ । ఆమవాతం ధనుర్వాతం సూతికావాతమేవచ ।
ఆధ్మాపం ఛాగ్నిమాంధ్యంచ తూషిం ప్రతిఘోషయి । వాతరాక్షస
నామాయం వాతాశీతి వినాశనం ॥

వ్యా॥ మువ్వ, రజత, ఆభరణ, లోహ, వీటిభస్మములు. శు, రసం, శు, గంధకం, వైక్రంతము, ముత్యము, పగడము, తామ్రము, వీటిభస్మములు శు, తాలకము, శంఖము, పగము, మాంధూరము, కాంతము, వీటిభస్మములు శ్రీఫలములు, ఇవన్నియు సమ భాగములు శు, నాభి ౩ భా॥ వీటిసన్నిధికి, అద్దసరము, వేపచక్క, వీట్లరసములచే ప్రత్యేకముగ అయిదు సారులు భావనచేసి నాలుగు రూములు మర్చించి ఏడవ ఎండించి కుమ్మట పుటంబిడి సాంగకీరలమున తీసి చూర్ణించి గుంజాపమౌళిము పిప్పళ్లు, తేనె, నెయ్యి, అనుపానము తోయిచ్చివి ఉరుస్తంభము, వాతరక్తిము, శాత్రస్తంభము, చివవారము, ధనుర్వాతము, మూతకావారము, కడుపుఉబ్బరం, అగ్నిమాంధ్యము, తూని, ప్రతితూని ఎనబది వారములవ నశింపజేయును !

మహావాతరాక్షసం

(ప్రకారాంతరం)

శ్లో॥ తామ్రం విదుమ మృభ కాంతరజితం వైక్రంత హేమాక్షికం । వైడూర్యయనభస్మ సమృతరసం హేమంచ వహ్నిం సమం । సర్వహంస వదీద్రవై శ్రీ దివసంపిష్టావ్య శరావైరిదం । కుర్యాత్సాక్ష్య పుటం నిహంతి మరుతో వాతాసురోయరసః॥

వ్యా॥ తామ్ర, పగడ, అభరణ, కాంత, రజత, వైక్రంత, హేమమాక్షిక, వైడూర్య, లోహ, రస, మువ్వ, వీటి భస్మములు చిత్రములము వీటిని సమభాగములుగా ఖల్వవండుంచి హంసపాదరసముచే మూడుతోజాలు మర్చించి మూడుళ్ళయందుంచి నూత్న పుటమువేసి ఉపయోగించిన సమస్త వాతవ్యాధులను హరించును. ఇది వాతాసురం (వాతరాక్షసము) అనబడును

సువరవాతరాక్షసం

93

శ్లో॥ స్వర్ణం నాగం వశలోహం తామ్రం కాంతంచ తారకం । రసభస్మం గంధకంచనాభీశేపాల మాక్షికం । కఫరీ మైలత్సంఘంచవ రాటం శంఖభస్మకం । టంకణం దరదం వైవతాలకంచ మనశ్శిలా । కృష్ణాభ్రకం సమంచైవ ఖల్వమధ్యే వినిక్షిపేత్ । కటుభద్రరసేనైవ లవంగ క్వాభ కేనచ । చిత్రమూలరసేనైవ మర్దయేద్వటకాన్ కురు । కౌచకువ్యాం వినిక్షిప్యవాలుకా యంత్రయోగతః । మందాగ్నినాన్వియతూమంచ పోచయేత్సాంగశీతలం । ద్విగుంజం మాక్షి కేణైవ ఖాదే ద్ద్యౌతవిహశనం । స్నాయువాతం పిత్తివాతం సూతికావాతమేవచ ।

వక్షోఃపాతాద్ధితానాహం కింపవాతం చనాశయేత్ । ఊరుంజానుం
కటీం సంధీన్ మూత్రపిండోతథాగతం । అశీతివాతజాన్ రోగా
న్నాశయేన్నాత్ర సంశయః । వాతరాక్షస నామాయం సువర్ణ పదపూ
ర్వకం॥

వ్యాః సువర్ణభస్మ, సీసభస్మ, వంగభస్మ, లోహభస్మ, తామ్రభస్మ, కాంత
భస్మ, రజతభస్మ, రసభస్మ, శు గంధకం, శు నాభి, శు నేపాళములు, హేమ
మూక్షికభస్మ, శు. కఫరి, శు మైలకుర్థిం, గవ్యభస్మ, శంఖభస్మ, శు టంకణం,
శు ఇంగిలీకం, శు తాలకం, శు మణిశీల, కృష్ణార్ణకభస్మ, ఇవస్నియు సమభాగ,
ములు ఖల్వమందుంచి, అల్లము, అవంగములు, చిత్రమాలము, వీటి రసములచే
మర్దించి మూత్రములచేసి కాచవచ్చెయందుంచి వాలుకాయంత్రమును మందాగ్నిచే
రెండుఝాములు వండి సాంగశీతలమునతీసి రెండు గురివిండగింజల ప్రమాణము
లేనెతో తినిన స్నాయువాతము, పైత్యవాతము, నూతికావాతము, పక్షవాతము,
అర్ధిశవాతము, ఆనాహవాతము, కఠపవాతము, వీటిని తోడలు, మోకాళ్లు, కటీ
ప్రదేశము, సంధులు, మూత్రపిండములు, వీటిని పొందిన వాతమును, ఎనుబది వాత
రోగములను నిస్సందేహముగ నశింపజేయును.

రత్న వాతరాక్షసం

శ్లో॥ రసకం గంధకం వజ్రం కాంతం లోహంచ తామ్రకం ।
అభ్రకం దరదం తాలం నాగం వంగంచహేటకం । రాప్యంచైవ
వై కాంతం రాజావర్తంచ మూక్షికం । విద్రుమం విషతామ్ర్యంచ
సర్వం ఖల్వే వినియోజేత్ । సూర్యాహ్వానస్య పయసా కృష్ణోన్మత్తర
సేనచ । చిత్రీమూలరసేనైవ త్రివారంచ పృథక్పృథక్ । సప్తధావ్యో
షనిర్యాసై ర్భావయేద్వాతరాక్షసం । శ్లేష్మోద్దో కేత్రి కటుక్తైర్వల్ల మా
త్రం ప్రయోజయేత్ । త్రయోదశ సన్నిపాతానప్తజ్వర నివారణం ।
అపస్మారం ధనుర్వాతం విద్రుచిరక్త గుల్మజీత్ । ఆనాహం మూత్రకృ
చ్ఛంచ సర్వవాతగదానపి । వాతరాక్షస నామాయం ప్రసిద్ధం రత్న
పూర్వకం॥

వ్యాః రసభస్మ, గంధకం, వజ్రభస్మ, కాంతభస్మ, లోహభస్మ, తామ్రభస్మ,
అభ్రభస్మ, శు ఇంగిలీకం, శు తాలకం, సీసభస్మ, వంగభస్మ, బంగారుభస్మ,
రజతభస్మ, వై కాంతభస్మ, రాజావర్తభస్మ, ముత్యపుభస్మ, పగడభస్మ, శు నాభి,

పచ్చలభస్మం, ఇవన్నీయు సహభాగములు ఖల్వమందుంచి జల్లేడుపాలచేతను, నల్ల ఉప్పెత్తిరసముచేతను, చిత్రమాలరసముచేతను, ప్రత్యేకముగ మూడు సారులును, శంఠి, పిప్పళ్లు, మిరియాల కషాయముచే, ఏడుసారులును భావనచేయవలెన జ్ఞేష్టా ద్రవ్యమందు త్రికటురసముచే పల్లి ప్రమాణము యివ్వవలెను త్రయోదశ, సన్నిపాత ములను, అష్ట్యక్షరములను, అవసారము, ధనుర్వాతము, విద్రధి, రక్తగుల్మము, కడుపు ఉబ్బరము, మాత్రకృచ్ఛము, సర్వవాతవ్యాధులను, జయించును, రత్నచాతరాక్షస మని ప్రసిద్ధపై నది

పాషాణ వాతరాక్షసము

శ్లో॥ రసభస్మం అభ్రకంచలో హంతామ్రంచ హింగులం ।
సువర్ణం నాగవంగంచ ఉల్లిపాషాణం టంకణం । తుత్తద్వయం శుభ్ర
నాభిర్మాక్షి స్విమలతాలకం । నవాసారం మనశ్శిలా హింగు స్ఫటికసం
యుతం । సర్వంసమం వినిక్షిప్య వహ్నిమూల రసేనచ । కటుత్రయర
సేనైవ అజమోదాలవంగకై । రక్తిసస్య రసేనైవ మర్దయేద్విదినం
పృథక్ । వటకాన్కార యేచ్ఛస్మాన్ వజ్రమూషాంత రేక్షిషేత్ ।
ద్వియా మంవాలుకాయంత్రేపాచయేత్సాంగశీతలం । ఆర్ద్రకస్యచ
నిర్గుండిల శునస్వరసేనచ । త్రిదినం మర్దితంచైవ అనుపాన విశేషతః ।
ఖాదయేదతి శీఘ్రంచ వాతాశీతి వివాశనం । వాతరాక్షసనామాయం
వాణీనాథ ప్రకల్పితం॥

శ్లో॥ రసభస్మం, అభ్రకభస్మం, లోహభస్మం, తామ్రభస్మం, శు, ఇంగుళికం
సువర్ణం, నాగం, వంగం, వీటిభస్మములు శు, ఉల్లిపాషాణం, శు, వెలిగారం, శు,
పైలతుత్థం, శు పాలతుత్థం, శు నాభి మాక్షికభస్మం, విమలభస్మం, శు, తాలకం
శు, నవాసారం శు మణికిల, శు ఇంగుళి, శు పటిక, అన్నియుసమ భాగములుగ,
ఖల్వమందుంచి, చిత్రమాలము, త్రికటురములు, వామ, లవంగములు, బలురక్తాసి,
వీట్ల రసములచే ప్రత్యేకముగ రెండెనిగోజులు మర్దించి మాత్రలుచేసి ఎండించి
వజ్రమూష యందుంచి వాలుకా యంత్రమందు రెండురూములు వండి సాంగశీతలమున
తీసి అల్లము, వావిలి, వెల్లులి వీటిరసముచే మూడుగోజులు మర్దించి అనుపాన విశేష
ముచే పుచ్చుకుని ఎనుబదివాతములను అతిశీఘ్రముగా నఖింపజేయును ఈవాతరాక్షస
ము వాణీనాథునిచే కల్పింప బడియె

కఫరికల్పమ్

కఫరి మర్దయేత్ క్షీరైశ్చ తురశీతి యామకం ।

అనంతరం దివారాత్రం మద్దనే నామృతం భవేత్ । మావమాత్రం సానుపానం జ్వరం హంతిదినార్ధతః॥

వ్యా॥ శు కఫరిని ఖల్వమందుంచి 84 రూములు ఎడతెగక రాత్రింపగళ్ళు అవుపాలతో వర్దించిన ఆవృత తుల్యంబగును పిదపమాషప్రమాణము అనుపాన విశేషములతో యిచ్చిన అర్ధదివసులలో జ్వరము హరించును

కఫరీ యోగము (ప్రకారాంతరము)

శ్లో॥ కఫరీం శోధితాం కృత్వా సమగంధక మ్నిశితం । అహ్నిక్షీరేణ సంమర్ద్ధ్యం వ్యాప్తా శీతీకయామకం । గవాంక్షీరేణ వాతవ్యం జ్వరమాంధ్యాది రోగకం । శమయేద్ధటి కాధేన దేవానామమృతం యథా॥

వ్యా॥ శుకఫరి, శుగంధము, ఇవి సమభాగములు ఖల్వమందుంచి మేక పాలచే 88 రూములు వర్దించి అవుపాలతో యిచ్చిన, స్వరము, అగ్నిమాంధ్యము, మొదలగు వ్యాధులను అర్ధ ఘడియకాలములో శమింపజేయును దేవతలనులె అమృత తుల్యంబగును

పురాణజ్వరములకు మాలినివసంతం

శ్లో॥ రసకయుగలభాగం వేల్లజంచైకభాగం ద్వితయమపి ఖల్వై మద్దయేత్ శ్లక్ష్యకేన । భవతిజ్వరవిముక్తో నింబనీరేణ తావత్ జ్వరిహర మధకుర్యాన్మాలినిప్రాగ్వసంతం । జీర్ణజ్వరే ధాతుగతే తిసారేరక్తాన్వితే రక్తగర్భిత స్వరూపే । జ్వరేస్థిగే మాంసగతే పురాణే వల్లద్వయం దుగ్ధమతీవ పథ్యం॥

వ్యా॥ శు కఫరి, 2 భా మిరియాలు, 1 భా ఈ రెండింటిని ఖల్వమందుంచి మెల్లగా వేపచెక్క కషాయముచే వర్దించి జ్వరహర అనుపానములతో జ్వరము, జీర్ణజ్వరము, ధాతుగతజ్వరము, అతిసారము, రక్తాతిసారము, మలతిసారము, అస్థిగత జ్వరము, మాంసగతజ్వరము, పురాణజ్వరము, వీటియందు రెండువల్లముల ప్రమాణ ముయివ్వవలయును సాలు మిక్కిలియివ్వవలయును ఇది మాలినివసంత మనబడును

మహాలక్ష్మీ విలాసరసం

శ్లో॥ సువర్ణం రజతం తామ్రం తీక్షణలోహభ్రకం యుతం ।

నాగ వంగ్రావవాలంచ మహాక్షికం కృష్ణకాంతకం । రసవైక్రాంత సం
యుక్తం తత్సర్వం శుద్ధభస్మకం । సమభాగా నితత్సర్వం ఖల్వమధ్యేవిని
క్షిప్తే ॥ త్రికటుక్వాధ సమర్థ్యం లవంగక్వాధకేనచ । భావితం
శోషితం చూర్ణం గుంహద్వయ ప్రమాణకం । త్రికటోశ్చూర్ణ సమ్మిశ్రం
నేవితం రాజయక్షుణి । సర్వమేహాన్ ప్రణాన్ ఘోరాన్ శ్వాసకాన్క్ష
యంహరేత్ । దృఢలింగం బలం పుష్టిం ఆయుష్యం కాంతివర్ధనం ।
రసం లక్ష్మీవిలాసాఖ్యం సర్వరోగాన్ వినాశయేత్ ॥

వా॥ బంగారము, వెండి, తామ్రము, ఖడ్గలోహము, అర్జకము, వీసము,
పంగము, శ్రవణము, ముత్యములు, మందూరము, కాంతము, రసము, వైక్రాంతము
శుద్ధపై నవీటియొక్క భస్మములను సమభాగములు ఖల్వమందుంచి త్రికటు కషాయము
చేతను లవంగకషాయము చేతను మర్దించి భావనచేసి ఎండించి ఆచూర్ణమును రెండు
గురిగింజలప్రమాణము త్రికటుచూర్ణముతో కలిపి నేవించిన రాజయక్షుణ్ణి, సమస్త
మేహములు, ఘోరపై నప్రణాములు, శ్వాస, కాస, కృశించుట, వీటిని హరించును.
లింగదాగ్ధ్యము, బలము, శరీరపుష్టి, ఆయువు, కాంతి వీటిని పృథ్విపొందించును
ఈ లక్ష్మీవిలాసరసము సర్వరోగములను నశింపజేయును.

మహాలక్ష్మీవిలాసరసం (పుటయోగం)

శ్లో॥ సుమర్ణ తారాభ్రక తామ్ర వంగ్రాత్రీలో హనాగామృతమహాక్షి
కాని । ఏతత్సమం యోజ్యరసస్య భస్మఖల్వే కృతంస్యాత్కృత క్షణీకం ।
సుమర్దయే న్మాక్షికసంప్రయుక్తం తిచ్ఛోషయే ద్విత్రిదినంచఘరేత్ ।
తత్కల్ప-మూషోదరమధ్య గామియత్నా త్కృతంతార్జ్యపుటేనపక్వం ।
యామాప్తకం పాపకమర్దితంచ లక్ష్మీవిలాసోరసరాజవచః । క్షయంత్రి
దోషప్రభవంచ శాండుంసకామీలా సర్వసమీరణంచ । శోషప్రతిశ్వాస
విన్వప్తవీర్యం మూలామయం చైవసశూలకుష్ఠం । ప్రమేహానగ్నిమాండ్యం
సన్నిచాతం శ్వాసంచకాసంచహరే త్ప్రయుక్తం ॥ తాగుణ్య లక్ష్మీప్రతి
బోధనాయ శ్రీమద్విలాసో రసరాజవచః ॥

వా॥ బంగారభస్మ, వెండిభస్మ, అర్జకభస్మ, తామ్రభస్మ, పంగభస్మ,
ఖడ్గలోహభస్మ, మందూరభస్మ, కాంతభస్మ, వీసభస్మ, శు నాభి, ముత్య భస్మ,
ఇవిన్నియు సమభాగములు వీటిఅన్నిటితో సమానము, రసభస్మ, ఇవిఖల్వమందుంచు
ఘన కన్నలిచేసి తేనెవేసి బాగుగ నూరి పిదప 2-3 రోజులు ఎండయందు ఎండించి

మాసయందుంచి తార్వ్యభటముచే పక్ష్యముచేసుటని చిత్రమాలరసముచే 8 రూములు
 పుష్కరించుటని సేవించిన త్రివోషములవలన పుట్టినక్షయ, పాండు, కామిష్ట, సమస్తవాః
 వ్యాధులు, నంజా, జలుబు, ఇంద్రియనష్టము, మూలవ్యాధి, కూల, వస్తువు ప్రమేహ
 ములు, అగ్నిమాంశ్యము, సన్నపాతము, శ్వాస, కాస, వీటిని హరించును

మహాలక్ష్మీ విలాసరసం

(వంటయోగం)

సీ॥ ముతంబులగు వెండి కనక కాంతము యినుము తగ హేమ
 మాక్షిక దరదములను । నొగూర్చినంతటి పాదరసమేసి తద్రసతుల్య
 గంధకము యొనుగి । తిప్పతీగెను యెడు దినములు మర్దించి పోకమన్ను
 లీచ్చిన కుప్పెలోబోసి । వాలుకాయంత్రాన యెనివిది రూములు
 పండి చల్లారిన యావధము దీసి । అల్లపురసముచే కుప్పెలుగావించి
 అనుపానములచేత అడ్డిగెత్తు సేవజేయంగవలయు లక్ష్మీవిలాస । రసమని
 లకఫసి త్రరాజయక్షార్కశ్శోఫ । పాండుకామిలగుల్మ పవనశీత
 సంతతతాప జ్వరముల శాంతివరచు॥

టీక॥ వెండిభస్మ, 1 భా, బంగారభస్మ, 1 భా, కాంతభస్మ, 1 భా,
 లోహభస్మ, 1 భా, హేమమాక్షికభస్మ, 1 భా, శు ఇంగిలీకము 1 భా, శు
 రసము 6 భా, శు గంధకము 6 భా, ఇవి తిప్పతీగరసముచే ఏడు దినములు మర్దించి
 చీలమున్ను లీచ్చిన కుప్పెయందుపోసి వాలుకాయంత్రమందు 8 రూములు వెండి చల్లా
 రిపపిదప దౌష్ఠ్యమునుతీసి అల్లలరసముచే మారి కుప్పెలు కట్టుటని అనుపానభేదము
 లచే అడ్డిగెత్తు సేవించిన ఈ లక్ష్మీవిలాసరసము వాతవ్యాధులు శ్లేష్మవ్యా
 ధులు, పైశ్యవ్యాధులు రాజయక్షు, మూలవ్యాధి, నంజా, పాండువు, కామిష్ట,
 గుల్మము, వాతజ్వరము, శీతజ్వరము, సుతతజ్వరము, తాపజ్వరము, వీటిని శాంతింప
 జేయును.

కమవృద్ధి మహాలక్ష్మీ విలాసరసం

శ్లో॥ హేమభస్మంత భాగైకం రావ్యభస్మం ద్విభాగికం
 కుల్పభస్మం త్రయోభాగం కాంతభస్మం చతుర్ధకం । పంచమంతీక్ష
 గస్మంభ షష్ఠమాంధూర భస్మకం । విశ్నంద్రవృద్ధిమ క్షయైవ భస్మం

సప్తమ భాగకం । అష్టమం వాగభస్మంచ నవమం నాగభస్మకం ।
దశమం మాక్తికంచైవ మేకాదశం ప్రవాలకం । సర్వైస్సమం హింగు
లోత్థ రససిందూరమిశ్రితం + మర్దయేద్భావ యేద్భ్రష్టం భావనా బాజి
పత్రకం । త్రికటు త్రిఫలాచైవ చాక్షుర్జాతంచ కుంకుమం । మృగనాభి
రస్థం భావ్యం సప్తాహంచ భిషగ్వర్తైః । మాషమాత్ర ప్రయోగేణ
సితాజ్యమధుసంయుతం । రాజరోగం నిహంత్యాశుక్లయపాండు వినా
శనం । ద్వంద్వజం మూర్ఛరోగంచ త్వాసకానంచ కామలాం । తాప
జ్వరంచ గుల్మంచ పర్వశూలంచ నాశయేత్ । ఉన్మాదంచ మత్తిభంశ
మజ్జీర్ణకమరోచకం । ప్రమేహం వింశతించైవ నపుంసత్వం జ్వరంజయేత్ ।
మందాగ్నిం కుష్ఠరోగంచ మూలరోగం భగందరం । వాతశూలహరం
వృష్యమత్యంత మతిదీవనం । తుష్టిపుష్టికరం బల్యం కఫవాతవి నాశ
నం । అసాధ్య రోగనాశంచ మహాలక్ష్మీ విరాజితం ॥

వ్యా॥ బంగారుభస్మ, 1 భా వెండిభస్మ 2 భా. తామ్రభస్మ, 3 భా, కాంత
భస్మ, 4 భా లోహభస్మ, 5 భా మూర్ఛారథస్మ, 6 భా అభ్రకభస్మ, 7 భా
పంగభస్మ, 8 భా సీసభస్మ, 9 భా మత్తిభస్మ, 10 భా పగడభస్మ, 11 భా
వీటికి అన్నీటికి సమానము ఇంగిలీకములో నుండి తీసిన రసముచే వెండివ రససిందూ
రము వీటినిన్నిటిని జాపత్రి, త్రికటుకములు, త్రిఫలములు, దాసేపచ్చ, వీలకులు, అకు
పత్రి, నాగకేసరములు, కుంకుమపువ్వు, వీటిచేతను కస్తూరిచేతను వీడుకోజులు మర్దిం
చిభావనజేసి మాషప్రమాణము, పంచదార, నెయ్యి, తేనె, లోయిచ్చిన రాజయత్న
క్షీణించట, పాండువు, ద్వంద్వజ మూర్ఛరోగము, త్వాస, కాన, కామిర్లు, తాప
జ్వరము, గుల్మము, సమస్తశూలలు, ఉన్మాదము, మత్తిభంశము, అజీర్ణము, అహం
కము, వింశతి ప్రమేహములు, నల్లరసకత్వము, జ్వరము, అగ్నిమాంద్యము, కుష్ట
రోగము, మూలశంక, భగందరము, వాతశూల, వీటిని హరించను మిక్కిలి వీర్యవృద్ధి
అగ్నిదీప్తి, మనస్సంతోషము, శరీరపుష్టి, బలము, వీటినిచేయును కఫవ్యాధులు,
వాతవ్యాధులు, సుర్వరోగములను నశింపజేయును

పంగాదియోగం

శ్లో॥ మూరితంత్రపు పంక్షీసం హరిణశ్శృంగ మాకులం । కార్పా
సనా కులీత్రకం మాహిషంచ ప్రమేహజితే ॥

వ్యా॥ పంగభస్మ, సీసభస్మ, గుప్తికొమ్మభస్మ, ప్రత్తివిత్తులు, తంగేడు
నిత్తులు, వీటిని సమభాగములు నూరి బ్రకై మజ్జితో పుచ్చకుని ప్రమేహములను
శరీరశుభ్రమును.

సుధానిధిరసం

శ్లో॥ గంధకం పారిదం చాభ్రమేగ్రగంధిక కేసరం । సమ
భాగయుతం ఖల్వేజీరకేణచ మృత్రిం । కాచకుప్యం నివేశ్యాధ ద్వియా
మంతం తుషాగ్నినా । సాంగశీతల ముద్భృత్య ద్విగుంజం భక్షయేత్సదా
। శర్కరామధు సంయు క్తం సర్వవై త్యవికారనుత్ ।

వ్యా॥ శు గంధకము, శురసము, అభ్రకభస్మ, ఏలకులు, గ్రంధికగరము, వాగకేసరములు, ఇవిసమభాగములు ఖల్వంమందుంచి జీలకర రసముచే మర్చించి కాచ పుష్పెయిండుంచి ఉముక నిప్పులో రెండు రూములు పెండుతుని సాంగ శీతలమున తీసి రెండు గురిగింజల ప్రమాణము పంచదార, జేనెవీటితో నేవించి నమస్తైత్యవ్యాధులను పోగొట్టును.

మహాతాలేశ్వర రసము

శ్లో॥ తాలంతావ్యం శింగా సూతం శుద్ధంసైంధవ టంకణం ।
సమాంశం చూర్ణయేత్ ఖల్వేసూతా ద్ద్విగుణ గంధకం । గంధతుల్యం
మృతం తామ్రంజం బీరైదన పంచకం । మర్ద్యంవశ్శిఖిపుటైః పాచ్యం
భూధరే సంపుటోదరే । పుటపుటే ద్రవైర్మర్ద్యం సర్వమేతచ్చ షట్పు
లం । ద్వి పలం మూతం తామ్రం లోహభస్మ చతు పలం । జంబీరా
ష్టేన తత్సర్వం దినం మర్ద్యంపు టేల్లఘ్నం । త్రింశదశ విష్కంఛాస్య
క్షిప్త్వా సర్వం విచూర్ణయేత్ । మాహిషాజ్యేన సంనిశ్రం నిష్కార్ధం
భక్షయేత్సదా । మధ్వా జ్వైర్వాకుచీ చూర్ణం కర్షమాత్రం లిహేదన ।
సర్వకుష్ఠాన్ని హంత్యాశు మహాతా లేర్హరోచన॥

వ్యా॥ శు, తాళకము, స్వర్ణపూషికభస్మ, శు, మణిశిల, శు, రసము, సైంధవలహము, పొ, వెలిగారము, ఇవి వక్రొక్క భాగము, శుగంధకము 2 భా, తామ్రభస్మ 2 భా, ఇవి నిమ్మకాయ రసముచే అయిప్పుసోజులు మర్చించి శరాపసంపుటమందుంచి భూధర యంత్రమందు పుటమువేసుకున వలయును దీసి మరల నీమ్మకాయల రసముచే నూరి మరల పుటము వేసుకున వలయును ఇట్లు ఆరుసార్లు పుటము వేసుకునవలయును పిదప జొషధము 2 పలములు గ్రహించి తామ్రభస్మ 2 పలములు, లోహభస్మ 4 పలములు ఇవన్నియు నిమ్మకాయ రసముచే వకరోజు మర్చించి లఘుపుటము వేసికుని ఈమందుకు 30 వ మంతు శునాభి కలుపుతుని మారుతుని అద్ధనిష్క ప్రమాణము బుర్ర వెన్నతో పుచ్చుతుని వాకుచి చూర్ణము కర్ష ప్రమాణము, లేనె, నెయ్యి, వీటితో

వెంటనే ప్రచ్చిన్నపన విలయును ఇట్లు చేసిన ఈ వచనా తత్వరసము, నవస్త
భుష్ట వ్యాధులను వెంటనే నశింపజేయును

భర్తృలకు పూర్ణచంద్రోదయరసం

శ్లో॥ తుల్యంతుల్యం రసంగంధం ఖల్వమధ్యే వినితీ పేత్ । కపిత్థ
మూలసారేణ మృత్తంచదివత్రయం । వటకాన్ ఛాయయాశమ్మాన్
భాండుమధ్యే వినితీ పేత్ । కాచకుప్యాం వినితీప్య వాలుకాభిః ప్రపూర
యేత్ । దీపాగ్నౌచ ద్విషద్యమం సాంగశీతం సముద్ధరేత్ । కపిత్థమూల
సారేణ త్రిదినం మర్దయేత్ క్రమాత్ । బల్బమూల కషాయేణ మర్ద
యేత్త్రి దినంపున, । చాతుర్జాతక కర్పూర లవంగ కుసుమాన్వితం
సర్వం రససముచైవ మేలయిత్వాధ చూర్ణకం । లాజచూర్ణం సీతా
మిశ్రం మధునాసహ సేవయేత్ । వల్లద్వయమిదం సూతం వమనస్తం
భనంతథా । కాసాదిపంచ ఛర్దీనాం హ్యరుచేర్నా శకస్తథా । హృద్రో
గంస్వరభంగంచ మందాగ్నించ నివారయేత్ । పూర్ణచంద్రోదయో
నామనిర్మితశ్శూల పాణినా॥

వ్యా॥ శు రసము, శు. గంధకము, ఇవి సమభాగములు ఖల్వమందుంచి వెలగ
వేళ్ళరసముచే మూడురోజులు మర్దించి మూత్రలవచేసి ఏడను ఎండించి కాచకుప్పే
యందుంచి కుండయందడి ఇసుకచేసింప దీపాగ్నియందు 12 రూములుపండి సాంగశీత
లమునతీసి వెలగవేళ్ళ రసముచేయు, మా రేడువేళ్ళ రసముచేయు, మాడెసిరోజులు
మర్దించి చాతుర్జాతకములు, పచ్చకర్పూరము, లవంగములు, వీటిని రసముతో సమా
నముకలిపి వెల్లప్రమాణము, కేలపిండి, పంచదార, కేసె వీటితో సేవించిన వాంఠిని
కట్టును అయిదుకొనలు, అయిదున్నర్దులు, అరుచి, హృద్రోగము, స్వరభంగము,
అగ్నిమాంద్యము, వీటిని నశింపజేయును ఈ పూర్ణచంద్రోదయము, శూలపాణిచే
నిర్మింపబడెను.

విద్యాధరరసమ్

శ్లో॥ గంధకం తాలకం తాప్యం మృతతామ్రం మవశ్శిలాం ।
శీర్ధసూతం చతుర్వ్యాంశంమర్దయేద్భావయేద్దిశం । పిప్పల్యాస్తు కషా
యేణ వజ్జీక్రీరేణ భావయేత్ । నిమ్బార్ధం భక్షయేత్ ష్టాదైః గుల్మ
ప్రీహాదికం జయేత్ । రసవిద్యాధిరో నామగోమూత్రంచపి బేదను॥

వ్యా॥ శుగంధకము, శు, తాళకము, మాషికభస్మ, తామ్రభస్మ, శమణిశిల, శు రసము, ఇవి సమభాగములు గ్రహించి నూరుతుని, పిప్పళ్లక ఘాయముచేతను, జెముడుపాలచేతను, ఒక్కొక్కదినము భావనచేసుతుని అర్ధనిమ్మ ప్రమాణము తేనెతో సేవించి గోమూత్రమును త్రాగినయడల, గిల్లిము, ప్లిహవ్యాధి మొదలగు వాటిని నశింపజేయును, ఇది విద్యధరరస, మనబడును,

రసభూపతి

శ్లో॥ రసగంధామృతం తుల్యం తీక్షణమాదుం బరం సమం । హంసపాదిద్రవైః ఖల్వేవృద్ధతం దివసత్రయం । కాచకుప్యాం నివేశ్యాధ రోవయే దృత్రమృత్తికాం । వాలుకాయంత్ర కేషీప్తాశనై ర్మృద్వ గ్నినాపచేత్ । ద్విషడామం సముద్భవ్యమార్చ యేన్మాషమాత్రకం । ఆర్ద్రకస్యాను పానేన సర్వశోభం నిహంతిచ । రసోవ్యాగ్ని కుమారాఖ్యో యోగోయం రసభూపతి॥

వ్యా॥ శు రసము, శు గంధకము, శు, నాళి, ఖడ్గలోహభస్మ, తామ్రభస్మ, ఇవి సమభాగములు ఖల్వమందుంచి హంసపాదిరసముచే మూడురోజులు మర్దించి కాచకుప్యెయందుంచి మట్టిగుడ్డలచే పైనమట్టి వాలుకాయంత్రమందుంచి మెల్లిగా మృద్వగ్ని చే 12 రూములు నండితీసి చూర్ణించి అల్లపురసముతో మూషప్రమాణము సేవించిన అన్నివిధములైన నంజులను హరించును, ఇది అగ్ని కుమారాగమియు రస భూపతియనియు చెప్పబడును

త్రినేత్రరసం

శ్లో॥ టంకణం హరిణం శృంగం స్వర్ణం శుల్బం మృతం రసం । దినైకమార్ద్ర కద్రావైర్మృద్వ రుధ్వాపుటేపచేత్ । త్రినేత్రాఖ్య రస పైకం మాషం మధ్వాజ్ఞ కైర్లిపేత్ । సైంధవం జీరకంహింగు మధ్వాజ్ఞాభ్యాం లిపేదను । పక్తిశూలహరః ఖ్యాతో మాసనూ త్రాన్న సంశయః ।

వ్యా॥ పా, వెలిగారము, జింకకొమ్మభస్మ, సువర్ణభస్మ, తామ్రభస్మ, రసభస్మ, ఇవి సమభాగములు, అల్లపురసముచే మకరోజు మర్దించి మూడుళ్ల యందుంచి సంది బంధముచేసి పుటుమువేసికొని ఈ త్రినేత్రాఖ్యరసమును, షకమూష ప్రమాణాఘ, కేసరము, వీటితో పుచ్చుతుని, సైంధవలహము, జీరకర్ర, ఇంగువ, ఇవి తేనె, కంబూ, వీటితో వెంటకే పుచ్చుతున వలయును, ఇట్లుచేసిన - షకమూసము రోజులకు పదిహేడు రూములు నైష్ఠిక సేవించజేయును

స్వచ్ఛన్నం (స్వచ్ఛంద ఛైరవ రసం)

శ్లో॥ సమభాగంచ సంగ్రాహ్యం పారదా మృతగంధకం । జాతీ
ఫలంచ భాగార్థం దత్వాకుర్యాచ్చ కజ్జలీం । సర్వార్థం మాగధి
చూర్ణం మర్దయిత్వా నిదాపయేత్ । గుంజాద్వయత్రయం వాపి
నాగవల్లి రసేనచ । ఆర్ద్రకస్యర సేనాపి ద్రోణపుష్పీర సేనవా । శీత
జ్వరే సన్నిపాతే విషూచ్యాం విషమజ్వరే । పీనసేచ ప్రతిశ్యాయే జ్వరే
జ్వరేతద్దైవచ । మందాగ్నౌ వమనేచైవ శిరో రోగేచదారుణే । ప్రయో
గ్యోభిష జానమ్య గ్రరస్వచ్ఛంద ఛైరవః ॥

వ్యా॥ శు రసము, 1 భా శు నాభి, 1 భా శు గంధకము, 1 భా. జాజికా
యలు 1 భా పిప్పలి చూర్ణము 1 శ్చ భా మొదట రసగంధకములను కజ్జలిచేసి పిదప
మిగతా చూర్ణములను కలుపుమని 2 లేక 3 గురువిందగింజల ప్రమాణము తమల
పావలరసముతోగాని అల్లపురసముతోగాని శుష్కిపువ్వుల రసముతోగాని శీతజ్వ
రము, స్నిహితము, విషూచి, విషమజ్వరము, పీనసము, జలంబు, జ్వరము, ఆజీర్ణము,
అగ్నిమాంద్యము, వాంతి, శిరోరోగము, వీటి యందు యివ్వవలెను

మహాచంద్ర కలారసం

శ్లో॥ ప్రత్యేకం తోలమాసేన సూతకాంతాభ భస్మకం । సమం
సమం గంధకంచ కృత్వాకజ్జ లికాంతధా । ముస్తామాలతి డూర్వాభిః
కేతకీస్తనవారిణా । సహదేవ్యాః కుమార్యాశ్చ పర్వటస్యన వారిణా ।
మృణాలస్య శతాహ్వయాః శతౌవర్యా రసేనచ । భావయిత్వా ప్రయ
త్నేన దివసేదివసే పృథక్ । క్షిపేద్గుడూచికా సత్త్వం పర్వటాశీరమా
గధి । శ్రీగంధం శారిజై తేషాం సమాంశం సూక్ష్మచూర్ణితం । ద్రా
క్షాదిక కషాయేణ సప్తధా పరిభావయేత్ । ఛాయాయాం పరిశోష్యాధ
వత్ప్యః కార్యాశ్మణోపమాః । అయం చంద్రకలారానామ రసేంద్రః పరిక్షీర్తితః
సర్వపైత్య గదధ్వంసీ వాతపైత్య గదాపహః । అంతర్బాహ్య మహాదా
హవిధ్వంసోయం మహారసః । గ్రీష్మకాలే శరత్కాలే విశేషేణ ప్రశస్య
తే । కురుతేనాగ్ని మాంద్యంచ మహాతాపజ్వరం హరేత్ । శోషం

మూర్ఖాం హరత్యాశు శ్రీణాం రక్తమహా స్రవం । ఊర్ధ్వాధో రక్త
పిత్తంచ రక్తవాంతిం విశేషతః । మూత్రకృచ్ఛాణి సర్వాణి నాశయేన్నా
త్రసంశయః॥

వ్యా॥ శు రసము, కాంతభస్మ, అభ్రకభస్మ, శు గంధకము, ఇవి సమభాగ
ములు గ్రహించి మైత్తగనూరి, తుంగగడ్డలు, మాలతీపుష్పములు, గంకవేళ్లు,
మేగలిఱున్నలు, సహదేవి, కలుబంద, పర్వాటకము, తామరతూండ్లు, సదాప, పిల్లి
పీచర, పీటిరసములచే వక్కొక్కరోజు భావనచేసి, తిప్పనత్తు, పర్వాటకము, వట్టి
వేళ్లు, పిప్పళ్లు, చందపము, ముగంధిపాల, వీటియొక్క చూర్ణము వక్కొక్కభాగము
కలిపి మైత్తగనూరును ద్రాక్ష మెదలగు వాటి కషాయముచే ఏడుసారులు భావన
చేసుకునినీడను తరనిచ్చి నెనగలంత మాత్రలుచేసుకునవలయును ఇది చంద్రకలా
రస, మనబడును ఇది సమస్త పైత్యవ్యాధులను, వాతపైత్యవ్యాధులను, అంతర్దాహము
బాహ్యదాహము, మహాతాపజ్వరము, శోష, మూర్ఛ, స్త్రీయొక్క రక్తస్రావము,
ఊర్ధ్వరక్తపిత్తము, అధోరక్తపిత్తము, రక్తవమనము, మూత్రకృచ్ఛము, వీటిని
నశింపజేయును, గ్రీష్మకాలవంశు, శరత్కాలవంశు మిక్కిలి ప్రసస్తము, అగ్ని
మాంద్యమును చేయదు

శూలగజకేసరీ రసం

శ్లో॥ శుద్ధ సూతం ద్విధాగంధం యామైకం మర్దయేద్దృఢం ।
ద్వయోస్తుత్యే శుద్ధతామ్ర సంపుటే తన్నిరోధయేత్ । ఊర్ధ్వాధోగం
ధకందత్వా మృద్భాండే ధారయేద్భిషక్ । తతోగజపుటే పక్త్వా
స్వాంగళీ తంసముద్ధరేత్ । సంపుటం చూర్ణయేత్ సూక్ష్మం పర్ణ
ఖండే ద్విగుంజకం । భక్షయేత్సర్వ శూలారో హింగు శుంరీ సజ్జీర
కం । వచామరీచ జంచూరం కర్ణముష్ణ జలైః పిబేత్ । అసాధ్యం నాశ
యేత్ శూలం రసోయం గజకేసరీ॥

వ్యా॥ శురసము 1 భా, శు గంధకము. 2 భా ఇవి పకర్పూము దృఢముగా
మర్దించి ఈరెండికె సమభాసము శుద్ధమయిన రాగి సంపుటమందు యుండి ఖండముం
దించి తామ్ర సంపుటమునకు క్రిందనుమీదను ఊప్పునుపోసి మూలమునా సే సంధి
బంధముజేసి గజపుటము నందు పక్వముచేసుకుని చల్లారిపడిన తీసి ఆసంపుటమును
మైత్తగనూరి రెండుగురిగింజల ప్రయాణము తామలపాకులతో నేవించి, ఇంగున,
శుంక, జీలకర్ర, వస మిరియలు, వీనిచూర్ణమును, కర్ణప్రయాణము వేడినీటితో
వేలితేనే త్రుచ్చుకునవయో శూలగజకేసరీ రసము, సమస్త శూలలకు అసాధ్యమైన శూలను
నశింపజేయును.

లఘుసిందూర భూషణం

శ్లో॥ అభ్రకం గంధకం చైవ టంకణం రససిందూరం । ఏతాని సమభాగాని కృష్ణధత్తూర కేనచ । మృతం భిషగిత్యేవం లఘుసిందూర భూషణం । అనుపాన విశేషేణ సర్వరోగని కృంతనం । గర్భిణీ రోగ నాశంచ శుష్కకాస వినాశనం । వింతలించ ప్రమేహం నాశయేన్నా త్రసంశయః॥

వ్యా॥ అభ్రకభస్మ, శు గంధకము, శు టంకణము రససిందూరము, ఇవి సమభాగాములు నల్లఉప్పు తిరనముచే మర్చించి అనుపాన విశేషముచే యిచ్చిన సర్వ రోగములను, గర్భిణీరోగములను, పొడిదగ్గును, వింతల ప్రమేహములను, రప్పక నశింపజేయును

సిందూరభూషణం

శ్లో॥ అభ్రకం గంధకం చైవ టంకణం రససిందూరం । నాగ వంశాసమం కాంతం లోహవిద్రుమ భస్మకం । ఏతాన్దిన త్రయం ఖల్వే భావనాంబు భిరన్వహం । మర్దయేద్భిషగిత్యేవం నామసిందూర భూషణం । ఔషధం సర్వరోగఘ్నం నానా మేహవినాశనం । క్షయా దికానశేషాంశ్చ నాశయేన్నా త్రసంశయః॥

వ్యా॥ అభ్రకభస్మ, శు గంధకము, శు టంకణము, రససిందూరము, నాగ భస్మ, వంగభస్మ, కాంతభస్మ, లోహభస్మ, పగడభస్మ, ఇవి సమభాగాములు ఉదక ముచే భావనచేసి మర్చించి నేలించిన సర్వరోగములను, సమస్త ప్రమేహములను, క్షయ మొదలగు అన్ని వ్యాధులను, రప్పక నశింపజేయును

సువరసిందూరభూషణం

శ్లో॥ సువర్ణం మౌక్తికం చైవ విద్రుమం చాభ్రకం తథా । గంధకం టంకణం చైవ రససిందూరకం తథా । కృష్ణధత్తూర తోయేన మృతం మామమూత్రకం । నేవితం చానుపానేన క్షయరోగ వినాశపం । శుక్త్యా రింశచ్చైవ పైత్యాని ప్రమేహాని పిచువ్రరామ్ । ప్రథోజ్యం సర్వరోగేషు గర్భిణీం విశేషతః । సిందూరభూషణం నామ సువర్ణ పద పూజితం॥

వ్యా|| సువర్ణభస్మ, ముత్యభస్మ, పగడభస్మ, అశ్రకభస్మ, శ గంధకము, శు
టంకణము, రససింహారము, ఇవి సమభాగములు నల్లఉప్పెత్తి ఆకునముచే మర్దిం
మాషప్రమాణము అనుపానముచే కేవలచిన, త్వయ, నలుబది పైత్యవ్యాధులు,
ప్రమేహములు, సర్వరోగములు, నశించును గర్భిణీస్త్రీలకు కలుగు సమస్తవ్యాధుల
యందు యివ్వతగినది ఇది సువర్ణసింహార భూషణమనబడును

మహాసువర సింహార భూషణం

శ్లో|| సువర్ణం రజతం వజ్రం మాక్లికం చాపి విద్రుమం । భుజంగ
మృభకం కాంతం రససింహార వంగళం । పృథగ్ద్విభాగం పూర్వార్ధే
త్యేకభాగం పరార్ధకే । జాతి పుష్పర సైశ్శోణముని పుష్పేక్షువాలకై
ఎరా వారాహిలామజ్జా హిమశాల్మలివారిభి । ప్రత్యేకం త్రిదినం
పిష్టాహమావమాత్రం తుయోజితం । మధునా సేవయే త్ప్రాతః కుష్టమ
ప్తాదశ కామలాం । వింశతించ ప్రమేహాని చ త్యారింశిచ్చ పైత్యకం
సింహారభూషణం నామగర్భిణీ రోగనాశనం । వీర్యవృద్ధికరం నిత్యం
పంచోపి తరుణాయతే||

వ్యా|| బంగారభస్మ 2 భా, వెండిభస్మ 2 భా, వజ్రభస్మ 2 భా, ముత్యభస్మ
2 భా, పగడభస్మ 2 భా, సీసభస్మ 1 భా, అశ్రకభస్మ 1 భా, కాంతభస్మ 1 భా,
రససింహారము 1 భా వీటిని జాతిపువ్వులు, ఎర్ర అవిశిపువ్వులు, చెరుకు, కురుకులు,
పిల్లిపిచర, నేలతాడి, నట్టివేళ్లు, రక్తచందనము, బూరుగ వీటి రసములచే ప్రత్యేక
ముగ మూడుదినములు మర్దించి మూషప్రమాణము తేనేతో ఉదయము ప్రిచ్చుకునిన
అష్టాదశ కుష్టువులు, కామిల్లు, ఇరవై ప్రమేహములు, నలుబది పైత్యములు, వీటిని
నశించజేయును గర్భిణీస్త్రీల సంభవించు అన్నివ్యాధులను హాగొట్టును నిత్యము వీర్య
వృద్ధినిచేసి నపుంసకునికూడ యావనవంతునిగా చేయును

మహాసువర సింహార భూషణమ్ (ప్రకారాంతరం)

శ్లో|| జాతరూపంచవై కాంతం వజ్రవిద్రుమ మాక్లికం । భుజంగ
గమృభకం కాంతం రససింహారమతః క్రమః । పంచవక్తైకభాగంచ
చతుర్భాగం పృథక్చతుః । జాతిపుష్పర సైరక్తముని పుష్పేక్షువాలకై ।
ఎరావారా హిలామజ్జా హిమశాల్మలివారిభిః । పృథగ్ద్వైకం మర్దించ
మావమాత్రం తుసేవయేత్ । వింశతి శ్లేష్మకాన్ రోగాన్ చతుర్వింశతి

పైత్యకాన్ । అశీతిర్వాతహన్ గోగాన్ కుష్మ మష్టాదశకామలాం ।
ప్రమేహం స్తథాశూలం సన్నిపాతాగ్రా శ్రయోదశ । అతిసారంచ
య్రుక్షోణం క్లేష్మ పాంశ్చిరాపహం । ప్రసరంగళరోగంచ వీర్యవృద్ధి
కరం తథా । నిత్యంచ సేవనా దస్యమంజో వితరుణాయ శే । బాలవృద్ధా దిభి
స్సేవ్యంగర్భణీనాం విశేషతః । సిందూరభూషణం నామ రేవ శానసుభాషితం ॥

వ్యా॥ సుష్కభస్మ 1 భా. వైక్రాంతభస్మ 1 భా, చైతభస్మ, 1 భా, పగడ
భస్మ 1 భా, ముత్యభస్మ 1 భా, సీసభస్మ 4 భా, ఆర్థకభస్మ 4 భా, కాంతభస్మ
4 భా, గంపిందూరము 4 భా, వీటి 1 జాజిపువ్వులు, ఎర్ర అవిసిల్లప్పుములు, చెరుకు,
మసకేరు, పల్లవచర, శేలకాడి, పట్టవేల్లి, రక్తచందనము, బూరుగ, వీటిరసములచే
ప్రత్యేకముగా నెదిదిసము వర్తించి మోషప్రమోము సేవించిన ఇరివై క్లేష్మ వ్యాధు
లను, ఇరివై నాలుగు పైత్యవ్యాధులను, ఎనబది వార హోగములను, పదు నెనిమిది
ఎల్లములను, కామిల్లము, ప్రమేహములను, శూలము, పదమూడు స్పృహలేములను,
అలసారమును, రాజయత్నము, క్లేష్మ పాండువును, జ్వరమును, ప్రదర్శమును, కంఠ
వ్యాధులను, హరించును వీర్యవృద్ధి చేయును, ఎల్లప్పుడు సేవించుటచే నశించును
కూడా పడుచునాడగును, బాలుగు, స్త్రీలు, మొదలగువారిచే సేవించదగినది విశే
షముగ గర్భిణీస్త్రీలు సేవించదగును

ఆమ కురార రసం

శ్లో॥ జాతీఫలం త్రికటుకం టంకణం రసగంధకం । నిర్యాసం
వత్స నాభంచ ముస్తాకుటాః చిత్రకం । ఎరాచాతి విషామోచ నిర్యా
సః ఊరరామరం । సర్వం సమృద్ధ్య విజయా స్వరసేన దిస్తత్రయం ।
వల్లపమాణ వటికాంశురీ ద్రావానుపానతః । ఆమం శూలమలీ
సారంగ్రహణీంచ. చిరంతనాశి । ఏష ఆమకు రారాఖ్యో రసస్త్రైలోక్య
పూజితః ॥ .

వ్యా॥ జాతీకాయలు, త్రికటుకములు, పావెలిగారము, శు రసము, శు గంధ
కము, శు నల్లవండు, శు నాభి, తురగగడ్డలు, కొడికపాల, చిత్రమాలము, త్రిఫల
ములు అతివన, బూరుగబంక, యవక్షరము, పొంగుగువ, ఇష్పయ్య సమభాగములు
గ్రహించి గంజాయి రసముచే మూడురోజులు వర్తించి, వల్లపమాణపు మాత్రను
శుంకీరసముతో పుచ్చుమున అమోఘివృద్ధి, అమశూల, అతిసారము, చిరకాల
గతక్షేన గ్రహణి, వీటిని హరింపజేయును, ఈ అమకురార రసము, మూడులోక
ముఖముందు ప్రసిద్ధమైనది.

ఆనందరసం

శ్లో॥ ఘోరతాపం హింసలసైంధవంచ వరాట శుంఠి విషహేమ
బీజం । సపిష్పలీకం వటికాం ప్రకుర్యాద్దుష్టారే మూలస్యరసేన మర్ద్యం ।
గుంజావ్రమాణం జర రామయస్నుం నిహంతివాతం కఫశూలకంచ ।
అమాతిసారం గ్రహణీ వికారం నిహంతి శోషం సితయాసమేతం ।
రసోయ మానంద ఇతివదిష్టే గ్రహణీగ దానాం యమపాణి దండః ॥

వ్యా॥ జాజికాయలు, శు ఇంగిరీకము, సైంధవలహము, గవ్వలభస్మ, శుంఠి,
శు వాళి, శు ఉప్పెత్తైవీస్తలు, ఏప్పల్లు, వీటిని సమభాగములు ఖల్వమ్మందుంచి
ఉప్పెత్తై వేళ్లరసముచే మర్దించి గురిగింజలంత మాత్రలు చేసుకుని సేవించిన జర
రోగములు, వాతవ్యాధులు, కఫవ్యాధులు, శూల, వీటిని హరించును పంచదారతో
పుచ్చుకునిన అమాతిసారము, గ్రహణీరోగము, కృశించుట, వీటిని హరించును ఈ
ఆనందరసము, గ్రహణీవ్యాధులకు యముని దండమువలె భయంకరమైనది

గ్రహణీ వజ్రకవాట రసం

శ్లో॥ మృతసూతా భ్రకంగధం యవక్షారంసటం కణం ।
అగ్నిమంధం వచాంకుర్యా త్సుతతుల్యాని మాన్సుధీః । తతోజయంతీ
జంబీరభృంగ ద్రావైర్విమర్దయేత్ । త్రివాసరంత తోగోలం కృత్వా
సంశోష్య ధారయేత్ । లోహపాతేశరావంచ దత్వోపరి విముద్ర
యేత్ । అధోవహ్నింశనైః కుర్యాద్భ్యామార్దం తతఉద్ధరేత్ । రస
తుల్యామతి విషాందద్యా న్మోచర సంతథా । కపిత్థవిజయా ద్రావై
ర్భావయేత్సప్తధావృధక్ । ధాతకీంద్రయవాముస్తాలో ద్రప్రతి విషా
మృతాః పితృద్వ వైర్భావయిత్వాదినై కంచ విశోషయేత్ । రసోవజ్రకవా
టాఖ్యోమాపైకం మధునాలిహేత్ । వహ్నింశుంఠీ విడంబిల్వం లవణం
చూర్ణయేత్సమం । పిచేదుష్టాం బునాచాను సర్వాంచగ్రహణీంహరేత్ ॥

వ్యా॥ రసభస్మ, అశ్మభస్మ, శుగంధకము, యవక్షారము, శుంఠి, కణము
సెల్లి, ము, వీటిని సమభాగములు ద్రవీకరించి మర్దించి లోహపాత్ర యందుంచి పైన
మాశుడుమూసి సంధిబంధనముచేసి క్రిందను మెల్లగా అరగ్గుము మంటచేసుకుని తీసి
ఈమందుకు సమానము, అతివన, బూరుగుబంక కలుపుకుని, వెలగ్గ, గంజాయి,

వీటిరసములచే ఏదేనికొఱులు, అశుభపుష్కలాడి వాలవిత్తులు, గంగగడ్డలు, లొంగుగ అతిసన, తిప్పతీగ, వీటిరసములచే వత్సాక్కోన భావనవేసి, ఎండించుకుని ఈ వజ్రకవాల రసమును, మాషప్రమాణము, తేనెతో మిచ్చిపవి, చిర్రమూలము, శొంఠి, వాయువి డంగములు, మాకేడు, వైంధవీలము, పీటల సమభాగములు చూర్ణము చేసుకుని వేడివీటితో త్రాగినపనుస్త గ్రహణులు హరించును

ప్రదరరిపు రసం

శ్లో॥ రసంగంధం సీసంమృతమితి సమస్తైస్తు రసకంసమానం
సర్వై స్సాస్యత్తులితమపిలో ధ్రువ్యమరస్తైః । దిసం పిప్లంనామ్నా
ప్రదరరిపురే భోవహర తిద్వివల్లః క్షాద్రేణ ప్రదరమపి దుస్సాధ్యాయ
పిచ॥

వ్యా॥ శురసము, గంధకము, సీసభస్మ, ఇవి సమభాగములు, వీటితో సమానము శుకఫరి, పీట లన్నిటితో సమానము లొంగుగ చూర్ణము, ఇవిఅడ్డనర పురసముచే షకోజ నూరివనిన, ప్రదరరిపురస, వని చెప్పబడును ఇది రెండు పల్లముల ప్రమాణము తేనెతో మిచ్చుకుని కఠినసాధ్యమైన ప్రదరవ్యాధిని కూడ హరించును

నింబ నిర్యాసయోగం

శ్లో॥ పించుమందస్య నిర్యాసంధాత్రీక్వాధేన వేషితం । శిలాధాతు
సమాయుక్తం శుక్లమేమా వినాశనం॥

వ్యా॥ వేపబంకను ఉశిరికరసముచే నూరి శిలాజితుకలుపుకుని వేపించిన శుక్ల నవ్వును హరించును

నాదాచ రసం

శ్లో॥ భృష్టటంకణ తుల్యంతు ముచించ రసంసమం । గంధకం
పిప్పలీ శుంఠి ద్వ్యాద్వ్యా భాగోవిచూర్ణయేత్ । సర్వతుల్యంశ్చి పేద్దంతీ
బీజం సర్వమకల్మషం ॥ ద్విగుంజంరేచనం చైతదుదరాణి వ్యపోహతి॥

వ్యా॥ వెలిగారము 1 భా, మిరియాలు 1 భా శు రసము 1 భా శు గంధ కము 2 భా, పిప్పల్లు 2 భా శుంఠి, 3 భా శు వేపాశములు, 4 భా, ఇట్లు వీటిని చూర్ణముచేసి రెండుగురిగిరిజల ప్రమాణము పేపించిన విరేచనమునుచేసి ఉదరవ్యాధి లను పోగొట్టును

మృత సంజీవనీరసం

శ్లో॥ కర్పూరం రసగంధకం చదరదంతీ త్క్వాద్భవం భస్మకం ।
కాలేయేంద్రయవాజ మోదహుత భుక్ష్పించాస్థికంధాతకీ । ఏలామాం
సిల వంగశాల్మలిమలం జాతీఫలం టుకణం । నీకాసింధుభవంవిషంప
మమిదం ప్రత్యేక నిష్కాన్వితం । సర్వేషాం సదృశంచ బిల్వఫలకం
కాంతాభసింహారకం । సింహారంచ సఫేనకంచ తులితం దుత్తూరబీజం
క్షిపేత్ । భంగావత్రకకోకిలాక్ష సహితం సర్వంచ చూర్ణీకృతం ।
దుత్తూరస్వరసేన సంతతమిదం గుంజాప్రమాణావతే । నేవ్యాచేష్మధునా
భృశమిమం రక్తాతిసారంపరం । సర్వేషుగ్రహాణీ గదేషు సహజేష్వా
మాతినారేషుచతద్వచ్చూలయు తాంశ్చదుస్తరతరాన్ నానాతిసారాన్జ

వ్యా॥ కర్పూరము, శు రసము, శు గంధము, శు ఇంగిలీకము, తీక్ష్ణభస్మ,
కస్తూరిపవళు, కొడిశపాల, వామ, చిత్రమాలము, చింతగింజలు, ఆకెళుపువ్వు, ఏల
మలు ఒటామూంసి, లవంగములు, బూరుగబంక, జాజికాయలు, శుటంకణము, సము
ద్రఫలవిత్తులు, శు వాళి, ఇవిబిక్కోక్కు నిష్కాప్రమాణము వీటిఅన్నిటినితో సమా
నము, మోరేకు దేనము కాయభస్మ, ఆభికసింహారము, రససింహారము, శు నల్ల
వండు, శు ఉపైత్తివిత్తులు, శు గంజాయిఅట, సిరుగొలిమిడి విత్తులు, వీటి చూర్ణమును
కలిపి ఉపైత్తిరసముచేతను విమ్మకాయల రసముచేతను ఎడతెగక విక్కోక్కు
రూము మర్దించి గురిగింజలవలె మాత్రలుచేసి తేనెతో పుచ్చుకునిన, రక్తాతిసారము,
సమస్త గ్రహరోగములు, అమాతిసారములు, నొప్పితో కూడినటు, పంటిని అసా
ధ్యములైనటువంటిని సమస్త అతిసారములను కూడ నశింప జేయును

ఉపదంశమునకు పూగాడి లేపం

శ్లో॥ పూగంసు దగ్ధమేకంతు రసగంధక హింగులం । ఖదిరం
తుత్థకం చైవ మద్దయేన్నంబ నీరకైః । సమభాగాని సర్వాణి గుటికాం
కారయేద్బుధః । ఉపదంశే ఘృతై ర్లేపః త్రిదినాద్వణ రోగణ, ॥

వ్యా॥ పొక చెక్కలమీసే, రసకర్పూరము, గంధము, ఇంగిలీకము, చంద్ర
మాళ్ళము, పైలతుల్లేము, ఇవి సమభాగములు నిమ్మకాయ రసముచే నూరుకుని నేతితో
ప్రాసిన, కొరకు రోగమందలి పుండ్లు మూడు రోజులకు మూనిపోవును

స్వర్ణమాలినీవసంతం

శ్లో॥ స్వర్ణం ముక్తాదరద మచంచభాగ వృద్ధ్యా ప్రదేయం ఖర్చు
ర్యష్టే ప్రథమ సవనీతేననింబ్యంబునాచ । యావత్సేన్నహా ప్రజతి
విలయం మర్దయేద్దీయతే సాగుహ ద్వంద్వం మధుచపలయా సర్వ
రోగే వసంత, । జీర్ణజ్వరే ధాతుగ తే తిసారే రక్తాన్వితే రక్తభవే
వికారే । ప్రదరం నాశయత్యాశుతథా దుర్నామశోభితం । విషమం
నేత్రరోగంచ గజేంద్రవివ కేసరీ । వసంతోమాలినీ పూర్వస్వర్వ
రోగహర్షశోః । గర్భిణ్యాస్తత్రదేయోవైజయంత్యాః పుష్పకైస్తథా
సర్వజ్వర హరః శ్రేష్ఠోగర్భ పోషా ఉత్తమ ॥

వ్యా॥ బంగారభస్మ 1 భా ముత్యభస్మ 2 భా మిరియాలచూర్ణము 4 భా
శు క ఫలి, 8 భా, వీటిని పాలు చిలకగా పెచ్చిన వెన్నతోను విష్ణుకాయ రసముతోను
అందలి చమురు ఇగురువరకు మర్దించి కెండు గురిగిరిల ప్రమాసము తేనెతో యిచ్చిన,
జీర్ణజ్వరము, ధాతుగతజ్వరము, అతిసారము, రక్తాతిసారము, రక్తదోషము, ప్రదరము,
అర్చ్యుచుండి రక్తము స్రవించుట, విషమజ్వరము, నేత్రవ్యాధులు, వీటిని ఏనుగును
సింహము హరించుకీర్తిని హరించును పసిపిల్లలకు కలుగు సర్వవ్యాధులను హరించును
గర్భిణీ స్త్రీలకు తెక్కులి పుష్ప రసముచే యివ్వవలెను సర్వజ్వరములను హరించును
గర్భమును పోషించుటయందు శ్రేష్ఠమైనది.

స్వర్ణమాల్య వసంతం

శ్లో॥ హేమభస్మచ భాగైకం మాక్తికంచ ద్విభాగికం । దరదంచ
త్రిభాగంచ చతుర్దం మచంచాపేత్ । భాగాష్టకం సూతభస్మజం బీర
రసమర్చితం । నవనీత విమర్ద్యంచ గులికాంకారయేద్భిషక్ । యక్షు
రాజం నిహంత్యా శుభాతుకజ్వరనాశనం । ఛర్ద్యతీసారనాశంచ స్వర్ణ
మాల్యవసంతకం॥

• వ్యా॥ బంగారభస్మ 1 భా. ముత్యభస్మ 2 భా. శు ఇంగిలీకం 4 భా.
మిరియాలచూర్ణము 4 భా, రసభస్మ 8 భా ఇవివిష్ణుకాయలరసముచేతను వెన్న చేతను
మర్దించి పప్పెలు కట్టుమని నేపించిన రాజయక్షు, ధాతుగతజ్వరము, వాంతి అతి
సారము, వీటిని నశింపజేయును

సువర్ణవసంత మాల్యం

శ్లో॥ సువర్ణం మాక్తికం తారల వంగం వైకాంత మభ్రకం
కాంతంక ఫలితాలంచప్రవాలంతామహింగులం । సర్వభాగైస్సమంసూతః
సూతతుల్యంచ గంధకం । సుముహూర్తే ఖల్వమధ్యే ఆదిత్యే గురువా
వరే । మర్దయే ద్రాక్షజరసై రక్తకార్పా సజ్జద్రవైః । కుమారీరససం
మర్ద్యంకాచ కుప్యాం వినిక్షిపేత్ । సాంగశీతలముద్భృత్య సవనీతేనమర్ద
యేత్ । పువర్జంబీరసీరేణ మర్దయేద్యామమాత్రకం । మాషమా
త్రంప్రదా తవ్యం మధుశర్కాయాయుతం । క్షయమేకాదశరీ హంతి
పాండుకామలనాశనం । వింశతించ ప్రమేహాశి చత్వర్వింశతీపైత్యకం ।
నష్టేంద్రియమజీర్ణంచ కానశ్వాసజ్వరంహారేత్ । అశ్వినీదేవతైఃప్రోక్తం
స్వరమాల్య వసంతకం॥

వా॥ సువర్ణము, ముత్యములు, రజతము, వంగము, వైకాంతము అభ్రకము,
కాంతము, వీటి భస్మములు శు కఫరి, శు తాలకము, పగడభస్మ, తామ్రభస్మ, శు
ఇంగిలీకం, ఇవి సమభాగములు వీటితో సమానము శు పాదరసము, పాదరసముతో
సమానము, శు గంధకము ఇవి సుముహూర్తమందు అదివారమునగాని గురువార
మునగాని ఖల్వమందుంచి ద్రాక్షపండ్లరసముచేతను ఎర్రపట్టపువ్వులరసముచేతను కలు
బంద రసముచేతను మర్దించి కాచపప్పెయ్యంనుంచుటని వండి సాంగశీతలమున తీసుకొని
వెన్న చే మర్దించి మరల నిమ్మకాయల రసముచే ఎకర్షాము నూరుటని మ్యాషప్రమా
ణము తేనె, పంచదార వీటితో యిచ్చిన పసుకొండు క్షయలను, పాండువు, కామిల్లు
ఇరవై ప్రమేహములను ఇరవైనాలుగు పైత్యములను ఇంద్రియనష్టమును, అజీర్ణము దగ్గును,
అయాసమును, జ్వరమును, హరించును ఇది అశ్వినీ దేవతలచే చెప్పబడినది

సువర్ణమాల్యం

పో॥ బంగారుభస్మ 1 భా, వెండిభస్మ 2 భా ఇనపలోహభస్మ 3 భా ఖడ్గ
లోహభస్మ 4 భా. శంఖభస్మ 5 భా మాండురభస్మ 6 భా ముత్యపుభస్మ 7 భా
పగడభస్మ 8 హేమాక్షికభస్మ 9 భా. రజతభస్మ 10 భా కాంతభస్మ 11 భా సీస
భస్మ 12 భా. వంగభస్మ 13 భా అభ్రకభస్మ 14 భా కఫరి 3 1/2 భా ఇవన్నియులను
వేన్న చేపచ్చురసము, నిమ్మపండ్లరసముతో నూరుటని పప్పెలు కట్టుటని వేసింబిన
ఏకాదశక్షయలు, ఇరవై ప్రమేహములు ఇంద్రియనష్టము, అజీర్ణము దగ్గును, జ్వరము,
దర్బల్యము, దగ్గు, పాండువు, అజీర్ణము, అతిమాత్రము మధుమేహము

మొదలగు వ్యాధులను నశింపజేయును, మరియు వీర్యమును విక్ర-పరిచి వీర్యస్తంభ నము చేయును. సంభోగశక్తిని హెచ్చించును

జలజామృతరసం

శ్లో॥ తవక్షీరం శిలాధాతుర్వంగం కుండలి సత్త్వికం । మేహః
బీజసంయుక్తం విదారీజీవనీరసైః । భావయేత్తత్త్రి వారంతం
సితోపలనమన్వితం । జలజామృత విఖ్యాతో రసోయం మేహక్షయ
నుతే ॥

వ్యా॥ వెసులప్పు, శిలాఃతు, కుండలిసత్త్వ, శేలతింగడు విత్తులు, ఇవి సమభాగములు, నేలగుమ్మడి, వాలకురి, వీటిరసములచే మూడేసి సారలు భావనచేసి పటికబెల్లముతో పుచ్చుకునిన ఈ జలజామృతరసము, మేహములను మూత్రక్షయము పొగొట్టును

గ్రహణ్యాదులకు లోకనాధరసం

శ్లో॥ శుద్ధసూకం విషం గంధం టంకణం లోహభస్మకం ।
హతీఫలం ధాతకీచ వరాంగం చిత్రమూలకం । జీరకం నాగరం సింధు
చూతచీజం సపిప్పలీ । మోచాపిచ్చం బిల్వమజ్జాముస్తా చాతివిహా
వృధక్ ॥ సప్తభాగమఫేనంచ సర్వతుల్యం, మృతాభ్రకం । దుత్తూరి
త్వక్కషాయేణ మద్దితం యామమాత్రకం । బదరాస్థినమంఖాదే ద్వహ్ని
దీప్తికరం పరం । అనుపాన విశేషేణ గ్రహణీంచ చిరం తినాం ।
సర్వాజీర్ణ ప్రశమన మనుపానతాచమూక్షికం॥

వ్యా॥ మే రసము, శు నాళి, శు గంధకము, శు టంకణము, లోహభస్మ, జాజికాయలు, ఆరేళపువ్వు, దాసెనచక్క, చిత్రమూలము, జీలకర్ర, శుంఠి, పైంధవ లహము, మామిడిపప్పు, పిప్పళ్లు, బూరుగబంక, మూరెడుగుడ్డలు, శుంకగడ్డలు, అతివన, ఇవి షక్తిక్షయ భాగం శు నల్లమందు 7 భా వీటి అన్నిటితో సమానము అల్పభక్తిభస్మ, ఇవి ఉష్ణైర్తవేళపట్టకషాయముచే మోక్షము మర్చించి శరగుంజంత తినిన, అగ్నిదీప్తి శేయము అనుపాన విశేషముచే చిరకాలగతమైన గ్రహణీ రోగమునుకూడ నశింపజేయును. తేనెతో యిచ్చిన సర్వాజీర్ణములను, శమింప జేయును.

హృదయబంధురసం

శ్లో॥ రసగంధా భ్రభస్మాని పార్థవృక్షత్వగంబునా । ఏకవింశతి
ధానుర్మే భావితాని విధానతః । మాషమాత్రమిదం చూర్ణం మధునా
సహలేహయేత్ । వాతజం పిత్తజం శ్లేష్మ సంభూతం వాత్రిదోషజం ।
కృమిజం చాపి హృద్రోగం నిహంత్యేవన సంశయః॥

వ్యా॥ శు రసము, శు గంధము, అభ్రకభస్మ, ఇవి సమభాగములు మద్ది
చెక్కరసముచే ఇరువదివక పర్యాయము ఎండయందు యథావిధిగా భావనచేసి
మాషప్రమాణము చూర్ణమును తేనెతో పుచ్చుకునిన, వాతము, పైత్యము, శ్లేష్మము,
త్రిదోషములు, కృములు, పీడిచే జనించిన హృద్రోగమును నిస్సంశయముగా నశింప
జేయును

శూలేభ హర్షిసం

శ్లో॥ రసవిష గంధక పర్వక్షారేణ సింధుపిప్పలి విశ్లేష్వి । అ హి
వల్లంబు విఘ్నప్తః శూలేభహర్షిస్త్వి గుంజోయం ।

వ్యా॥ శురసము, శునాభి, శుగంధకము గవ్వభస్మ, పా, వెలిగారము, పైంధు
లజ్జము, పిప్పల్లి, శొంఠి, ఇవి సమభాగములు తామలపాకు రసముతో నూరుతుని
రెండుగురిగింజల ప్రమాణము సేవించిన ఏనుగును సింహము హరించునీతి శూలను
హరించును.

సువరభూపతి

శ్లో॥ శుద్ధసూతం సమంగంధం మృతశుల్బంత యోస్యమం ।
అభ్రలోహక యోర్భస్మ కాంతభస్మ సువర్ణజం । రజతంచవిషంసమ్య
క్ష్పధక్నూ తనమంభవేత్ । హంసపాది రస్తైర్మర్మర్మ దినమేకం
పటికృతం । కాచకుప్యాం వినిషీప్య మృదా సంలేపయే ద్భూషాః ।
శుష్కం తాంవాలుకాయం త్రేతనైర్మర్మ ద్వన్ని నావచేత్ । చతుర్థం
జామితం దేయం పిప్పల్వార్ద్రా ద్రవేణతు । క్షయం త్రిదోషజం హంతి
స్త్నిపాతాం స్త్రీయోదేశ । ఆమవాతం ధనుర్వాతం శృంఖలావాత
మేఘచ । ఆఘ్నవాతం మృగువాతం కఫవాతా గ్నిమాద్యకం । కటి
వాతం సర్వశూలం నాశయేన్నాత్ర సంశయః । గుల్మశూల ముదావర్తం

గ్రహామతి దుస్తంగాం । ప్రమేహము దరంసర్వా మశ్మరీం మూత్ర విక్షిహం । భగందరం సర్వకుష్టం విద్రధిం మహాతంతథా । శ్వాసం కాసమజ్జరంచజ్వరమప్త విధంతథా । కామలాం పాండురోగం చశిరోరోగం చనాశయేత్ । అనుపాన విశేషేణ సర్వరోగాన్వివినాశయేత్ । యథాసూర్యోదయే నశ్యేత్తమ సర్వగతం తథా । సర్వ రోగ వినాశాయ నశ్యేహం స్వర్ణభూపతి. ॥

వ్యా॥ శు, రసము, 1 భా, శు, గంధము, 1, భా, తామ్రభస్మభా అర్థభస్మ 1 భా, కాంఠస్మ, 1 భా, సువర్ణభస్మ, 1 భా, వెండిభస్మ, 1 భా, శు, నాభి, 1 భా వాడుపాది రసముచే షకదివిము మర్దించి మూత్రముచేసి కాస పుష్పయందుంచి మిట్టచి పైనపూసి ఎండినపిదప వాటకొ యంత్రమందుంచి మృద్విగ్నిచే మెల్లగ ఎండిపిసి, పిప్పళ్ళు, తిల్లపురసముతో యిచ్చిన, త్రివీషజని తత్వయ, పదమూడు, నన్న పాతములు, అనువాతిము, భసుర్వాతము, కృంఖలావాతము, అధ్యవాతము, పంగ వాతము, కఫము, వాతము, అగ్నిమూర్ధ్యము, కటివాతము, పర్వహులు, శుబ్రహులు ఉదాచర్మము, కరిపైనగ్రహిణి, ప్రమేహములు, ఉదరవ్యాధి, అస్త్రీ, మూత్రబంధము శుబ్దగము, భగందరము, సర్వకుష్టపులు, విద్రధి, శ్వాస కాస, అజీర్ణము, ఎరిమిది జ్వరములు, కామిగ్ల, పాండురోగము, శిరోగములు, పిటిని, అనుపాన విశేషముచే సర్వరోగములను, సూర్యోదయము సర్వవ్యాస్తపైన చీకటిని హరించు ఓంహరించును

గుంజాగర్భరసం

శ్లో॥ నిష్కృతయం శుద్ధసూతం నిష్కృద్వాదశ గంధకం ॥ గుం బాబీజంవివం నిష్కం నింబబీజంజయాతథా । ప్రత్యేకం నిష్కమూత్రం తుమాపంచేపాల బీజకం । బాతీజంబీర ధత్తూర కాశమాచీద్రవైదనం । ముద్గ్లం సర్వంవటీర కుర్యాత్ ఐఘృతైర్గుం బాద్వయంలిపేత్ । గుంబా గర్భరసోవాత్సహింగు సైంధవ సంయుతః । సమండుం దాపయేత్పుత్ర్య మూరుస్తంభ ప్రశాంతయే॥

వ్యా॥ శురసము 8 నిష్కములు, శుగంధకము 12 నిష్కములు, గురిగింజలు. 1 నిష్కము, శునాభి 1 నిష్కము, వేపగింజలు, 1 నిష్కము, తైక్కలి 1 నిష్కము శునపాళములు 1 మాషప్రమాణము, పిటినిజాజికాయలు, నిమ్మకాయలు, ఉపెత్తెత్తి, కాచిహార, పిటిరసములచే పక్కికరోజు మర్దించుకొని పుప్పెలు కట్టుపని చెండు గురి గింజల ప్రమాణము సెయ్యితో పుచ్చుపని, ఇంగువ, సైంధవలహము లతోకూడిన మండిముయ్యమ్మచుండిన ఈ గుంజాగర్భరసము, ఉదరస్తంభమును శాంతి పరచును

౧౦ కేశ్వరరసం

శ్లో॥ పల్లెకం శుద్ధసూతం చకరైకం శుద్ధగంధకం | గంధతుల్యం
మృతం తామ్రం సూతాంశం మద్దయేద్వపం | సర్వతుల్యం పునర్గంధం
దత్వాకించిద్వి మద్దయేత్ | ఘృతాభ్యక్తే లోహపాత్రే వచేద్యామం
ఘముద్ధరేత్ | రంభావత్రపుటే చాధపాచయేత్పర్పటిం యథా | మాపై
కం చూర్ణితం ఖాదేత్సర్వ కుష్ఠనియచ్ఛతి | నిష్క్మేకం వాకుచీచూర్ణం
క్షౌద్్రోగ్రేహణ్యతథానుచ॥

వ్యా॥ శు. రసము 1 పలము, శు గంధకము 1 కర్షము, తామ్రభస్మ 1 కర్షము
శు నాభి 1 పలము, పీటిఅన్నిటితో సమానము శు గంధకము మరలవేసి కొద్దిగ నూరి
నెయ్యిపూసిన ఇనపపాత్రయందు పెకర్చుము వండుకునితీసి పర్పటిరసమునకువలె
అరటితికులయందుంచి కొని చూర్ణముచేసుకుని మాషప్రమాణము సేవించి నిష్క్మ-
ప్రమాణము వాకుచీ చూర్ణమును లేనె కలిపి పెంటవేలిన నమస్త మప్తవ్యాధులను
నశింపజేయును

రక్తమారేశ్వరం

శ్లో॥ సూతం గంధం మృతం స్వర్ణం రససిందూర కాంతకం |
అభకం సర్వద్విగుణం తామ్రభస్మ ద్విభాగం | నాగం వంగం తథా
కాప్యం ప్రత్యేకం సూత సాష్ట్యకం | లోహభస్మ త్రిభాగంచముండ
సిందూరకం తథా | సర్వం ఖల్వే వినిశ్చీవ్య మద్దయేదతి యేత్నత. |
ఖర్జూర యష్టికాదాక్షామధు పుష్పశతావరీ | లోధ్రకాశ్మర్య హీబేర
పద్మకేసరపద్మకం | మృణాల చందనోశీర నీలోత్పలఘనం సమం |
శ్రీగంధం వాలుకం కుష్ఠం బలాశాలశ్రీ మూలకం | రంభా కందం
గోక్షురకం మాధవీ నహాదేవికా | పరూషణం చైత్రద్రపై శ్శాభవయేచ్ఛత
వారకం | వల్లప్రమాణకం చైవ శర్కరా మృతమాషీక్షైః | భక్షయే
ద్ధృతమిశ్రంతౌ రక్తపిత్తహరం వరం | వింశతిం చ ప్రమేహాణాం
మూత్ర కృచ్రం నుదుస్తరం | మధుమేహం వీర్యనష్టం శ్వేతరక్త
ప్రవరం తథా | సర్వపైత్య హరోన్మాణాం రక్తమారేశ్వరోరసః॥

వ్యా॥ శు రసము 1 భా. శు గంధకము 1 భా. బంగారుభస్మ 1 భా రస
సిందూరము 1 భా. కాంతభస్మ 1 భా అభకభస్మ 10 భా. తామ్రభస్మ 2 భా

వాగభస్మ 1 భా. వంగభస్మ 1 భా. కంఠభస్మ 1 భా. ఖడ్గభాసభస్మ 3 భా. ముండలోహ సింహాచలము 3 భా. ఇవన్నియు ఖిన్నమంచుచి, ఖడ్గారకాయలు, అతి మధురము, ద్రాక్షపండ్లు, ఇష్టతప్తవ్యులు, పిల్లలేగలు, బొద్దుగచక్క, పెగుమ్మడు, మరువేడు, తామరఅగరులు, పచ్చకాష్ఠము, తామరకూండ్లు, రక్తచందనము, వట్టిచేళ్లు నల్లకలువ, కుంగగడ్డలు, చందనము, కూకురుగడవ, చంగల్వకోస్తు, ముత్తిపఫల గమ్మ, బూరుగ, ముల్లంగి, అరటిదుంప, పల్లెరు, సవ్యలగురివిండు, సహదేవి, చిట్టి వీటిరసములచే హరుసార్లు భావనచేసి వల్లప్రమాణము పంచదారి, తిప్పనెత్తు, తేనె నెయ్యి, వీటితో భక్షించిన రక్తపిత్తము, ఇరవై ప్రమేహములు, కఠినపైన మూత్రకృచ్ఛము, మధుమేహము, వీర్యనష్టము, శ్వేతరక్తము, రక్తప్రసరము, సర్వపైత్యములు వీటిని హరించును

రక్తమారేశ్వరం

(ప్రకారాంతరమ్)

శ్లో॥ సూతం గంధక చూర్ణంచ కాంతం వైక్రాంత మాక్షికం |
నాగం వంగంచ తారంచ ప్రత్యేకం వేదభాగికం | లోహభస్మ త్రిభా
గంచ తత్సమం కృష్ణలోహకం | తామ్రభస్మ ద్విభాగంచ తత్సమం
కాకమాక్షికం | శాల్మలీరస సమ్మిశ్రం మర్దయేదేక రాత్రుకం | పాచి
తం వాలుకాయంతే తతఃకృత్వ శీతలం | గగనం వింశతిభాగం సింహా
రం సూతభాగకం | మిశ్రితం తువినిక్షిప్తం ఖల్వమధ్యేతు యన్నతః | ఖడ్గ
రయష్టికా ద్రాక్షమధు పుష్పశతావరీ | లోధకాశ్మర్య హీబేర
పద్మకేసర పద్మకరం | మృణాలచండ నోశీర నీలోత్పల ఘనం సమం |
శ్రీగంధం వాలుకం కృష్ణం బలాశాల్మ లిమూలకం | రంభాకందం గోక్షు
రకం మాధవీ సహదేవికా | హయాషణా చైతద్రవైర్భావ యేచ్ఛతి
వారకం | వల్లప్రమాణకం చైవశర్కరామృతశర్కరైః | భక్షయేద్ధృ
తమిశ్రంతు రక్తపిత్తహరం వరం | వింశతించ ప్రమేహాణాం మూత్ర
కృచ్ఛంసు మస్తరం | మధుమేహం వీర్యనష్టం శ్వేతరక్త ప్రసరంతథా |
సర్వపైత్య హరో నృణాం రక్తమారేశ్వర రోరసః |

వాణీ శురసము 4 భా శుగంధకము 4 భా. కాంతభస్మ 4 భా వైక్రాంత
భస్మ 4 భా. హేమమాక్షిక భస్మ 4 భా వీసభస్మ 4 భా. వంగభస్మ 4 భా
వెండిభస్మ 4 భా ఖడ్గలోహభస్మ 3 భా మూండురభస్మ 3 భా తామ్రభస్మ
2 భా. కాకమాక్షిక భస్మ 2 భా వీటిని బూరుగ రసముచే ఒకరోజు మర్దించి

వారుకా యంత్రవందు నందుపని చల్లారిన పిదప తీసుపని- అభ్రకభస్మ- 20 భా
రససింహారము 4 భా కలుపుపని, ఖర్జూరపు కాయలు, యష్టిమధుకము,
ద్రాక్షపండ్లు, ఇప్పపువ్వు, పిల్లిపీచర, లొంగుగ, పెద్దమ్మడు, మరువేరు, తామర
ఆగరులు, పద్మకాష్ఠము, తామరతూండ్లు, రక్తచరీదనము, వట్టి వేళ్లు, నల్లకలువ,
శుంగగడ్డలు, చందనము, కూతురుబుడమ, చంగల్వకొప్పు, ముత్తవపులగము,
బూరుగ, ముల్లంగి, అరటిదుంప, పల్లెరు, పువ్వులగురిపింద, నహదేవి, చిట్టిత,
వీటి రసములచే నూరుసారులు భావనచేసి వల్లపమాణము, 40చదార, తిప్ప
సత్తు, నెయ్యి, వీటితో పుచ్చుపనిన, రక్తపిత్తము, ఇరవైప్రమేహ
ములు, కతిపైవ మూత్రకృచ్ఛము, మధుమేహము, వీర్యనష్టము, శ్వేతప్రగరము,
రక్తప్రదరము, సర్వపైత్యములను హరించును

తాలకభస్మ యోగమ్

శ్లో॥ అపామార్గస్య భస్మానిఘటేనితీప్యయత్నతః । తన్మధ్యే
తాలకం క్రిష్టావచేద్వాదశయామకం । ధవలం జాయతేభస్మ సర్వ
కుష్ఠ నివారణం । సర్వవాత ప్రశమనం సర్వరోగ నివారణం॥

వ్యా॥ ఉత్తరేశి బూడెదను మండయందుంచి అబూడిద మధ్యయందు,
శు తాళకము,నుంచి 12 రూములవండిన తెల్లగ భస్మకవులు ఇది సమస్త కుష్ఠపులకు,
సమస్త వాతములను, సమస్త రోగములను, నివారింపజేయును.

క్షయకురారం

శ్లో॥ శుద్ధమాతం విషంగంధం అభ్ర తామ్రవరాటకం । ప్రవా
లతార భస్మంచ లోహ మండురటంకణం । మూక్షికం నాగవంగంచ
భస్మితం మాక్షికాంతకం । ఏతేషాం సమభాగంభ ఖల్వమధ్యే వినితీ
వేత్ । వర్షాభూములసారేణ వజ్రవల్లిరసేనచ । పీలూచిత్రసేనైవ
హంసపాదిరస్తథా । గుడూచీ భృంగరాజంచ నాగవల్లీచ కుంజల్కీ ।
ఏతేషాంచ రసేనాపి పృథగ్యామంచి మర్దయేత్ । శరాపసంపుటేనైవ
కుక్కుటీ పులహాచితం । సాంగశీతల ముద్దుత్య ఖల్వమధ్యే వినితీ వేత్ ।
శిగ్రుమూల రసేనైవదినైకం మర్దయేద్బుధం । గులికాన్కారయిత్యాధ
ఛాయూశుమ్కాచకారయేత్ । తత్తద్రోగాను పాసేనదేయంగుంజాచ
తుష్ణయం । తువరీముద్గయామంచ తండులీయకమేవచ । గోక్షీరం

చక్రవర్తిం చ అశర్కం చ అజాచయః । గోఘృతం మధుత్కం చ సైంధవం
 లవణం భిషక్ । తథాపురాణశాలిం చ దీయతే యత్ర యత్నతః
 క్షయం క్షయ కృతాన్ వ్యాధీన్ అకస్థిజ్వరనాశనం । వాతపిత్తహరం
 చైషపాండుగుల్మకఫావహం । పద్మక్షయకుఠారోయం పూజ్యపాదేన
 నిర్మితం॥

వ్యాధి శు పాదరసము- శు వాళి శు గంధకము- అల్లికభస్మ- తామ్రభస్మ
 గవ్వలభస్మ- పగడభస్మ- వెండిభస్మ- ఖడ్గలోహభస్మ- మాంధూరభస్మ- శు. టింక
 ణము- పేమమాక్షికభస్మ- నాగభస్మ- పంగభస్మ- మంత్రభస్మ- కాంతభస్మ-
 ఇవి సమభాగములు ఖల్వమయించి గలిజేర్చుచేళ్ళు- వల్లెరు- వరగోగు- చిత్రమూలము
 హంసపాది- తిప్పతీగ- గుంటగలగర- తమలపాకులు- ఉప్పి- పీట్టయొక్క- రసము
 లచే ప్రత్యేకముగా పక్కాకర్పూముమర్చించి శరావ నంపుటమయించి కుక్కుటపుటం
 వేసి సాగశితలమునతీసి ఖల్వమయించి మువగవేళ్ళరసముచేపకరోజు దృఢముగా
 మర్చించి మూత్రలుచ్చేసుకొని సిడనుఎండించి అయా రోగానుసారముగ అనుపాన భేద
 ములతో యిస్తూ కండికట్టు- పెనరకట్టు- చ్చిరీకురు- అవుపాలు- చక్రవర్తి కురు-
 అలర్కము- మేకపాలు- అవునెయ్యి- తేనె- అవుమజ్జగ- సైంధవలవణము- పాతవరి
 బియ్యము- ఇవి పథ్యముగా యిచ్చుచుండిన- క్షయ- క్షయవలన వచ్చిన వ్యాధులు-
 అస్థికజ్వరము- వాతవ్యాధులు- పైత్యవ్యాధులు- పాండువు- గుల్మము- శ్లేష్మవ్యా
 ధులు- వీటిని వెంటనే హరించును ఈక్షయశుభారము పూజ్యపాదునిచే నిర్మింప
 బడినది

మహాక్షయకురారం

శ్లో॥ స్వర్ణం తాలం తామ్రలోహం హాగం పంగంచ మాక్తికం
 మాణిక్యం విజ్రమము నాభిసూత్ర భస్మ సమాలకం । గంధకం కుంభ
 భాగాని అభ్రకం త్రిశభాగకం । అహిఫేపం చతుర్భాగంచతుర్భాగంచ
 చిత్రకం । లవంగం పిష్పతీవహారం ప్రత్యేకం పంచభాగకం । మరీచం
 పిప్పలీచైవ ప్రత్యేకం ఏకభాగకం । ప్రత్యేకం త్రిదశం మర్ద్యం దత్తూర
 విజయారణ్యః । చతుర్దశం పచేదగ్న వాలుకాయంత్ర యోగతః ।
 ద్విగుణం మధుస్సర్పిర్భాగం లవంగేన చదీయతాం । వాతశ్లేష్మం యత్న
 తోమం పాండురోగ మశిర్జితమ్ । మహాక్షయ కుఠారోయం గోకిబాధ
 ప్రకర్మితమ్॥

వ్యా॥ సువర్ణభస్మ 1 భా వెండిభస్మ 1 భా తామ్రభస్మ 1 భా లోహభస్మ
1 భా సీసభస్మ 1 భా. వంగభస్మ 1 భా మత్స్యభస్మ 1 భా మాణిక్యభస్మ 1 భా
పగడభస్మ 1 భా శు నాభి 1 భా రసభస్మ 1 భా శు గంధకము 5 భా
అశ్రుభస్మ 8 భా శు, నల్లవందు 4 భా చిత్రవూలము 4 భా అవంగములు 5 భా
వెండి 4 భా. మిరియలు 1 భా పిప్పర్శు 1 భా పీటిని ఖల్వమందుంచి ఉపేత్త,
గంజాయి, పీటిరసములచే ప్రత్యేకముగా మూడురోజులు మర్చించి వాలుకొయ్యత్ర
మందు నాలుగురోజులవండి తీసి రెండుగురివింద గింజల ప్రమాణము, తేనె, నెయ్యి,
అవలంబక పోయము, పీటితోయ్యచిన వాతవ్యాధులు, క్లేష్మవ్యాధులు, రాజయక్షు, శూత్ర,
పొండురోగము, అజీర్ణము, పీటిని జయించును ఈమహాక్షయశురారము
శారీరాధునిచే కల్పింపబడినది

మహాక్షయ కురారం (ప్రకారాంతరం)

శ్లో॥ లోహభస్మ తామ్రభస్మ వైక్రాంతం కాంతమభ్రకం ।
నాగం వంగంచ మాంధూరం శంఖశుక్తి వరాటకం । పారదం గంధంకం
చైవతాళికంచ మనశ్శిలా । సువర్ణం రజతంచైవ ప్రత్యేకంచ సమం
సమం । కుమారీరససంమర్ద్యం కాచకుప్యంతరే షీపేత్ । పాచయే
ద్వాలకాయత్తే క్రమాగ్నౌ యామయుగ్మకం । రక్తచిత్రక మూలం
చ వ్యాఘ్రీకండ దురాలభా । కన్యాభృంగీ కాకమాచీ నిర్గుండిచ
కురంటకా । వాసాముండి కాకజంఘానీలీ వింబవటాలకం । ఏభిర్యామం
వృధక్ మర్ద్యం భావయేచ్ఛపునఃపునః । మహాక్షయ కురారో యంసర్వ
రోగ నిబర్హణం । క్షయం కాసం జ్వరం శ్వాసం శోఘం పాండుంచ
పీనసం । ముదాగ్నిం తివిరం వాతం, మేహక్షయవిహాశనం । కఫజా
న్వివిధాన్ రోగాన్ అజీర్ణం గుల్మవైచ । సర్వరోగహరం శీఘ్రం
అత్రేయముని భాషితం ॥

వ్యా॥ లోహభస్మ, తామ్రభస్మ, వైక్రాంతభస్మ, అశ్రుభస్మ, నాగభస్మ,
వంగభస్మ, మాంధూరభస్మ, శంఖభస్మ, మత్స్యభస్మ, గంధకభస్మ, శు, రస
ము, శు గంధకము, శు తాళికము శు మనశ్శిల, సువర్ణభస్మ, రజతభస్మ, ఇవిసమ
భాగములు, కలుబందుసముచే మర్చించి కాచకుప్యెయించుంచి వాలుకొయ్యత్రమందు
క్రమాగ్నులచే రెండురోజులవండి తీసి చిత్రములము, వావడు, అడవికొండ,
దూలగొండి, కలబందు, గుల్మము, అగర, తామర, వావలి, గోరింట, అడ్డనరము,
బోడనరము, వెలుగుసంధి, నీలి, వేప, చేదుపొట్ల, పీటిరసములచే ప్రత్యేకముగా

సర్వాభివృద్ధ్యై నమః లిఖచద్రవై : । ద్రాక్షాభిగృహ విజయా
అర్చ్యోగోక్షు రక్షీరక్షైః । మర్గనం త్రిదినంకృత్వా కాచకుంభే వినిక్షిపేత్ ।
క్రమాగ్నో వాలుకాయంతే పాచయేదప్త యామకం । సాంగశీతలము
ద్భృత్యభివృద్ధ్యై వినిక్షిపేత్ । కస్తూరికాంచ కాశ్మీరం కర్పూరం జాతి
కాఫలం । వ్రత్యేకమేక భాగంచ సమాయుక్తం భిషగ్వైరైః । కాం
తారం చంపనం రంభావిదారీ ముసలీవరీ । కాల్యాలీ వృష్ణజలజం
మాలతి కుసుమంతథా । ఇందీవరంచ మందారం పన్నీరేణచ భావ
యేత్ । పర్వైరపై ర్విభావ్యంతం త్రిదినంచ వృధకృద్ధిక్ । వల్లమాత
ప్రమాణేష అనుపానవిశేషతః । సేవితప్రాత రుత్థాయ మేహావింశతి
నాశనం । చతుర్వంశతి పైత్యంచపాంశు ఛర్దిక్షయావకం । క్వాసకాపగ
దాహాంతి హర్షిదా శుక్లమేహకః । ఇక్షుమేహః మధుమేహం బహు
మూత్రంచ తంతుకాం । లాలామేహం వసామేహం మూత్రకృతౌ
శ్మరీంతథా । రక్తపిత్త మమిషిత్తం నారీణాంపదరంతథా । అంగదా
హం లింగదాహం వృద్ధోపితరుణోభవేత్ । సపుంసో పుంస్తస్వ
మాప్నోతి వంధ్యాపుత్రవతీ భవేత్ । కుసుమాశర నామ్నాయం వసంత
పదపూర్వకం । సర్వరోగాన్ నిహంత్యాశు శంభునాపరికల్పితః॥

వ్యా॥ శురసము 1 భా, శు గంధకము 2 భా, సువర్ణభస్మ, రజతభస్మ, పగడ
భస్మ, ముత్యభస్మ, హేమమాక్షికభస్మ, కాంతభస్మ, ఆర్ణవభస్మ, వైకాంతభస్మ,
ఇవి ప్రత్యేకముగా 3 యాడేసి భాగములు, నీసభస్మ, 5 భా, ఎంగభస్మ 5 భా, పి
టిసన్నిటిని ఖల్వవందుంచి, నిష్కృతాయలు, ద్రాక్షపండ్లు, ఖర్జూరపుకాయలు, గం
జాయి, అల్లము, పల్లెరు, పిటిరసములచేతను అపుపాలచేతను ప్రత్యేకముగా యాడేసి
రోజులు మర్చించి కొంచుపెప్పయందుంచి వాలుకాయంత్రమందు క్రమాగ్నులచే 3
రూములందుకుని సాంగశీతలమువలెసి ఖల్వవందుంచుకుని, కస్తూరి 1 భా, కుంకుమ
పువ్వు 1 భా, పచ్చకర్పూరము 1 భా, జాజికాయలు 1 భా, ఇటుల పిటిని కలుపు
కుని, చెరుకు, చందనము, అరటి, వేలగుమ్మడి, నేలకాడి, పిల్లిపేచు, బూరుగుపువ్వు
ములు, కురువేరు, మూలతీపువ్వుములు, నల్లకలువ మందార త్రివృక్షములు, పిటిరసముల
చేతను, పన్నీరుచేతను ప్రత్యేకముగా యాడేసి రోజులు భావనచేసుకుని ఎల్లప్రమా
ణభు అనుపాన విశేషములచే ఉదయమునలేచి సేవింపిన, ఇరువదిమేహములు, ఇరువది
జ్వాలగు వైత్యములు, పాండు, వాంతి, క్షయ, క్వాస, కాస హర్షిదామేహము,
శుక్లవర్ణము ఇక్షుమేహము, మధుమేహము, మూత్రకృతము, ఆశ్మరి, రక్తపిత్తము,
అమిషిత్తము, క్రిలభిశుగు ప్రదరవ్యాధులు, శరీరకాపము, లింగకాపము, పిటిసహ

రింపజేయును దుఃసేనచెప్పగుడుకూడ యజ్ఞపదపంశుడగును నల్లగుడు పుష్పమునుపొందును, గొడ్డరాని సంతాన వింగురాని అగును విపునిచె చెప్పబడిన సంతాన మూకరము, సర్వరోగములను వెంటనే నశింపజేయును

కడలి, వసంత కుసుమాకరమ్

శ్లో॥ హేమతారవ్రవాలంచ ఐజీవైహూర్య మ్మాకం । ఆభ్రకం మృతలోహంచ ద్విగుణం సూతభస్మకం । వంగంచానీవైక్రాంతం నాగభస్మసమాంశకం । సర్వాణ్యేచసమాదాయఅశ్వగంధా విదారికాః । రంభాగోక్షురశాల్మలీ ఇక్షువాశాశతావరీ । మృణాలచంధనోకేరవా తీవుష్పంచవాలకైః । ద్రాక్షఖర్జూరకూష్మాంధ కదల్యాప్రకనాః । మర్దయిత్వాపృథక్త్రిణి దినసానిషగుత్తముః । ఘనసారంమృగనాభం ప్రత్యేకమేకభాగకం । మేలయిత్వాప్రయత్నేన లవంగకుంకుమద్రవైః । మాంజీహతిహస్తైశ్చ నిశాగరుశతపత్త్రైః । సమస్తపుష్పజాత్యాచ పన్నీరేణచభావయేత్ । కుసుమాకరవిఖ్యాతో వసంతపదపూర్వకః । అనుపానవిశేషైశ్చ వల్లమాత్రనిషేవణాత్ । ఇక్షుమేహం మధుమేహం ఒహముమాత్రం చతంతుకాం । రక్తమేహంమూత్రకృచం అశ్వరీంపిష్టమేహకం । లాలామేహం వసామేహం హరిద్రాశుక్లమేహకం । వివిధాం శ్చప్రమేహాన్ నాశయేన్నాత్రసంశయః । రక్తపిత్తం చామిపిత్తం వారీణాంప్రదరంతథా । క్షయశోఫారుచిశ్వాసకాససాండ్వా మయాకౌహరేత్ । ఛర్దిహిక్కామ పస్మారం ఉన్మాదంమూర్ఛరోగకం । అంగదాహం లింగదాహం పృద్ధోపితరుణాయతే । నపుంసోపుంస్త్వమాప్నోతివంధ్యాపుత్రవతీభవేత్ । సర్వరోగాహరత్యేషః పృష్యం చైవరసాయనం । ఆయుర్వేదాబలకరం నవనాధేనభాషితః ॥

హ్యో॥ సువర్ణము, రజతము, పగడములు, వజ్రము, వైహూర్యము, ముత్యములు, ఆభ్రకములోహము, కిడియొక్క భస్మము, ఒక్కొక్కభాగము, రసభస్మ 2భా, వంగము నీలములు, వైక్రాంతము, సీసము, పిటిభస్మములు, హక్కికభాగము, వీటివన్నిటిని ఖల్వమందుంచి, పెన్నేరు, నేలగుమ్మడి, అరటిరుంప, పల్లెరు, బూరగ, చెరువు, అడ్డ సరము, పిల్లిపీచర, తామరతూండ్లు, మంచిగంధము, నట్టివేరు, జాజిపువ్వులు, మరువేరు ద్రాక్షపండ్లు, ఖర్జూరకాయలు, బూడిదగుమ్మడికాయ, అరటి స్తోభములొని రసము,

[illegible]

మహావనంత్రకంఠుమాకరిం.

(వంటయోగం)

శ్లో॥ సువర్ణ తామ్రుట్టంచ వైక్రాంతం తిక్తమూచుసం । ముక్తా
ఫలం విక్రమంచ పారదం గంధకంతిధా । ప్రత్యేకించైవ భాగంచ నా
గంవంగంచకాంతకం । అభ్రకంచశోచూర్ణం చంద్రంవజ్రంచటంకం
ప్రత్యేకం వేదభాగంచ ఉత్పిలగ్రవమృతిం । వాశావిదారీ కూష్మాండు
చంపినోశీరవాల్మకైః । మృతం త్రినిసంగాథం కాచకుప్యాయం నిక్షిపేత్ ।
పాచితం తు క్రమేనైవ ఏక రాత మతంద్రితః । సాంగశీతలముద్ధృష్టి
పునఃఖల్వే వినిక్షిపేత్ । గుఱూచ్చీనత్వసింహారిం ప్రత్యేకం వేదభాగ
కం । ఘనసారిం మృగనాభీం ప్రత్యేకం చైకభాగకం । ఖల్వ
మధ్యే వినిక్షిప్య సర్వంసం మిశ్రింశాద్ధా । శతపత్రరసేనైవ గవ్యమద్ధే
నచాచ్ఛధా । ముసలీక్షుగణేనాష్ట ఉశీరంవాలకంతధా । భావయేదప్తరా
త్రాణిపాట్రదాద్యయజీరకైః । రంభాకాండ రసేనైవ భావయేగ్మ రా
త్రకం । ఇందీవరం చవరీచ చందనద్వయహతిభిః । సమస్త చుష్పూత్యాచ
భావయే దప్తవారకం । వసంతికుసుమాకర నామ్నాయం మహాచుష్ప
విభాసితం । ద్వివల్లంవాధవల్లంవా అనుపాన నిషేవితం । నానామేహ

ప్రశమనం మూత్రకృచ్ఛం తథాశ్మరీం । క్షయంపాండుంచ పిత్తంచ
అంగదాహంత్యైవచ । కరపాదదాహం శూలంశ్రేతదాహం శిరోగుఙ్ఠం
అతిమూత్రం మధుమేహం కాసంశ్వాసం త్థదార్శనం । ప్రజరంయోని
శూలంచ వంధ్యాదోషంచ యోషితాం । వృష్యం రసాయనం శ్రేష్ఠం
బుద్ధిర్దియబలవదం॥

వ్యా॥ సుష్ణము, తాప్రము, మాంసారము, కైక్రాంతము, తీక్షణలోహము, ఇనుము, మత్స్యములు, పగడములు, వీటిభస్మములు, పక్వికభాగము, శు పాదరసము 1 భా, శు గంధకము 1 భా, సేనము, వెంగము, కౌంతము, అద్భకము, శిలాశతు, వెండి, క్రమములు, టంకణము, వీటిభస్మములు, నాలుగేసి భాగములు, వీటిని నల్లకలుపు, అడ్డనరము, నేలగువ్వుడి, బూడిచగువ్వుడి, మంచుగంధము, వట్టివేళ్ళు, పురువేరు, వీటిరసములచే నూడేసిరోజులు ప్రత్యేకముగా మర్చించి కాచును పైయందుంచి వాలు కాయంత్రమందు క్రమగ్నులచే షడ్రోజునందుకుని సాంగశీలమునతీసి ఖల్వమందుంచి, అప్పనస్తు 4 భా, రసనియారము 4 భా, పచ్చకర్పూరము 1 భా, కౌసూరి 1 భా, కలుపుకుని పద్మములు, చవుసాలు, నేలతాడి, కెరుకు, వట్టివేరు, పుచ్చు, మాచుపసపు, జిలకర్ర, అరటిసంఘము, నల్లకలుపు, ప్లవచర, మంచుగంధము, ప్లరచందనము, జాజిపువ్వులు, అన్నరకముల పువ్వులు, వీటిరసములచే ప్రత్యేకముగా ఎనిమిదేసి రోజులు భావనచేయును న, మహావనంతపునుమాకరమనబడును ద్వి. కెండు నల్లముల ప్రమాణము, లేక పల్లప్రమాణము, అనుపానవిశేషములచే నేవించిన, సమస్తప్రమేహములను, మూత్రకృచ్ఛము, అగ్గిరి, క్షయ, పాండు, పైత్యవ్యాధులు, శిరతాపము, కాష్ఠచేతులు వంటలు, శూల, కష్టవంటలు, తలనొప్పి, అతిమూత్రము, మధుమేహము, కాస, శ్వాస, నూలంక, పేలకు కలుగు శ్లేశరక ప్రసరములు, యోనిశూల, వంధ్యాదోషము, వీటిని సంపజేయును మనలితనము రోగములను పోగొట్టును షడ్రోజున, బుద్ధిబలము, వీటి కలుగజేయును

వసంత కుసుమాకరం

(వంటయోగం) ప్రకారాంతరం

సీ॥ హాటకరావ్యకాంతా భ్రకభస్మముల్ రసగంధకంబు లింపె
సగసమము । గూరిచిలెన్నగా గోక్షీరములనూరి గుళికలు గావించి
కుప్పెనుంచి । త్రివిధాగ్నులం దొక్కదినము వాలుకాయంతాన గొంఠి
యకాషధమునకు సమము । పగడము త్రియ సీసతగరభస్మంబులు రస
భూతి రససింధురమును మరియు । కస్తూరియును పచ్చకర్పూరమును
మంచి కుంకుమపువ్వునుగూర్చి ద్రాక్ష । పళ్ళ ఖర్జూరపండుల నుసిరి

పూటచొప్పున నేవించి | యుష్టువులును ఆవనూనెయు నెయ్యి నత్యుష్ణముల మాని | విసుగకన్నంబు పెనరవప్పు కుడుచుచుండిన రోగకుల మెల్ల శాంతించు బహువిధక్షయములు బాసిపోను | అరుచిమందాగ్ని గుల్మరైత్య శూలపాండు | శోభాంతరాధ్యాన వాయుకీల | శ్వాస కా సాతినారముల్ శాంతినిదగు | రక్తగతమైన జీర్ణజ్వరంబు లుడుగు!

టీ|| తామ్రభస్మ 1 బా, శు మణిశిల, 2 బా, శు గంధకము 2 భా, శు తా శికం 2 భా, రసభస్మ 2 భా, సువర్ణభస్మ 2 బా, విటిచి మేకపాలచేనూరి గవ్వలయం దుంచి మేకపాలచే నూర్చుడైన వెలిగారముచే ఆగవ్వల ముఖములుమాసి క్షుండలో వుంచి మాకుడు కప్పించి నీరముచేసి గజపుటమువేసి తీసి గవ్వలయందలిచూర్ణము తీసి, తవలపాకులు, అల్లము, కీడిరగములచే నూరి పప్పెలు కట్టుపనిన రాజమృ గాంకమనుడును ఇది ఆయావ్యాధిహరకైన అనుపానముతో పూటకు ఆడిగయె శ్మ కేవలచ మి, ఉష్ణ, పుటను, అవ, నూనె, నెయ్యి, వేడిచెయ్యపదార్థములు వీరిని మూరి, పెనరవప్పు అన్నము, విసుగులేకుండ తినుచుండిన, అన్నివిధములైన రోగము లు, అత్తయలు, అరుచి, అగ్నిమాంద్యము, శిశ్నము, రక్తాబ్జస్సు, శూల, పాండు, సంజీ, చర్మతెప్పి, కడుపుఉబ్బరము, వాతవ్యాధులు, శ్వాస, కాస, అతిసారము, జీర్ణమై రక్తగతమైన జ్వరములు, వీటిని శాంతి పొందించుచు

మహామృగాంకరసం.

శ్లో|| నిరుద్ధభస్మ సౌవణ్యం ద్విగుణంభస్మ సూతకం | శ్రీగుణం భస్మ ముక్తాంతం శుకపుచ్చం చతుర్గుణం | మృతరౌప్యంచ పంచాంశం తారిభస్మ చతుర్గుణం | సప్తభాగం ప్రవాలంచ రసతుల్యంచ టంకణం | సర్వమేకత్రసంమర్దియ త్రిదనంబుంగవారిణ్ణా | తతశ్చగోలకంకృత్వా శోష యిత్యాఖ రాతపేలవ నైఃపాత్ర మాపూర్యతన్మధ్యగోలకంక్షిపేత్ | తన్ము ఖంతు మృదారుద్ధావచేద్యామచతుష్టయం | ఆకృష్య చూడితంసర్వం ప్రదేయం పూర్వభాగికం | వజ్రంవాతదభావే నైకాంతంతత్సమాంశకం | మహామృగాంక. ఖలుసిద్ధపషాణీనందినాధ ప్రకటికృత్యోయం | వల్లొన్య సేవ్యోమరిచాజ్యయక్త. సేవ్యోధవా పిప్పిలికాసమేతః | తత్రోవచారాః కర్తవ్యాస్సర్వే క్షయగదోదితాః | ముద్గంఘృతంచ భోక్తవ్యం త్యాజ్యం సూతవిరోధయత్ | యక్షాణం బహురూపిణం జ్వరగణం గుల్మం

వ్యా|| శు రసము 1 భా, ఉష్ణభస్మ, 1 భా, వీటిని నివృత్తకాయలరసముచే
 ఒకరోజు మర్దించి, తావ్రభస్మ, 4 భా, శు గంధకము 6 భా, శు టంకణము 3
 భా, వీటిని నివృత్తకాయలరసముచే నాలుగురూములు మర్దించుటని ఒట్టయందు మా-
 టకట్టుకుని దోలాయంత్రమందు కలియందు ఒకరూము పెండుచని తీసి ఎండించి నక
 కుండలో చెండుఅంగుళముల ఉప్పునుపోసి చుట్టుకొల, 8, అంగుళములఉప్పువాసి
 అవంగురూతును ఆ ఉప్పువధ్యయందుంచుచు అఉప్పుచే కప్పి ఒకరోజు క్రమ్యాన్న
 లచే పెండుకునలయును ఇట్లు సిద్ధపైనది, వహావృణాకరసవ, నబడుతు ఈవైదుము
 గనే మృగాంకరసములను పెండుకోవలయును ఇది రాజయత్న పోవుటకై పంచదార
 నెయ్యి, పదిమిరియాలూచార్ణము, పిప్పలిమార్ణము, ౨ సె, వీటితో యివ్వవలయు

మృగాంకరసం

శ్లో|| రసభస్మ స్వభస్మ నిష్కం నిష్కం ప్రకల్పయేత్ |
 శంఖగంధక ముక్తానాం చైవ చ్ఛా నిస్కృతు చూర్ణయేత్ | ముక్తా
 భావేవరాటోవా రసభాగంచ టంకణం | వహ్నిగోమర క్వాధేన మర్ద
 యేత్రహరద్వయం | తద్గోలకం విశోష్యాధ భాం లవణపూరితే |
 పచేద్యామ చతుష్కంచ మృగాంకోయం మహారసః | రోగరాజని
 వృత్త్యర్థం చతుర్గుణామితం ఘృతైః | దాతవ్యం మరిచై స్సార్థం పిప్పలీ
 మధునాపివా||

వ్యా|| రసభస్మ, 1 భా, ఉష్ణభస్మ, 1 భా, శంఖభస్మ 2 భా, ముత్యభస్మ,
 అభావందు గవ్వలభస్మ, 2 భా, శు టంకణం 1 భా, వీటిని, చిత్రమాలము,
 పల్లెనవీటిరసములచే చెండురూములు మర్దించి ఉండచేసి ఎండించి ఉప్పుచేరిపబడిన
 కుండయందుంచి నాలుగురూములపెండుకుని నాలుగుగుంజల ప్రమాణమునెయ్యి, మిరి
 యాల చూర్ణముతోగాని, పిప్పళ్ళచూర్ణము, ౨ సె, వీటితోగాని యిచ్చిన ఈ మృగాంక
 రసము, రాజయత్నను నివర్తింపజేయును

లఘు మృగాంకరసం

శ్లో|| రసభస్మ హేమభస్మ తుల్యంగుంజాద్వయం వృధక్ |
 పూర్వపదనపాసేన మృగాంకోయం క్షయాపహం | ఛాగ దుగ్ధాను
 పాసేన పథ్యంచై యథాక్రమం||

రాయమైన వాతరిక్తమును సంపదేయును శుష్కం, పప్పుశ్శిమిష్ణము, తేనె, పీటి తోనెవించిన, కడుపుఁజెబ్బరము, అంబు, అగ్నిమూర్ధము, దిగ్వి, అపస్మారము, వాతోదరము, శ్వాస, సుగంధము, వాతపకము, సమస్తజ్వరములు, క్షయ, వీటి నివారణయును చాచువుల సేవించుచు మిక్కిలిమందచినవాడై యానవసం శుభ్రమ నూరుగుర పీలయెక్కి, తన హృదయము, ఈ 'రాజమృగాంకరమును' అయీ అనుపాసముల సమ వ్యాధులు వారింపజేయును

నవపత్న మహారాజ మృగాంక రసం

శ్లో|| రసభస్మ త్రిదాగంచ మడ్డాగంహేమ భస్మకంఠమృతతామ్రం
చైకభాగం ద్వితాగం శావ్యభస్మకం తత్త్వర్యావగ వంగౌచ
వజ్రమేకం చతుర్థాంశం | గోమేదకంచ ద్వీగుణం కాశ్మీరం సప్తమాక్తి
కం | పద్మరాగేంద్రం చలంచ రాజావర్తం తద్దైవచ | గరుడోద్గారి
నైక్రాంతం ప్రవాలం హేమచక్రం | ఉష్ణంకాంతం వ్యోమగంధం
పంచభాగం పృథక్పృథక్ | కడళికంఠ నారేణమాలతీ పుష్పజద్ర
వైః | ఉగ్రీర్ద్వయ నారేణ గోమేదేణ విమృద్యేత్ | పాలవంగ నారేణ
ఘనసారతితాపరీ | ముసలముల నారేణమద్దయేచ్ఛ పృథక్పృథక్ |
త్రీయామం వాలుకాయిత్రే పాచయేత్కి మలాగ్నినా | సాంగశీతల
ముగ్ధత్వ పూర్వద్రావైర్ద్వి మృద్యేత్ | మహారాజమృగాం కోయం
రాజయష్మరు జాపహం | సేనసశ్వాసకానంచ వాండుకామల ప్నాదు
జాన్ | మహారా రోగ్యగ్రహ వాతపిత్త హలీమకం | దీపనం వృష్య
మాయుష్యం కాంతీక్రీడల వధనం | తుష్టిపుష్టికరం మేధ్యం పర్వ
రోగేషు యోజయేత్ | వల్లక్రమమిదం సేవ్యందధ్యాజ్ఞి మధుసంయుతం |
వపీవలిత విధ్వంసకామదం శుభదంతథా | మేహఘ్నం ప్రీతిదంసేవ్యం
పరద్యౌగ్ధానసాధనం | వాండ్వాద్విగ్రహాశీహాలముత్రా ఘాతాశ్శ
రీహరం | జ్వరఘ్నమతివృష్యంచ అతీవరతికారకం | మహారాజ
మృగాంకోయం సర్వరోగ హరంపరం ||

వ్యా|| రసభస్మ 8 భా, సవర్ణభస్మ 6 భా, తామ్రభస్మ 1 భా, రజతభస్మ
2 భా, సేనభస్మ 2 భా, వంగభస్మ 2 భా, వజ్రభస్మ 1 భా, గోమేదకభస్మ 4
భా, మండుమపువ్వు 2 భా, మత్స్యభస్మ 7 భా, కంపుభస్మ 7 భా, సింధు 7 భా,

వాగ్విష్ణుస్మృత్యం శస్త్రం, యస్మిన్ శస్త్రం, లోహస్మృత్యం, అక్షర
 శస్త్రం, మాక్షికశస్త్రం, యస్మిన్ శస్త్రం, మిథ్యా, శంక, ఇన్ద్రియ సమబా
 గముః, గ్రహించి నకర్మము కాటుకకాటుక, గుంటలగర, చేప, నేరేడు,
 విటి, కంఠములపై ప్రశ్నకమిగా, పండిత సుప్రవేహము, కానపై న
 మధుపేహము, వాగ్మ, కంఠ, విటవలన పుట్టిన వధుమేహము, విటవ
 శంపజేయును, మధుపేహాగము ప్రమేహసముదాయమును నశింపజేయును

రక్తగుల్మంతకరసం

శ్లో॥ తామ్రం దశగుళం స్వస్థాత్ స్వస్థపాదంకలుత్రికం | త్రికటు
 త్రిసోమోత్పూత్ర త్రిఫల్యం మయోరతి | అయస్థాం విషం చైవ సర్వం సం
 మర్శ్య త్రికట, రక్తగుల్మం కోనామి ఛిరం గుల్మనాశనం

వాగ్విష్ణుస్మృతి 10 భా, యస్మిన్ శస్త్ర 1 భా, త్రికటకములు 3 భా, అ
 లములు, భా, లోహస్మృతి 8 భా, శస్త్ర 1 16 భా, విటివన్నిటినికడ మునుపైన
 కోనాల్పాంకమునబడు ఇది సేవలపంభవించు రక్తగుల్మమును నశింపజేయును

మహామేహంతకరసం

శ్లో॥ సువర్ణం తామ్రం త్రిక్షుచం ఆచునం నాగవిద్రుమ | ముక్తా
 ఫలం కంబుకంచ పాదగం గంధకం తథా | ఏతాని అర్థభాగంస్యా
 త్క్షుచ భాగంచ రోష్యకం | తత్సామ్యం కాంతలోహంచ సతుల్యం
 అభ్రకం తథా | తత్తుల్యం త్రపునలచైవ శాల్మలీరసమృతం | కాచ
 కుప్యాం వినిక్షిప్య వాలుకాయం త్ర పాచితం | సాంగశీతలముద్భృత్య ఖల్వ
 మధ్యే వినిక్షిప్తే | సర్వతుల్యం శిశుమాన్జం తత్పాదాంశం రసేంద్రకం |
 మృగాండజం అర్థభాగంస్యా త్త్రిఫలారసమృతం | అమృతాచందనో
 శీరసటాశ్శృంగతాచరీ | ముసలీక్షుగణాపి కన్యారసవిమృద్ధతం | వల్ల
 ద్వయ ప్రమాణంతు అనుపాన విశేషకైః | నేవితో మధుమేహంచ
 నానామేహ నివారణం | శుక్లమేహం మూత్రసారం మూత్రకృష్ణం
 తథాశ్మరీం | వసామేహం సురామేహం మజ్జామేహంచ తాపకం | లింగ
 దాహం మూత్రదాహం శ్వేతరక్త ప్రదరం తథా | క్షయంపాండుం
 శ్వాసకాశం నిద్రానాశం శిరోన్మథాం | మేహంతకరసోనామ సర
 మేహకుగంతకః॥

వ్యా|| సునిర్ణయము, తామ్రము, శిల్పలోహము, ఇనుము, సీసము, పగడము, ముత్యములు, ఖనులు, వీటిభిన్నములు ప్రత్యేకముగా ౩ భా, శు రసము, ౩ భా, శు గంధము ౩ భా, రజతభిన్నము, ౫ భా, కాంతిభిన్నము, ౫ భా, అభిభాభిన్నము ౫ భా, గంధభిన్నము, ౫ భా, దూరగరసముచే మర్దించి కాచుటపై యందుంచి వాలుకాయంత్ర మందు వండుటని సాంగశీతలమునతీసి ఖల్వమందుంచి, ఆమందును సమానభాగము శిలాజతుభిన్నము, నాలగవభాగము, రససింహురము, సగముభాగము శోడిగ్రుడ్లపెండ్లు, వీటినిన్నిటిని, త్రిఫలములు, తిప్పతీగ మంచిగంధము, వట్టివేళ్లు, మర్రి, పిల్లివేళ్లు, నేలతాడి, చెరుకసముదాయము, కలబంద, వీటిరసములచే మర్దించి అనుపాన విశేషములచే రెండువల్లముల ప్రమాణము, నేవించిన ఘృతమేహము, సమస్తమేహములు శుక్లమేహము, అతిమూత్రము, మూత్రకృచ్ఛము, అశ్మిరి, వసామేహము, సురామేహము, మజ్జామేహము, శరీరతాపము, మేడ్చెడువంట, మూత్రమునకు పోవునప్పుడు వంట, శ్వేతి ప్రదర్శము, రక్తప్రదర్శము, క్షయ, పాండు, క్వాస, కాగ, అగ్రలేకపావుట, తలనొప్పి, వీటిని ఈ మేహంతకరము, సర్వమేహములకు నివారించును

మహా మేహంతక రసం

శ్లో|| మాండుర స్వర్ణ తారాభ్రకరవిరసశిలాజిత వైక్రాంతముక్తం | గంధినాగం ప్రవాలాయస్రతపు భసితం కాంతభస్మా పితృల్యం | లామజ్జావాలుకాశీమలయజపయ సా సప్తవారం ప్రవిష్ట్యా | సేవ్యోముద్గప్రమాణో యదిసకలరుజన్ హంతిమేహంతకోయం | రక్తమేహం మూత్రకృచ్ఛం ఉదకం శుక్లమేహకం | క్షయం పాండుంజ్వరం శోషం శ్వాసంకాసం తథారుచిం | అనుపాన విశేషేణ సర్వమేహవినాశనం||

వ్యా|| మాండురము, సునిర్ణయము, రజతిము, అభ్రము, తామ్రము, రసము, శిలాజతు, వైక్రాంతము, ముత్యములు, వీటి భిన్నములు, శు, గంధము, సీసము, పగడము, శిల్పలోహము, పంగము, కాంతము వీటి భిన్నములు, ఇవి సవ భాగములు గ్రహించి, వట్టివేళ్లు, పురువేరు, వండిగంధము, వీటి రసములచేతను, అవుపాలచతను, ప్రత్యేకముగా ఏదెనిగోజులు నూరుటని పెనరగించెంత నేవించిన ఈ మేహంతకము, పకల వ్యాధులను, రక్తమేహము, మూత్రకృచ్ఛము, ఉదకమేహము, శుక్లమేహము, క్షయ, పాండు, క్వాసము, కృశించుట, శ్వాస, కాస, అగ్రది, వీటిని జయించును అనుపానవిశేషములచే నమ సమేహములకు హరించును

మహా మేహాంతకరసం

శ్లో॥ ద్వా భాగనక భస్మతుల్యం గంధంచ గంధకం । లోహ
భస్మత్రయోభాగాశ్చ త్వారోరచభస్మకం । వంగభస్మ త్రిభాగం న్యాత్రి
భాగం నాగభస్మకం । ప్రవాలంచూత్తక పైవ గరుడానాగ సమము ।
ఖల్వమధ్యే వినిక్షిప్య మాతులుంగరసేనచ । ఇత్యఖండరసే నైవ త్రైవ
ర్యోనసేనచ । దినమేక విమర్ద్యంతే ద్రాక్షాఖర్జునరసయంతే । వా
శ్యంత కషాయైశ్చ త్రిదినంచవిమర్దయేత్ । ద్విగు జేన ప్రమాణేన సవ
నీణేన సేవయేత్ । వాతమేహం శుక్లమేహం ఇక్షుమేహం చ కృత్రికం ।
రక్తమేహం మూత్రాఘాతం క్షయకాశజ్వరాపహం । మేహాంతకర
సోనామ పూజ్యపాదేన భావితం ।

వ్యా॥ సువర్ణభస్మ 2 భా, 4, గంధకం 2 భా, లోహభస్మ 3 భా, భస్మ
4 భా, వంగభస్మ, సీసభస్మ, పగడభస్మ, ముత్యభస్మ, పచ్చలభస్మ, దాహ్యంబుగా
మాడేసి, భాగములు, ఖల్వవంగుంచి, మోడిఫలములు, చెమటక, చింతి, చింతి,
ద్రాక్షపండ్లు, ఖర్జూరపండ్లు, విటి చనముతచె వెన్నెనకలో 2, వాడి, రావి విటి
కషాయములచె మాడేసి రో2 ల, వర్ధించును, చొనుగురింజల ప్రమాణము,
వెన్నతోసేరించిన, వాతమేహము, శుక్లమేహము, 2 రోహె, మూత్రక 2,
రక్తమేహము, మూత్రాఘాతము, క్షయ, కాశ, జ్వరము, విటిని నొప్పయగు
ఈ మేహాంతకరసము, పూజ్యపాదులచె చెప్పబడినది

మహా మేహాంతక రసం

ప॥ సువర్ణభస్మ 1 భా, తామ్రభస్మ 1 బా, లోహభస్మ 1 బా,
సీసభస్మ 1 భా, పగడభస్మ 1 భా, ముత్యభస్మ 1 భా, వజ్రభస్మ 1 భా,
వైక్రాంతభస్మ 1 భా, శు రసము 1 భా శు గంధకము 1 బా, చింత
భస్మ 5 భా, కాంతభస్మ 5 బా, అభ్రకభస్మ 5 బా, వంగభస్మ 5 బా,
వీటిని కలుబండ్ల, నల్లకలువ, త్రికటుకములు వీటిరసములచె మర్దించుకుని
వాలుకాయంత్ర మందు వకరోజువండుకుని చల్లారనెడవత్తిసి, కిలొళుతు
భస్మ, తిప్పనత్తు, పచ్చకర్పూరము, లవంగములు, జాజికాయలు, ఇవి
వ్రత్యేకముగా మందులో నాలుగవవంతు, కస్తూరి 3 భా, ఇటులపేనిని

కలుచుకుని, తుంగగడ్డలు, వట్టివేళ్లు, మంచిగంధము, కురువేరు, వీటి
రసములచే మద్దించుకుని మూడుగురిగింజల ప్రమాణము, పంచదార,
వెన్నె, తేనె, మొదలగు అనుపానములతో నేవించిన, ఇత్తుమేహము,
అజీమూత్రము, మధుమేహము, సురామేహము, వసామేహము, హ
స్తిదామేహము, శుక్లమేహము, పాండు, క్షయ, కృశించుట, దగ్గు, దార్శ
ల్యము, ఉత్థాపన శక్తి లేకపోవుట కాళ్ళుచేతులుమంటలు, తలనాదు,
నడుమునొప్పులు, మూత్రమునకు పోవునప్పుడుమంట, జీర్ణజ్వరము,
అపిష్టము, రక్తార్శస్సు, గ్రహణి, ప్రదరములు, మొదలగు వ్యాధులను
పోగొట్టును. శరీరకాంతి, బుద్ధి కుశలత, ఇంద్రియబలమును గలుగ
జేయుటయేగాక అనేకమంది స్త్రీలతోరమించు శక్తిని కలుగజేయును.
ఈమేహంతకరము, పీర్వవృద్ధిని జేయును మునలితనమును వ్యాధు
లను పోగొట్టును

మహామేహంతకరసం

(పుటయొగం)

శ్లో॥ చతుర్భాగం హతుకంచ రసభస్మచ చావ్యకం । తీక్ష్ణభస్మ
పంగభస్మ నాగం వైక్రాంతమభ్రకం । శిలాచగంధకం చైవ ప్రత్యేకం
ప్రతిభాగకం । సముహూతై ష్టిపేత్ ఖల్వే త్రిఫలాద్రవమస్తితం । మోద
కాన్ ఛాయయాశుష్కాన్ ప్రపుటేత్సాంగశీతలం । ఉశీరచందన రస్నై
శ్వత్వానో భావనాస్తథా । చతుర్గుణా ప్రమాణేన శిర్కరామధుసం
యుతం । మధుమేహం ఇత్తుమేహం ఆంగతాపంచనాశయేత్ । ఉదకం
శుక్లమేహంచ లాలాతంతు విచాశనం । క్షయమేకాదశంహంతి కాన
శ్వాసనిహంతిచ । లింగదాహం శిరోదాహంనానారోగాన్ని వారయేత్ ।
ఒలపుష్టికరం వృష్యం భక్షణాద మృతంభవేత్ । మేహంతకరసోనామ్నా
మూత్రరోగనివారణః॥

వ్యా॥ బంగారుభస్మ 4 భా, రసభస్మ, రజతభస్మ, తీక్ష్ణలోహభస్మ, పంగభస్మ,
సీసభస్మ, వైక్రాంతభస్మ, అద్భుతభస్మ, శిలాజతుభస్మ, శు, గంధకము, ఇవిమూడెసి

తామ్రంగంధకంచ మాండురం తాలమభ్రకం । విద్రుమంహాక్షికం
 వజ్రం వైక్రాంతం నాగవంగకం । సర్వాణిచసమాయుక్తం ప్రత్యేకం
 త్రిణిభాగకం । సర్వమేకత్ర సంచూర్ణ్యఖల్వమధ్యేవినిక్షిపేత్ । వ్యగ్రోధ
 త్రిఫలానీ రైర్మర్దితంది వసత్రయం । కాచకుష్మాం వినిక్షిప్యపాచితం నాంగ
 శీతలం । విశుద్ధకమఞ్చనంచ పానభాగం వినిక్షిపేత్ । మృగనాభిం వినిక్షి
 ప్య చండనోశీరకైరస్యైః । చాతుర్జాతరస్నైర్భావం యామేయామేత
 భావనాత్ । క్షీపేచ్ఛండం భావనాంతే గుంజామాతృప్రమాణతః అను
 పానవిశేషేణ సర్వమేహాన్ వ్యపోహతి । నిశ్చితం తేన నశ్యంతి మధుమే
 హమతిధ్వవం । బహుమూత్రం మహరోగాన్ కాసంశ్వాసంక్షయంతిహా
 జ్వరాతిసారమర్శసం కుక్షీగుల్మభగందరం । వివిధాన్ ప్రదరాన్ హంతి
 రక్తపిత్తంచదారుణం । తత్తద్ద్రోగానుపానేన సర్వరోగహరంపరం । వం
 ధ్యాచలభతే గర్భం వృద్ధోపితరుణాయతే । తుష్టిపుష్పకరం చైవవృష్యం
 చైవ రసాయనం । మేహంతకరసోనామ బ్రహ్మణానిర్మితంపురా॥

వ్యా॥ ఎంగారభస్మ 4 భా, రజతభస్మ, రసభస్మ, లోహభస్మ, కామ్రభస్మ,
 శు గంధకము, మాండురం భస్మ, శు శాళకము, అభ్రకభస్మ, పగడభస్మ, మువ్వ
 భస్మ, ఇజభస్మ, వైక్రాంత భస్మ, నీనభస్మ, వంగభస్మ, ఇవిప్రత్యేకముగా మిశ్రమి
 తాములు, వీటిని ఖల్వమందుచిమర్చి, త్రిఫలములు, వీటిరసములచే మూడురోజు
 లు మర్దించుటని కాచకుష్మేయించుటని వాలకాయంత్రమందు పెండుటని సాంగశీ
 లమునతీసి, శుద్ధిచేసిన నలవందు, వైమందుకు నాలగవభాగము కలుపుట, పెంచి
 గంధము, వట్టివేళ్లు, చాతుర్జాతకములు, వీటిరసములచే ఎక్కువకప్పుము భావనచేసు
 మని, పిదప పచ్చకర్పూరము, కలుపుటని అనుపానవిశేషములచే గుంజాప్రమాణము
 నేమింప, సర్వమేహములు, మధుమేహము, తప్పకనశించును మరియు ఇత్యుమేహ
 ము, శుక్లమేహము, అగ్గిరి, తంతుమేహము, అతిమూత్రము, కలనవ్యాధులు, కాస,
 శ్వాస, క్షయ, జ్వరము, అతిసారము, మూలకంక, ఉదరవ్యాధులు, గుల్మము, ఛగం
 దరము, సమస్త శ్వేతరక్తప్రసరములు, కలినవైన రక్తపిత్తము, విటిని హరించును
 ఆయరోగానుపానములచే సమస్తరోగములను హరించును ఎంద్యాస్త్రీ గర్భమును
 ధరించును పృథ్వుడుకూడపడుచవాడగును మనస్సంతోషము, కరీరపుష్టి, వీర్యబుద్ధి, వీటి
 నిచేయును రసాయనము, ఈ మేహంతకరసము పూర్వమందు బ్రహ్మచైవపురా

తామ్రసాయనం

శ్లో॥ తామ్రభస్మ త్వజాక్షరే పాచ్యం తుల్యేఘ్నతేవచేత్ ।

తత్తామం గాఢమంచ గంధక చ సమంఘా నిర్మలకృత్తద్రవైర్వి
ప్ర్యం దినత్యైవలమాహారేత్ । యానైక చాబుకాయః తేహిచన్ద్ర
యోజ్యం ద్విగుణి । బీజపూరస్య - లంఘనజలచానుపాయ
యేత్ । తామరనాయనం నామకదర - లంఘనములకి । అశ్వరీంహి
ధనుష్కకపవ్యాస్తినశేషశాటిజ్యోతిరహంజెగ్గులోగ చనిశ్చికి ।

వ్యా॥ తావ్రస్య పీకపాలయగుహామితి, సమానకైవశేతియగు
పదించుపని తావ్రస్య, శు రనము, శు గంధకము, భవినముగాములు, వానినను
ముచే వకరోజుమట్టించును ఉండలునుపని వాలుకావ శు నకామునండుపని గు
డుగుతిగించల ప్రమాణము పుచ్చును, మాచలపునెక్కిని నలముతోత్రాగిన శు నా
వ్రురసాయనము, ఉపిచు, గాల, అలవ్యాస, శక్తి, శ్రీ, పిశ్చము, గం
కఫవ్యాధులు, అజీర్ణము, మిర్చి, గుల్మరోగము, పీక నంపచును ।

త్రిపుంబైపంసం

శ్లో॥ బా రసస్యభాగశ్చపేమ్నా పుష్టంవిధాయచ । భాద్రాశ్చ
భాగాని తామ్రవతామ్రలేపయేత్ । ఉద్ధాధగంధకంఽన్త్యా ఫలమూ
త్రంసమంతతః । ధూరస్యమృగశ్మగస్య చూర్ణయోజ్యం సమంతతః ।
సింఛేన్మత్స్యాక్షినిరేణ రుద్ధ్వామామచతుష్చయం । వచేన్మృగలహరః
సూతో భవేత్త్రిపురభైరవ, మాణా మహ్వాక్షసంయుక్తోగయో
స్యపరిణామజే । అస్యేష్వేకంఽన్త్యేలేనకే త్రయతోహితా ।

వ్యా॥ శు, రనము, 2 భా, ఎరి గారిము 1 చా, వివి రుచి, 12 భా శ
తావ్రమును పలచటి పలుగా నుపని తావ్రలః చూని అవి ఎ-పల్లయం రుచి
క్రిందను మాదను అంతెలుచు చెకపలము శ గంధకమును ఉంచువని, యవతామ్రము,
లేడికొమ్మ మూర్తమును అంతటా చల్లకొ । పొన్నున గారిరసమును చల్లకొని సంగి
బంధనము చేసువని నాలుగురూములు పెండుపనిన మరెదైరవరమగు గిని మూష
ప్రమాణము లేన, నేతితో యిచ్చిన కూలను పరిణావకూలను వారించుచు ఇదియు
లైన గుల్మము, ఉదరము, మొదలగు వ్యాధులయందు ప్రకటు మార్గముతో అగుద
ముతో కలిపి యివ్వలయును

పాపాణచక్రకరసం

శ్లో॥ ఇక్షు సూత్రంత్రాగంధం దవైః శ్వేతపునర్నవై । మద్ద
యిత్వా దినః ఖర్వే రుధ్వా హృథాభేవచేత్ । పాపాణభేద చూర్ణంతం
సమయుక్త- ద్విసూపకం భక్షయేదశ్మరీం హంతి రస పాపాణ
వజ్జకీ ॥

వా॥ శ ౧౪ము, 1 భా, శ గంధకము ౩ భా ఇది తెల్లగలిజేసు రసముచే
ఖర్చుచేసి కఱువ వర్జించుటోక్ష్యం సంశ్లషణముచేసుటని ధూధరయంత్రమం
గుడగంధపు ఉపయోగ సమాసము పాపాణభేది చూర్ణముచు, కలుపుటం శేండుమూ
షముల పరిమూ ము నెక్కించిన ఈ పాపాణ ప్రజరసము త్రైవిది హరించును

మేహంతక రసం

స కాంతంబు నొక్కిటి గగనభస్మము మూడు వంగభస్మము
రెండువాళ్ళి, శుద్ధినల్పు శిలాజతు వడ్డాగములువేవ చక్కనీటను
నూరి, చెలువుగాంచు మేహంతకము పాలమీగడచే గ్రోల వహ్ని
రోగంబుల వడిహరించు । జీరికరిసమున నారగించిన మేహవాతముల్
పిత్తముల్ దగ్ధమౌను । వ్రాతైకషాయమున గొన దాహమడచు గన
గనాలరసమున కాకలణచు । త్రిఫలకల్కముచే శుష్కతైవులడించునవని
మేహంతకంబును నాఖ్యదనః

వా॥ కాంతభస్మ 1 బా = ప్రతిభస్మ, 4 బా, వంగభస్మ 2 భా, శిలాజతు
6 భా ఇవి వేపచక్క కషాయముచే నూరిన, మేహంతకంబగు, ఇది పాలమీద మీ
గడచే అచ్చుకునిన, అగ్నిమాండ్లములచు, జీలకర్రరసముతో అచ్చుకునిన, మేహవాత
ముల వైద్యవ్యాధులను, వ్రాతైకషాయమున శాపములను, గగన సాలరసమున
కాకలణ, త్రిఫలకల్కముచే కృచ్ఛించుట, మేహంతకంబనిపేరున హరించును,

మేహంతక రసం

వ॥ కాంతభస్మ 1 బా, వంగభస్మ 2 భా, లోహభస్మ

